

**Söfnunarsjóður
lífeyrisréttinda**
1974-2018

Ársskýrsla 2017

Efnisyfirlit

ÁRSSKÝRSLA

AFKOMA.....	2
LÍFEYRIR.....	3
IÐGJÖLD.....	5
TRYGGINGAFRÆÐILEG STAÐA	6
ÞRÓUN Á VERÐBRÉFAMÖRKUÐUM.....	8
INNLEND HLUTABRÉF.....	8
INNLEND SKULDABRÉF.....	9
ERLEND VERÐBRÉF OG GENGI GJALDMIÐLA.....	10
INNLENT SKULDABRÉFASAFN.....	11
HEILDAREIGNIR OG ÁVÖXTUN.....	13
FJÁRFESTINGARSTEFNA.....	14
LÁN TIL SJÓDFÉLAGA.....	15
SÉREIGNARSPARNAÐUR.....	16
STJÓRN OG STJÓRNARHÆTTIR.....	17
ÁHÆTTUSTÝRING.....	26
HLUTHAFASTEFNA.....	29
SIÐA-OG SAMSKIPTAREGLUR.....	32
STJÓRN OG STARFSMENN.....	34

ÁRSREIKNINGUR

ÁRITUN OG SKÝRSLA STJÓRNAR.....	36
ÁRITUN ÓHÁÐS ENDURSKOÐANDA.....	38
YFIRLIT UM BREYTINGU Á HREINNI EIGN TIL GREIÐSLU LÍFEYRIS.....	40
EFNAHAGSREIKNINGUR.....	41
SJÓÐSTREYMI.....	42
TRYGGINGAFRÆÐILEG STAÐA.....	43
SKÝRINGAR.....	44
KENNITÖLUR.....	61
TRYGGINGAÐEILD – SAMANDREGIÐ.....	63
SÉREIGNAÐEILD – SAMANDREGIÐ.....	66
DEILDASKIPT YFIRLIT UM BREYTINGU Á HREINNI EIGN.....	69
DEILDASKIPTUR EFNAHAGSREIKNINGUR.....	70
DEILDASKIPT YFIRLIT UM SJÓÐSTREYMI.....	71
REPORT OF THE BOARD OF DIRECTORS.....	72
INDEPENDENT AUDITOR'S REPORT.....	74
STATEMENT OF CHANGES IN NET ASSETS.....	76
BALANCE SHEET.....	77
STATEMENT OF CASH FLOWS.....	78
FINANCIAL INDICATORS.....	79

Afkoma

Ávöxtun samtryggingardeildar Söfnunarsjóðs lífeyrisréttinda á árinu 2017 var 7,2% sem samsvarar 5,3% raunávöxtun. Raunávöxtun sjóðsins síðustu fimm ár er 4,9%, síðustu tíu ár 2,8% og síðustu tuttugu árin er raunávöxtunin 4,4%. Fjárfestingartekjur sjóðsins á árinu námu um 10,4 milljörðum króna. Í árslok var vægi erlendra verðbréfa um 26,6% af eignum sjóðsins og nam raunávöxtun þess eignasafns um 12,1%. Raunávöxtun innlendra hlutabréfa sem vega um 8,8% af eignum var -4,8%. Innlend skuldabréf skiluðu 3,8% raunávöxtun en þau eru rúmlega 61% eignasafnsins.

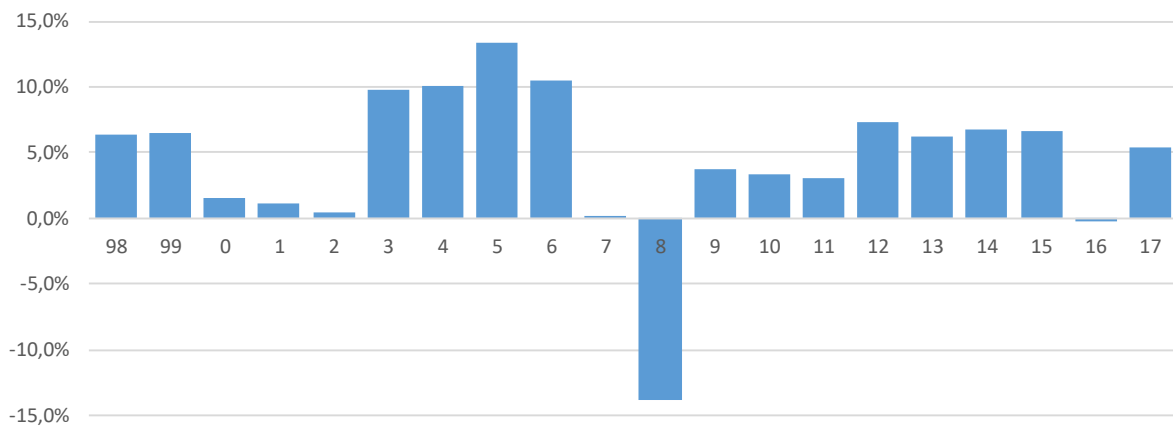
Langtímarau návöxtun

Sjóðurinn er langtímafjárfestir sem gefur honum tækifæri til að horfa til langs tíma við val á fjárfestingarkostum. Reynslan hefur sýnt að yfir lengri tíma er þeim umbunað með hærri langtímaávöxtun sem eru tilbúnir að taka á sig verðsveiflur. Meðalraunávöxtun á árunum 1998 til og með 2017 er 4,4%. Tuttugu ára meðalraunávöxtun sjóðsins er því vel yfir því 3,5% ávöxtunarviðmiði umfram vísitölu neysliverðs sem miðað er við í tryggingafræðilegum uppgjörum lífeyrissjóða.

Raunávöxtun

	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Hrein raunávöxtun	5,35%	-0,20%	6,60%	6,70%	6,20%	7,30%
Fimm ára meðalávöxtun	4,92%	5,25%	5,90%	5,30%	4,70%	0,40%
Tíu ára meðalávöxtun	2,83%	2,28%	3,20%	3,80%	4,10%	4,50%
Tuttugu ára meðalávöxtun	4,42%	4,58%	4,95%	4,96%	5,01%	5,05%

Raunávöxtun síðustu 20 árin

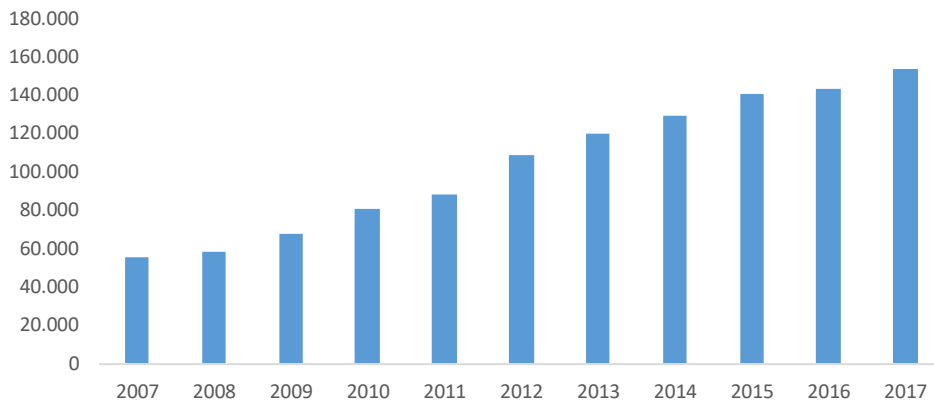

Ávöxtun á gangvirði

Sjóðurinn gerir samtryggingardeild sína upp þannig að óverðtryggð ríkisskuldabréf eru færð á gangvirði á meðan önnur skuldabréf eru gerð upp miðað við þá ávöxtunarkröfu sem þau eru keypt á. Þetta leiðir til þess að ávöxtun ársins 2017 er 7,2% og hrein raunávöxtun er 5,3%. Væru íbúðabréf í eigu sjóðsins færð á gangvirði hefði ávöxtun ársins orðið 9,2% eða 7,3% raunávöxtun. Ef öll skuldabréf í eigu sjóðsins væru færð á gangvirði hefði ávöxtun ársins 2017 orðið 10,0% eða 8,1% hrein raunávöxtun.

Allar eignir séreignardeildar sjóðsins eru metnar á gangvirði.

Þróun hreinnar eignar til greiðslu lífeyris

Lífeyrir

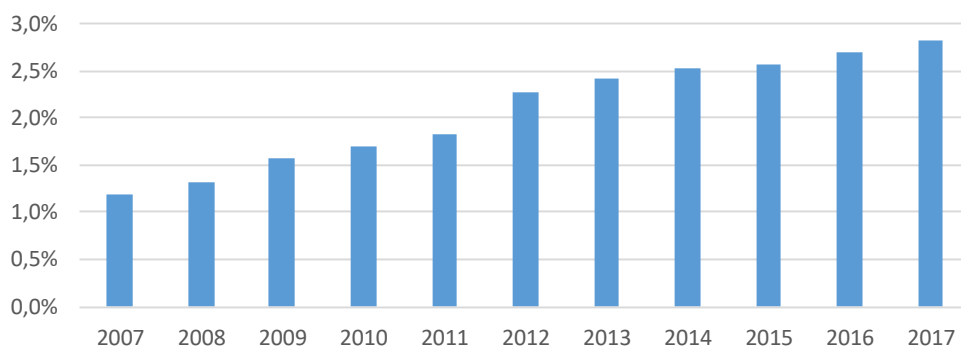
Með aðild að Söfnunarsjóði lífeyrisréttinda ávinna sjóðfélagar sér rétt til ævilangs lífeyris við starfslok í hlutfalli við greiðslur þeirra í sjóðinn. Auk þess njóta þeir réttar til örorkulífeyris ef orkutap verður meira en 50%. Þá á maki rétt á makalífeyri við fráfall sjóðfélaga og börn hans nítján ára og yngri rétt á barnalífeyri við orkutap eða fráfall sjóðfélaga.

Þróun fjölda lífeyrisþega og lífeyrisgreiðslna

Lífeyrisþegar voru 14.700 í árslok 2017 og fjölgaði þeim á árinu um 5,7%. Á liðnu ári hófu 705 sjóðfélagar töku ellilífeyris samanborið við 1.918 árið áður. Þar af voru 575 eða 72,6% nýrra lífeyrisþega sem hófu töku lífeyris við 67 ára aldur. Lífeyrisþegum hefur fjölgað jafnt og þétt á undanförunum árum. Í árslok 2017 voru lífeyrisþegar alls 14.700 samanborið við 4.011 í árslok 2006 og hefur fjöldinn því rúmlega þrefaldast á rúmum einum áratug. Á þessu tímabili hefur lífeyrisþegum fjölgað að meðaltali um 22,2% á ári og lífeyrisgreiðslur á verðlagi í árslok 2017 hækkað að meðaltali um 19,3% á ári. Lífeyrisgreiðslur úr samtryggingardeild námu 4.172 milljón króna og hækkuðu um 9,2% milli ára.

Hlutfall lífeyris af hreinni eign

Súluritið hér að neðan sýnir hversu stór hluti af eignum sjóðsins fer til greiðslu lífeyris á hverju ári og er því góður mælikvarði á stöðu sjóðsins og aldurssamsetningu sjóðfélaga. Hlutfall lífeyris af hreinni eign var 2,8% í árslok 2017. Langt er í að fjölmennustu og réttindamestu sjóðfélagahóparnir fari á lífeyri. Samtals greiddi sjóðurinn 95,8% af iðgjöldum í lífeyri árið 2017. Myndin sýnir hlutfall lífeyris af meðaltali hreinnar eignar í ársbyrjun og árslok hvers árs.

Fjöldi lífeyrisþega

	2017	2016	Breyting %
Ellilífeyrir	11.498	10.793	6,5%
Örorkulífeyrir	1.793	1.739	3,2%
Makalífeyrir	1.352	1.321	2,4%
Barnalífeyrir	56	56	0,4%
Samtals	14.700	13.908	5,7%

Skipting lífeyrisgreiðslna

	2017	2016
Ellilífeyrir	78,2%	77,6%
Örorkulífeyrir	12,2%	12,5%
Makalífeyrir	9,2%	9,5%
Barnalífeyrir	0,4%	0,4%

Lífeyrisgreiðslur

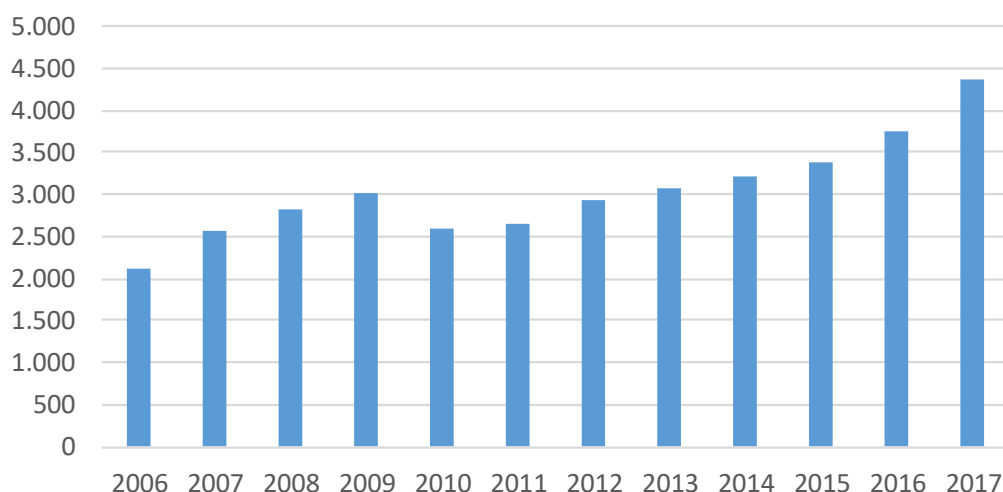
(m.kr.)	2017	2016	Breyting %
Ellilífeyrir	3.264	2.965	10,1%
Örorkulífeyrir	509	478	6,6%
Makalífeyrir	384	363	5,7%
Barnalífeyrir	16	15	3,7%
Samtals	4.173	3.821	9,2%

Iðgjöld

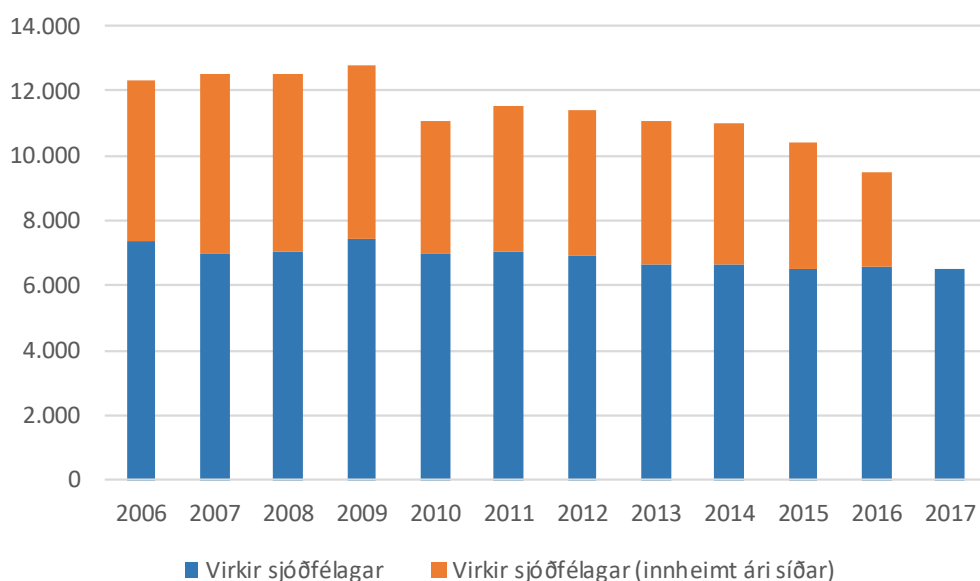
Lögbundið er að greiða 12% iðgjald til lífeyrissjóðs af öllum launum og reiknuðu endurgjaldi frá 16 til 70 ára aldurs. Skiptist hlutfallið þannig að launþegi greiðir 4% en launagreiðandi greiðir 8%. Eins og neðangreind tafla sýnir hefur orðið nokkur vöxtur á iðgjöldum til sjóðsins. Meginástæður eru aukinn fjöldi sem hefur kosið að greiða til sjóðsins, auknar greiðslur hvers sjóðfélaga og hlutverk Söfnunarsjóðs lífeyrisréttinda í samræmi við 6. gr. l. nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða þar sem kveðið er á um sérstakt innheimtuhlutverk sjóðsins.

Á árinu 2017 greiddu 13.637 einstaklingar iðgjöld til sjóðsins, alls um 4.277 millj. kr. Þá greiddu 2.242 launagreiðendur iðgjöld fyrir starfsmenn sína á árinu. Virkir sjóðfélagar voru 6.532. Samtals hækkuðu iðgjöld um 14,9% frá fyrra ári.

Iðgjöld 2006–2017

Fjöldi virkra sjóðfélaga 2006–2017

Tryggingafræðileg staða

Tryggingafræðileg staða lífeyrissjóðsins er metin árlega af tryggingastærðfræðingi sjóðsins og eru niðurstöður úttektarinnar kynntar í ársskýrslu. Gerð er grein fyrir meginniðurstöðum hennar á yfirliti um tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar í ársreikningi á bls. 43 og í skýringu 14 á bls. 53. Tryggingastærðfræðingur sjóðsins er Vigfús Ásgeirsson hjá Talnakönnun hf. Hann er ráðinn af stjórn og hefur hlotið viðurkenningu Fjármálaeftirlitsins.

Hvað felst í tryggingafræðilegri úttekt

Í tryggingafræðilegri úttekt er metið hvort jafnvægi sé milli heildareigna og heildarskuldbindinga sjóðsins. Þannig er annars vegar lagt mat á hreina eign sjóðsins til greiðslu lífeyris ásamt reiknuðu núvirði framtíðariðgjalda virkra sjóðfélaga og hins vegar núvirði væntanlegs lífeyris vegna þegar greiddra iðgjalda og áætlaðra framtíðariðgjalda virkra sjóðfélaga. Ef mismunur á þessum heildareignum og heildarskuldbindingum reynist meiri en 10% ber að gera nauðsynlegar breytingar á samþykktum sjóðsins. Sama gildir ef munurinn er umfram 5% í aðra hvora áttina fimm ár í röð. Við núvirðisútreikning væntanlegs lífeyris og framtíðariðgjalda er reglum samkvæmt notað 3,5% ávöxtunarviðmið umfram vísitölu neysluverðs. Ýtarlegar reglur um tryggingafræðilega úttekt eru í lögum nr. 129/1997, m.a. 39. gr., reglugerð nr. 391/1998, samþykktum sjóðsins og leiðbeinandi reglum Félags íslenskra tryggingastærðfræðinga um framkvæmd tryggingafræðilegra athugana.

Staða sjóðsins

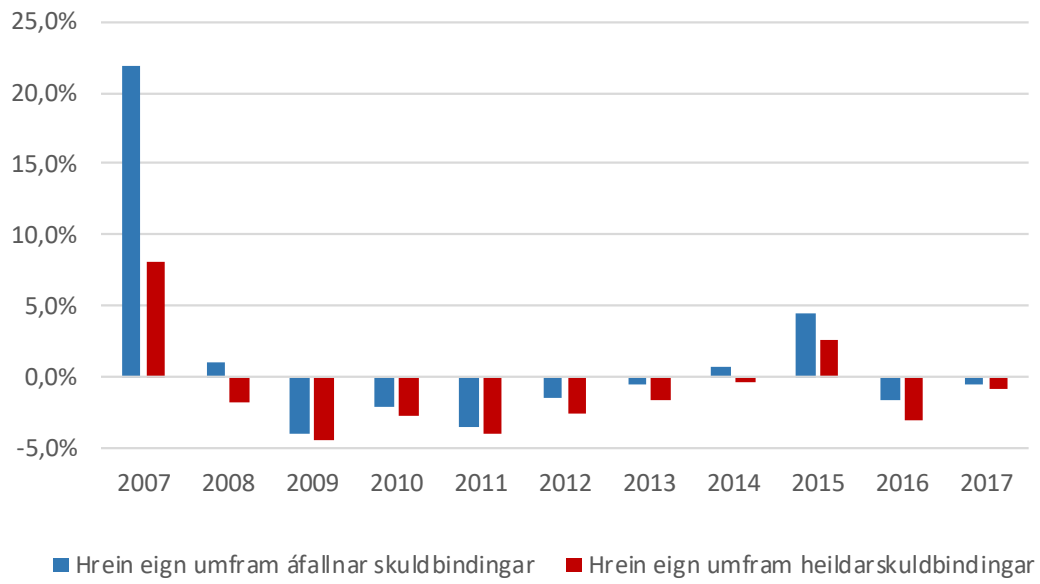
Tryggingafræðileg staða sjóðsins er nú $-0,8\%$ sem hlutfall af heildarskuldbindingum samanborið við $-3,0\%$ árið 2016. Hækkun á tryggingafræðilegri stöðu er einkum tilkomin vegna góðrar ávöxtunar á innlendum sem erlendum eignamörkuðum á árinu 2017. Tryggingafræðileg staða sjóðsins er sterk og til þess fallin að renna styrkum stöðum undir lífeyrisréttindi sjóðfélaga. Réttindin byggja á lögum og réttindaákvæðum samþykpta sjóðsins, núverandi eignasafni, framtíðariðgjöldum og væntri framtíðarávöxtun. Sjóðfélagar bera því áhættu af ávöxtun eigna sjóðsins. Sá lífeyrir sem þeir vænta getur orðið lægri eða hærri eftir því hvernig til tekst að ávaxta eignir sjóðsins til framtíðar. Þá hafa ýmsir lýðfræðilegir þættir áhrif á getu sjóðsins til að greiða lífeyri þar sem sjóðurinn er samtryggingarsjóður sem veitir rétt til ævilangs lífeyris, örorkulífeyris, makalífeyris og barnalífeyris. Þróun ævilengdar sjóðfélaga og tíðni örorku eru meðal helstu lýðfræðilegu áhættuþátta sem geta haft áhrif á fjárhæð mánaðarlegs lífeyris sjóðfélaga. Einnig hafa þættir eins og hjúskaparstaða og barneignatíðni áhrif.

Þróun ævilengdar

Þróun ævilengdar íslensku þjóðarinnar hefur verið mikið til umræðu í tengslum við lífeyrisréttindi. Eins og fram hefur komið í þeirri umræðu lifa landsmenn nú almennt lengur en áður. Fjallað er um þróun mannfjölda og lífaldurs í mannfjöldaspá Hagstofu Íslands fyrir árin 2017 til 2065. Breytingum á kyn- og aldurssamsetningu mannfjöldans er gjarnan lýst með svokölluðum aldursþýramíða en gert er ráð fyrir að fjölgun verði í nær öllum aldurshópum á milli árána 2017 og 2065, en þó einkum í elstu aldurshópnum.

Viðbúið er að lífeyrissjóðir þurfi að taka beint tillit til lífaldursþróunar undanfarinna ára sem og væntinga um áframhaldandi hækkun lífaldurs þjóðarinnar. Lengri lífaldur leiðir til þess að sjóðfélagar fá greiddan mánaðarlegan lífeyri í lengri tíma en áður var gert ráð fyrir. Því er óhjákvæmilegt að mánaðarlegur lífeyrir lækki ef ekkert frekar verður aðhafst.

Tryggingafræðileg staða SL

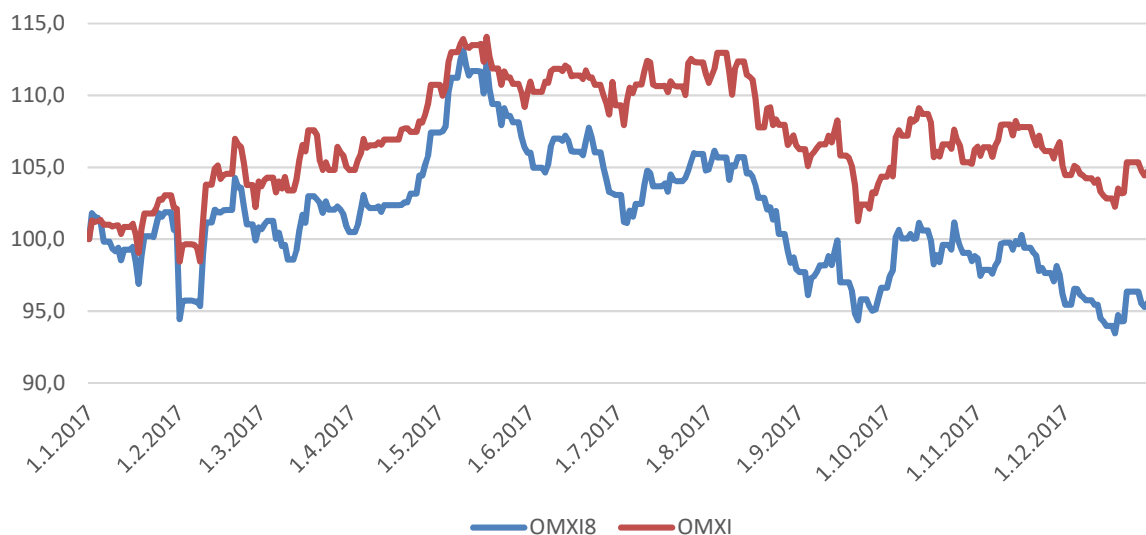

Þróun á verðbréfamörkuðum

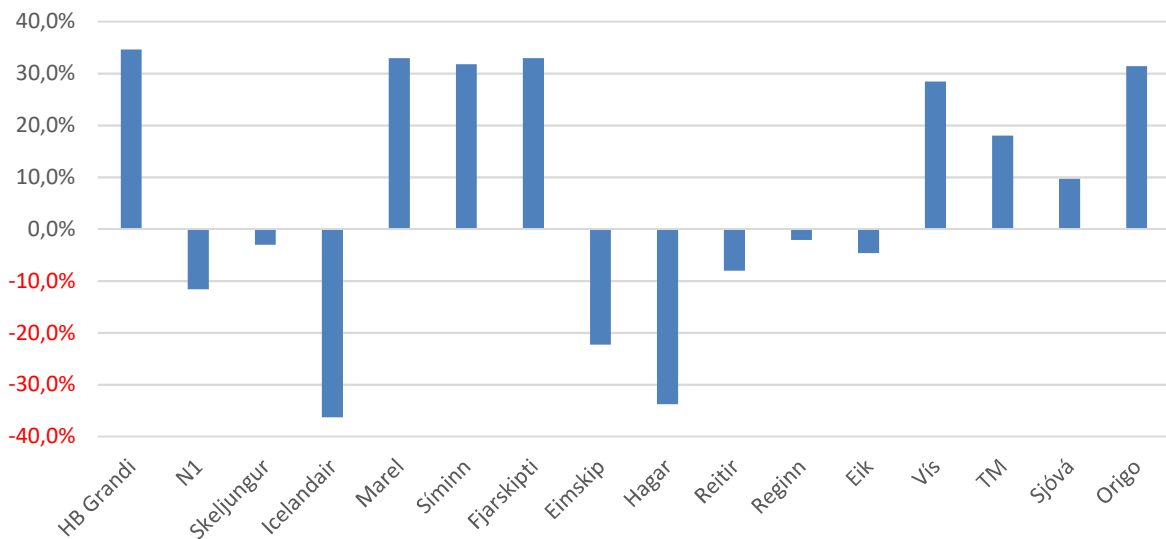
Innlend hlutabréf

Á árinu 2017 lækkaði OMXI8 hlutabréfavísitalan (Úrvalsvísitala Nasdaq Iceland) um 4,4% og OMXI vísitalan (öll hlutabréf í Nasdaq Iceland) um 4,7%. Hlutabréfasafn SL lækkaði til samanburðar um 4,2%. Það voru ýmsar ástæður fyrir lækkun hlutabréfamarkaðar, m.a. mikil samkeppni erlendra aðila sem komu inn á markaðinn. Þetta hafði hvað mest áhrif á gengi Icelandair, Haga og olíufélaganna. Kjaradeilur höfðu einnig almennt neikvæð áhrif t.am. verkfall sjómanna í byrjun ársins á gengi Granda. Ekkert nýtt félag var skráð á markað árið 2017. Össur fór úr Nasdaq Iceland á árinu og er núna eingöngu skráð í Kauphöllina í Kaupmannahöfn. Heildarvelta með hlutabréf í Nasdaq Iceland jókst úr 558 ma.kr. árið 2016 í 630 ma.kr. árið 2017.

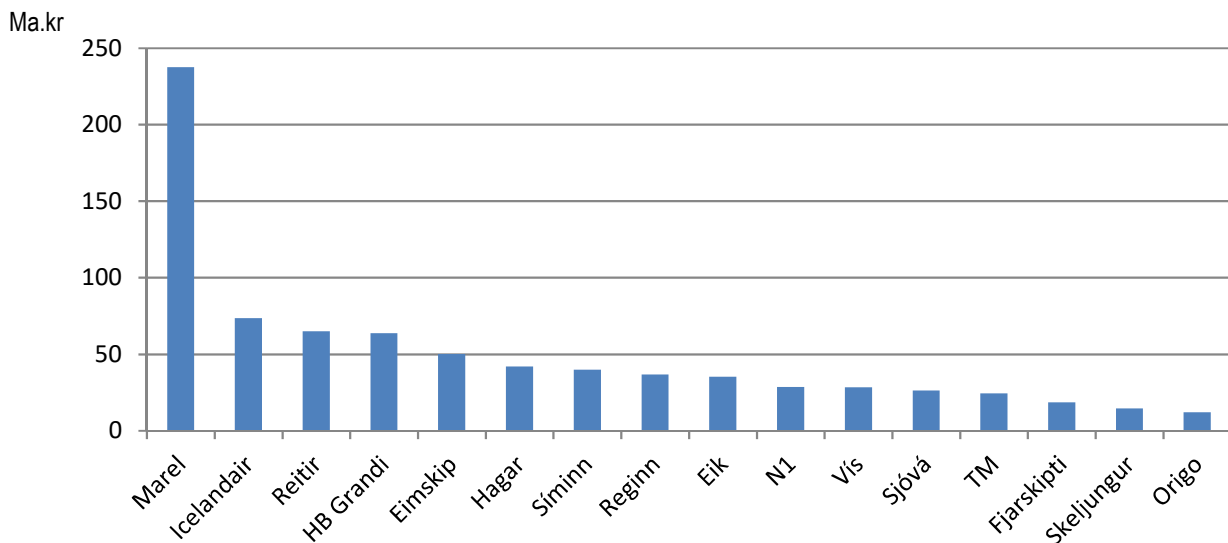
Þróun OMXI8 og OMXI vísitalna árið 2017

Verðbreyting hlutabréfa í Nasdaq Iceland árið 2017

Markaðsvirði hlutafélaga í Nasdaq Iceland í árslok 2017

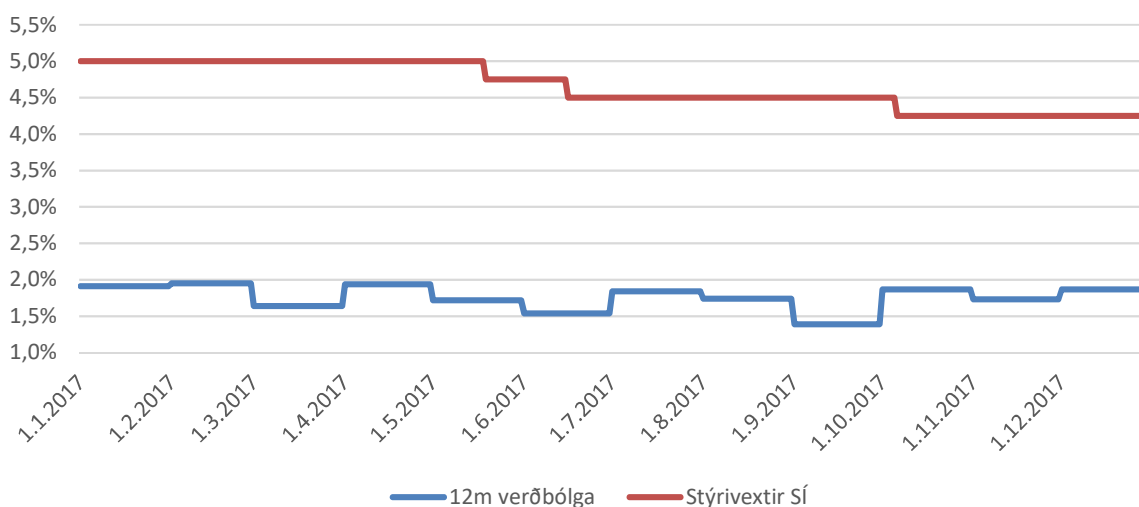

Marel er langstærsta félagið á markaði í dag eftir að Össur fór úr Kauphöll Íslands. Samanlagt markaðsvirði allra skráðra félaga á markaði var 796 ma.kr. í árslok 2017 samanborið við 958 ma.kr. í árslok 2016.

Innlend skuldabréf

Verðbólga hélst lág út árið og var 12 mánaða verðbólga 1,9% í lok ársins og því undir 2,5% markmiði Seðlabankans. Seðlabankinn lækkaði stýrivexti þrisvar á árinu 2017 og stóðu þeir í 4,25% í lok árs. Ávöxtunarkrafa RIKB 31 (óverðtryggð ríkisverðbréf) endaði nánast á sama stað í lok árs eins og hún var í byrjun árs eða um 4,98%. Ávöxtunarkrafa HFF44 (verðtryggð Íbúðabréf) var í ársbyrjun 2,61% en endaði í 1,90% í árslok.

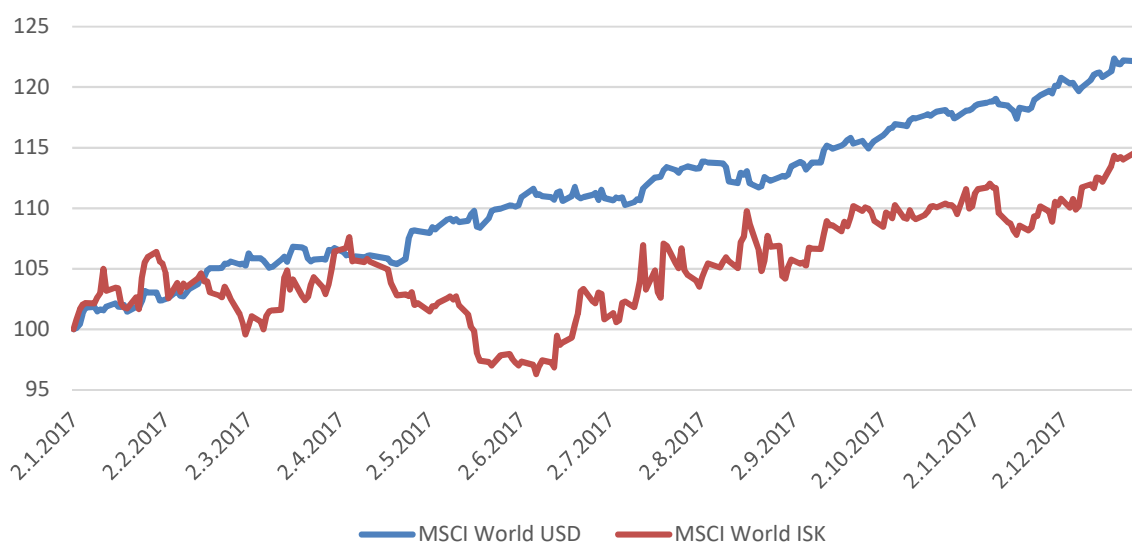
Próun stýrivaxta SÍ og 12 mánaða verðbólgu

Erlend verðbréf og gengi gjaldmiðla

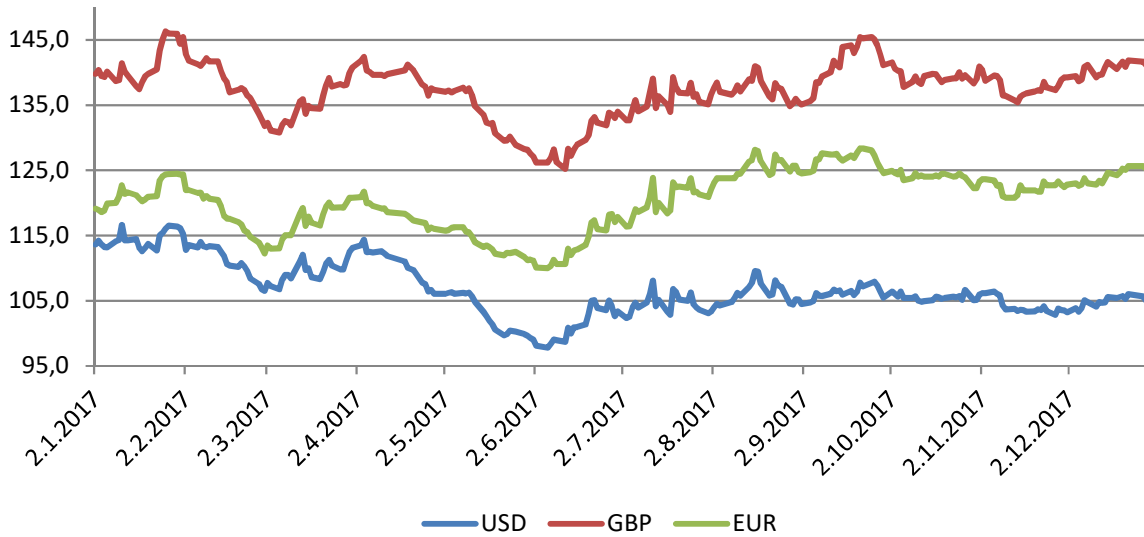
Ávöxtun á erlendum mörkuðum var mjög góð árið 2017. MSCI world vísitalan hækkaði um 22,4% mælt í dollurum. Í krónum talið hækkaði hún um 13,3% þar sem krónan styrktist á móti dollar um 7,4% á árinu 2017. Gjaldeyrishöft voru afnumin í mars 2017 sem gerði lífeyrissjóðum kleift að fjárfesta í erlendum verðbréfum í auknum mæli. Sjóðurinn hefur það í stefnu sinni að auka vægi erlendra verðbréfa í safni sjóðsins.

Próun MSCI World í USD og ISK

Krónan styrktist um 7,4% á móti dollar (USD), en veiktist um 5,0% á móti evru (EUR) og um 1,5% á móti sterlingspundi (GBP). Talsvert flókt var á gengi krónunnar á fyrstu mánuðum ársins en hún hélst frekar stöðug seinni part ársins.

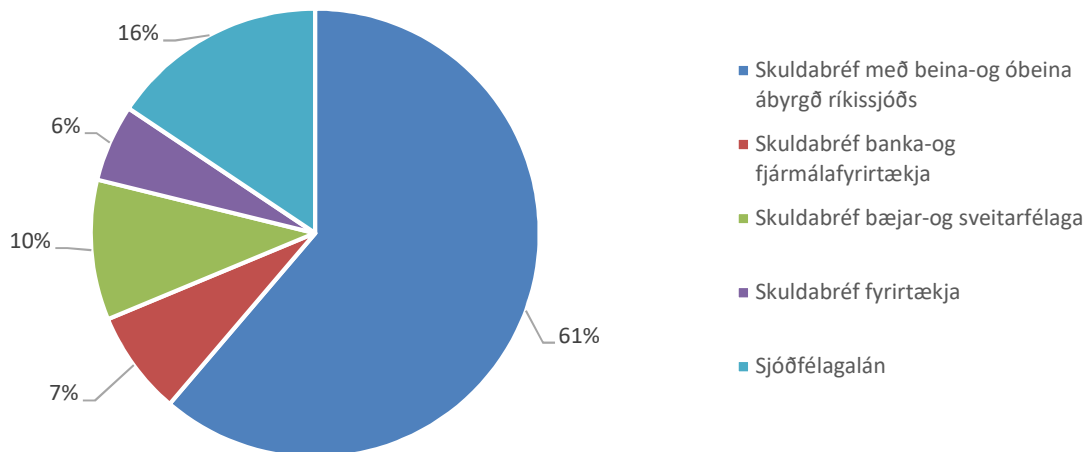
Þróun krónu á móti helstu gjaldmiðlum

Eignasafn og ávöxtun

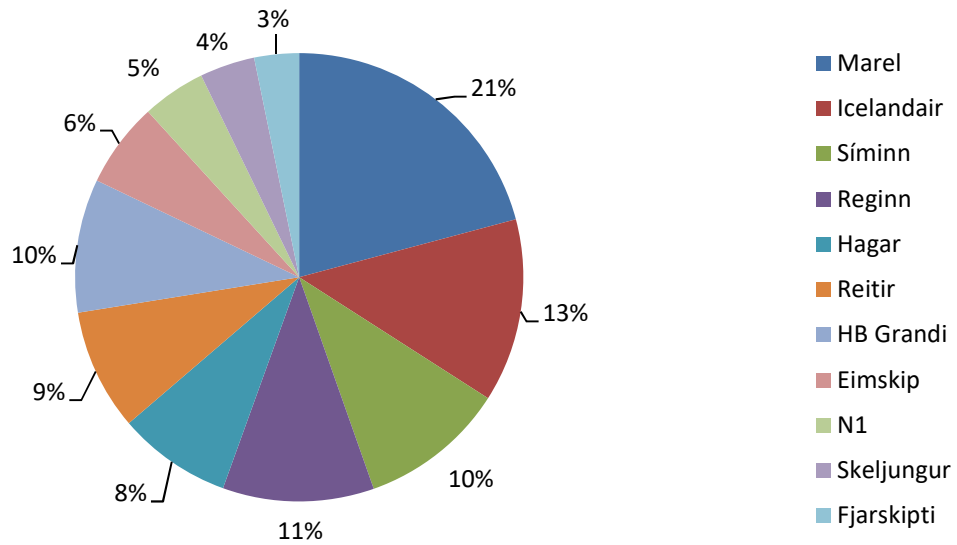
Innlent skuldabréfasafn

Innlend skuldabréfaeign SL nam um 91,4 ma.kr. eða um 61,1% af heildareignum sjóðsins. Stærsti hluti skuldabréfasafnsins er með beina eða óbeina ábyrgð ríkissjóðs. Sjóðfélagalán jukust mikið á árinu og hefur það aukið verðtryggingarhlutfall sjóðsins.

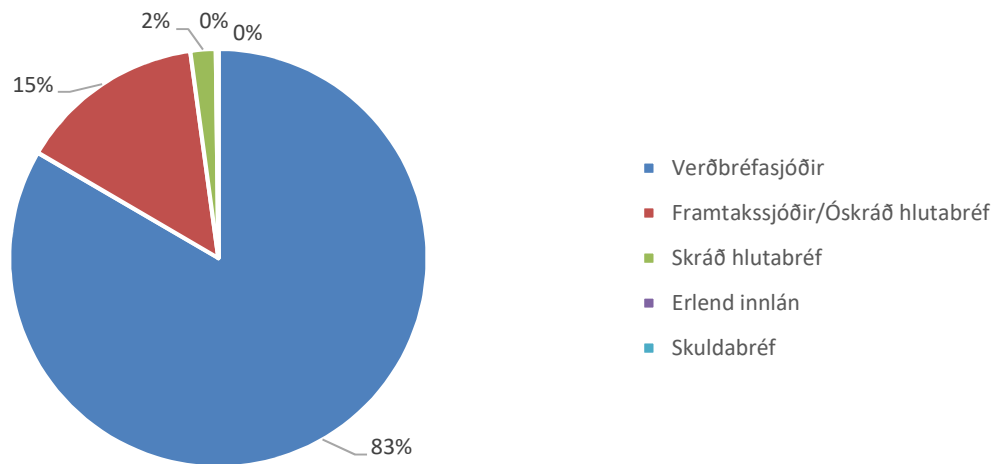
Innlent skráð hlutabréfasafn

Hlutabréfaeign sjóðsins í innlendum skráðum bréfum nam 11,3 ma.kr. í árslok 2017 eða um 7,5% af heildareignum sjóðsins.

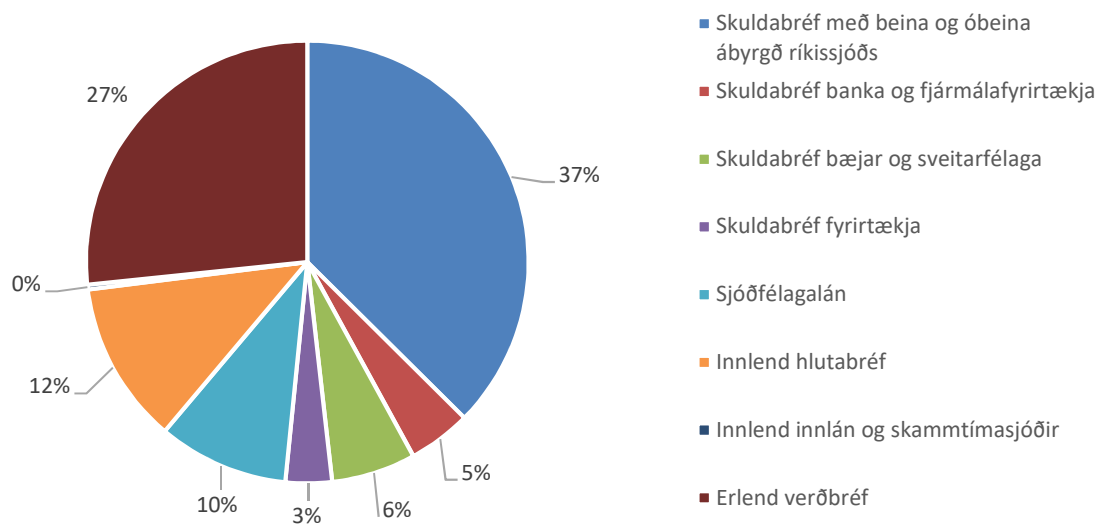

Erlend verðbréf

Erlend verðbréfaeign sjóðsins nam 39,8 ma.kr. í árslok 2017 eða um 26,6% af heildareignum. Erlenda eignin skiptist þannig að 33,2 ma.kr. eru fjárfestir í verðbréfasjóðum sem fjárfesta í skráðum hlutabréfum og 5,7 ma.kr. eru fjárfestir í framtakssjóðum sem fjárfesta í óskráðum hlutabréfum.

Heildareignir og ávöxtun

Nafnávöxtun sjóðsins var 7,2% árið 2017 og hrein raunávöxtun var 5,3%. Markmið sjóðsins er að ná góðri langtímaávöxtun fyrir sína sjóðfélaga. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar til 5 ára er 4,9%, meðaltal hreinnar raunávöxtunar til 10 ára er 2,8% og meðaltal hreinnar raunávöxtunar til 20 ára er 4,4%. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar til 20 ára er með þeim betri hjá íslenskum lífeyrissjóðum og hefur SL aldrei þurft að skerða lífeyrisréttindi.

Eignir sjóðsins í samtryggingardeild námu 150,8 ma.kr. í árslok 2017 samanborið við 140,6 í árslok 2016. Af eignum SL eru 73,4% innlend verðbréf og 26,6% eru erlend verðbréf. Vægi verðbréfa með ríkisábyrgð hefur minnkað þar sem lítil útgáfa hefur verið síðustu ár. Vægi verðtryggðra eigna hefur aukist á ný eftir mikla aukningu í sjóðfélagalánum.

Fjárfestingarstefna

Markmið um raunávöxtun lífeyrissjóða er 3,5%. Hafa þarf í huga að oft þarf að bæta við álagi á 3,5%ávöxtun til að mæta kostnaði við rekstur sjóðsins. Álagið getur verið á bilinu 0,1–0,3%. Því ætti meðalávöxtunarviðmið til langs tíma að vera rúmlega 3,7%. Meginmarkmið sjóðsins er að fá sem hæstaávöxtun fjár sjóðfélaga að teknu tilliti til áhættu.

Fyrir hvert ár er sett fram fjárfestingarstefna sem lögð er fyrir stjórn sjóðsins til samþykktar. Í henni eru sett markmið um eignasamsetningu og hvernig haga skuli fjárfestingum á komandi ári. Í töflunni fyrir neðan má sjá fjárfestingarstefnu SL fyrir árið 2018, sem var gerð haustið 2017.

Varðandi erlend hlutabréfaviðskipti sjóðsins þá er horft til þess aðávöxtun sé að jafnaði hærri en heimsvísitala Morgan Stanley (MSCI World Index). Fyrir innlend hlutabréf er mælikvarðinn OMXI8 sem er Úrvalsvísitala Nasdaq Iceland.

Upphæðir í m.kr.	% af heildareign sept 2017	Markmið lok 2018	Markmið eftir 5 ár	Vikmörk
Innlendar eignir				
Bein-og óbein ábyrgð ríkissjóðs	38,3%	34,0%	30,0%	27-32%
Innlend skuldabréf	23,5%	26,5%	27,0%	24-30%
Bankar-og fjármálafyrirtæki	4,7%	4,0%	2,0%	1-3%
Bæjar-og sveitarfélaga	6,3%	5,5%	2,0%	1-3%
Skuldabréf fyrirtækja	4,3%	4,0%	2,0%	1-3%
Sjóðfélagalán	8,2%	13,0%	21,0%	18-24%
Önnur innlend verðbréf	12,6%	10,5%	6,0%	5-9%
Skráð hlutabréf	8,0%	7,0%	5,0%	4-7%
Verðbréfasjóðir	0,6%	0,5%	0,0%	0-2%
Framtakssjóðir/Óskráð hlutabréf	4,0%	3,0%	1,0%	1-3%
Innlend innlán	0,5%	0,5%	0,0%	0-3%
Samtals innlendar eignir	74,9%	71,5%	63,0%	60-67%
Erlendar eignir				
Skráð hlutabréf	0,4%	0,0%	0,0%	0-1%
Verðbréfasjóðir	21,2%	24,0%	30,0%	27-33%
Framtakssjóðir/Óskráð hlutabréf	3,5%	4,5%	7,0%	5-10%
Skuldabréf	0,0%	0,0%	0,0%	0-3%
Erlend innlán	0,0%	0,0%	0,0%	0-2%
Samtals erlendar eignir	25,1%	28,5%	37,0%	33-40%

Lán til sjóðfélaga

Töluverð aukning var á fasteignaveðtryggðum lánnum til sjóðfélaga á árinu 2017. Síðla árs 2015 samþykkti stjórn sjóðsins breytingar á lánareglum sem fólu í sér að byrjað var að veita óverðtryggð íbúðalán með veðhlutfall allt að 75%. Með þessum breytingum leitaðist sjóðurinn við að mæta óskum sjóðfélaga um að vera betri valkostur við fjármögnun íbúðarhúsnæðis. Það er stefna sjóðsins að bjóða sjóðfélögum áfram sjóðfélagalán á samkeppnishæfum kjörum.

Síðan breytingarnar voru innleiddar hafa lán til sjóðfélaga verið að aukast talsvert eins og sjá má hér neðar. Undir lok árs 2016 ákvað stjórn sjóðsins að hætta að notast við fast prósentuhlutfall af lánsfjárhæð við ákvörðun lántökugjalda og fara þess í stað að innheimta 45 þúsund kr. gjald til að standa straum af föstum kostnaði við hverja lánveitingu.

Sjóðfélagar í árslok 2017 voru 139.350 og fjölgaði um 2.553 milli ára. Til þessa hóps teljast allir þeir sem einhvern tímann hafa greitt til sjóðsins og eiga þeir allir rétt á að sækja um sjóðfélagalán. Virkir sjóðfélagar eru þeir sem greiða í hverjum mánuði til sjóðsins og voru þeir 6.532 árið 2017.

Lífeyrissjóðurinn býður sjóðfélögum verðtryggð lán með tvenns konar vaxtakjörum, föstum vöxtum og breytilegum vöxtum. Upplýsingar um vaxtakjör í boði á hverjum tíma má finna á heimasíðu sjóðsins, www.sl.is en í árslok 2017 voru föstu vextirnir 3,55% og breytilegu vextirnir 3,10% (lækkuðu í 2,95% þann 01.02.2018) sem hvort tveggja eru hagstæðir vextir á fasteignalánnum samanborið við það sem í boði var á þeim tíma.

Sjóðurinn hóf að veita óverðtryggð sjóðfélagalán í október 2015 og eru vaxtakjörin veitt til 2 ára í senn. Í árslok 2017 voru óverðtryggðir vextir 5,73%.

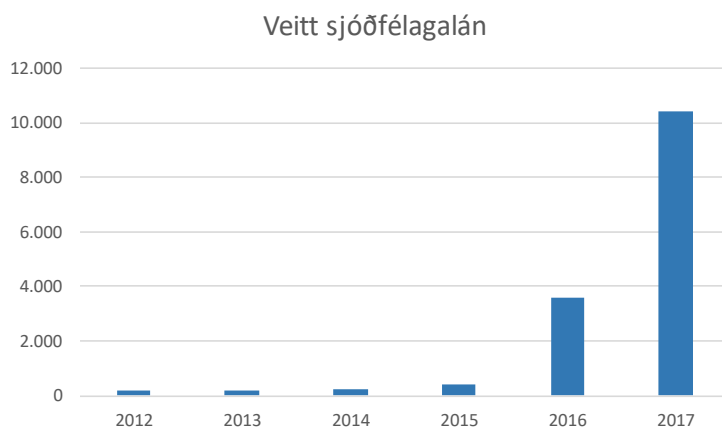
Sjóðfélögum voru lánaðar alls 10.405 m.kr. á árinu 2017 samanborið við 3.566 milljónir á árinu 2016. Afgreidd voru 577 sjóðfélagalán árið 2017 samanborið við 275 árið áður.

<u>Afgreidd lán til sjóðfélaga</u>	<u>2017</u>	<u>2016</u>	<u>Breyting</u>	<u>Tegund sjóðfélagalána</u>	<u>Verðtryggð lán Fastir vextir</u>	<u>Verðtryggð lán Breytilegir vextir</u>	<u>Óverðtryggð lán</u>
Fjárhæð	10.405	3.566	6.839	Fjárhæð	3.088	6.699	4.481
Fjöldi lána	577	275	302	Fjöldi lána	252	488	309
Meðalfjárhæð	19,4	13,0	6,5	Meðalfjárhæð	12,3	13,7	14,5

<u>Staða sjóðfélagalána í árslok</u>	<u>2017</u>	<u>2016</u>	<u>Breyting</u>
Fjárhæð	14.269	5.466	8.803
Fjöldi lána	1.049	629	420
Meðalfjárhæð	13,6	8,7	4,9
Hlutfall af heildareignum	9,5%	3,9%	5,6%

<u>Vanskil sjóðfélagalána</u>	<u>2017</u>	<u>2016</u>	<u>Breyting</u>
Fjárhæð vanskila	7,9	4,6	3,3
Hlutfall vanskila af heildarlánnum	0,1%	0,1%	0,0%

Allar fjárhæðir eru í m.kr.

Séreignarsparnaður

Sjóðfélögum standa til boða tvær ávöxtunarleiðir fyrir séreignarsparnað.

Innlánsleið sem kallast Söfnunarleið I

Þetta er ávöxtunarleið þar sem sparnaður er ávaxtaður á hefðbundnum innlánsreikningum í banka sem bera hæstu innlánsvexti á hverjum tíma ásamt fjárfestingum í tryggum skuldabréfum til skamms tíma. Leiðin hentar einkum rétt höfum sem eru að nálgast lífeyristökualdur og þeim sem vilja taka litla áhættu. Hrein ávöxtun Söfnunarleiðar I á árinu 2017 var 4,0% sem svarar til 2,2% raunávöxtunar.

Verðbréfaeið sem kallast Söfnunarleið II

Sparnaður í Söfnunarleið II er ávaxtaður í dreifðu safni innlendra og erlendra verðbréfa. Þar sem sveiflur í ávöxtun geta verið talsverðar er aðaláherslan á góða langtímaávöxtun og því hentar þessi ávöxtunarleið best þeim sem eru að byggja upp lífeyrissparnað til langs tíma. Fjárfestingarstefna Söfnunarleiðar II gerir ráð fyrir að meginhluti eigna sé í skuldabréfum. Hrein ávöxtun Söfnunarleiðar II á árinu 2017 var 8,2% sem svarar til 6,3% raunávöxtunar.

Sjóðfélagar geta með umsókn til sjóðsins skipt um þá ávöxtunarleið sem greitt er til og/eða flutt uppsafnaðan sparnað milli leiða.

Lífeyrisgreiðslur

Á árinu 2017 greiddu 543 einstaklingar iðgjöld til séreignardeildar sjóðsins, alls um 144 m. kr. Þá greiddu 244 launagreiðendur iðgjöld til séreignar fyrir starfsmenn sína á árinu. Virkir sjóðfélagar voru 304. Samtals hækkuðu iðgjöld um 52,2% frá fyrra ári.

Fjárhagslegur aðskilnaður milli deilda

Í gildi er samningur við Arion banka hf. um ávöxtun fjármuna séreignardeildarinnar eftir útboð á fjármálamarkaði á sínum tíma. Þannig næst fjárhagslegur aðskilnaður milli deilda. Ávöxtun og uppgjör miðast við markaðsvirði eigna hverju sinni. Algert skilyrði er að eignir deildarinnar séu skráðar og hafi markaðsvirði.

Séreignarsparnaður hjá SL

<i>Upphæðir í m.kr.</i>	2017	2016	Breyting
Iðgjöld	144	95	52%
Lífeyrisgreiðslur	108	157	-31%
Inneign í árslok	2.495	2.385	5%
Fjöldi með inneignir	6.976	6.852	2%

Stjórn og stjórnarhættir Söfnunarsjóðs lífeyrisréttinda

Stjórnarháttayfirlýsing 2017

Grundvöllur sjóðsins og hlutverk

Söfnunarsjóður lífeyrisréttinda starfar á grundvelli starfsleyfis fjármálaráðherra, í samræmi við lög nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, með síðari breytingum, lög um sjóðinn nr. 155/1998 og samþykktir hans.

Hlutverk sjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri eftir þeim reglum sem fram koma í lögum og samþykktum. Í samþykktum kemur m.a. fram að sjóðurinn leggi sérstaka áherslu á ellilífeyrisréttindi og áskilji sér heimild til að verja þau réttindi umfram önnur við endurskoðun á réttindaákvæðum samþykta sjóðsins. Sjóðurinn er langtímafjárfestir sem ávaxtar fjármuni sjóðfélaga með það að markmiði að ná sem bestri ávöxtun að teknu tilliti til áhættu. Stjórn leggur áherslu á að þróa hluthafastefnu sjóðsins með þeim hætti að hún styðji, eftir því sem því verður við komið, við góða stjórnarhætti í þeim félögum sem sjóðurinn fer með eignarhlut í.

Umboðsskylda

Stjórnarmenn og starfsmenn skulu taka ákvarðanir í samræmi við gildandi lög og reglur og sannfæringu sína með þeim hætti að hagsmuna sjóðfélaga sé sem best gætt og að ákvörðunin styðji við tilgang og starfsemi sjóðsins. Stjórnarmenn og starfsmenn mega ekki gera neinar þær ráðstafanir sem bersýnilega eru til þess fallnar að afla ákveðnum sjóðfélögum, félögum eða öðrum ótilhlýðilegra hagsmuna umfram aðra eða á kostnað sjóðsins. Stjórnarmaður er ekki bundinn af fyrirmælum þeirra sem tilnefna hann til setu í stjórn sjóðsins.

Stjórnarhættir og stjórnarháttayfirlýsing SL

Sjóðurinn leggur áherslu á góða stjórnarhætti við stefnumótun og daglega stjórnun sjóðsins. Með stjórnarháttayfirlýsingu þessari eru sjóðfélögum, iðgjaldagreiðendum, opinberum aðilum, starfsmönnum og öðrum haghöfum veittar upplýsingar um stjórnarhætti lífeyrissjóðsins. Yfirlýsingunni er jafnframt ætlað að styðja við góða stjórnarhætti hjá sjóðnum og styðja þannig við traustan rekstur. Stjórnarháttayfirlýsing SL fyrir árið 2017 byggir á þeim lögum og reglum sem í gildi eru á þeim tíma sem ársreikningur sjóðsins er staðfestur af stjórn og framkvæmdastjóra. Í því sambandi er sérstaklega litið til þeirra ákvæða laga nr. 129/1997 sem lúta að stjórnarháttum lífeyrissjóða, ákvæða samþykta sjóðsins, reglna FME þar um, m.a. reglna nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða sem og 5. útgáfu Leiðbeininga um stjórnarhætti fyrirtækja útgefnar af Viðskiptaráði Íslands, Nasdaq Iceland og Samtökum atvinnulífsins.

Lög, reglur og leiðbeiningar sem sérstaklega varða stjórnarhætti SL

Lög frá Alþingi

- Lög nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.
- Lög nr. 155/1998 um Söfnunarsjóð lífeyrisréttinda.
- Lög nr. 87/1998 um opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi.

Reglur og leiðbeiningar FME

- Reglur FME nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða.
- Leiðbeinandi tilmæli FME nr. 1/2013 um áhættustýringu (eftirlitskerfi) samtryggingardeilda lífeyrissjóða.
- Reglur FME nr. 577/2012 um endurskoðunardeildir og sjálfstætt starfandi eftirlitsaðila.

-
- Leiðbeinandi tilmæli FME nr. 3/2011 um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka.
 - Leiðbeinandi tilmæli FME nr. 3/2010 um mat á hæfi lykilstarfsmanna.

Innri reglur SL

- Samþykktir Söfnunarsjóðs lífeyrisréttinda.
- Siða- og samskiptareglur SL, dags. 27. nóvember 2012.
- Hluthafastefna SL, dags. 17. mars 2015.
- Starfsreglur stjórnar og framkvæmdastjóra, dags. 28. febrúar 2017.
- Reglur um upplýsingagjöf framkvæmdastjóra til stjórnar og til opinberra aðila sbr. 29. gr. laga nr. 129/1997, dags. 16. janúar 2017.
- Starfsreglur endurskoðunarnefndar, dags. 11. apríl 2013.
- Verklagsreglur SL um viðskipti stjórnarmanna og starfsmanna lífeyrissjóðsins með fjármálagerninga, dags. 27. nóvember 2012. Yfirfarnar 2016 án athugasemda.
- Verklagsreglur um hæfi lykilstarfsmanna, dags. 18. september 2014.
- Starfskjarastefna SL, dags. 26. september 2014.

Stefna um samfélagslega ábyrgð og siðferðisviðmið

Gildi SL

Slagorð sjóðsins eru traustur sjóður, trygg framtíð og lífeyrissjóðurinn fyrir þig. Sjóðurinn leggur áherslu á að upplýsa sjóðfélaga um hag þeirra gagnvart sjóðnum, veita ætíð réttar upplýsingar og virða í samskiptum við sjóðfélaga meginreglur stjórnsýslulaga.

Siða- og samskiptareglur

Stjórn lífeyrissjóðsins hefur sett siða- og samskiptareglur fyrir starfsmenn og stjórnarmenn sjóðsins. Reglunum er ætlað að styðja við vönduð vinnubrögð, draga úr hættu á hagsmunaárekstrum og auka öryggi við meðferð fjármuna sjóðsins. Í reglunum er m.a. fjallað um góða starfshætti, hagsmunaárekstra, meðferð trúnaðarupplýsinga sem og reglur um gjafir, boðsferðir og starfstengdar ferðir.

Hluthafastefna

Það er markmið stjórnar SL að stefnan styðji við góða stjórnarhætti félaga og þróun þeirra. Í hluthafastefnu SL eru kynntar áherslur stjórnar sjóðsins varðandi viðmið um stjórnarhætti í þeim félögum sem sjóðurinn á eignarhlut í. Hluthafastefnan felur í sér þau viðmið sem SL leggur áherslu á við meðferð eignarhalds í hlutafélögum sem eru skráð á hlutabréfamarkaði og sjóðurinn fer með eignarhlut í. Stefna þessi gildir einnig eftir því sem við á fyrir óskráð félög sem SL hefur fjárfest í. Eðli málsins samkvæmt er stefnunni fyrst og fremst beint til félaga sem skráð eru á Íslandi. Þó gilda grundvallarviðmið hennar einnig fyrir félög sem sjóðurinn er hluthafi í og sem skráð eru erlendis.

Starfsmannastefna

Liður í samfélagslegri ábyrgð SL er áhersla á að sjóðurinn sé góður og eftirsóknarverður vinnustaður. Í starfsmannastefnu sjóðsins er lögð áhersla á gott starfsumhverfi, virka upplýsingagjöf til starfsmanna, þjálfun og endurmenntun starfsmanna, virðingu og umburðarlyndi í samskiptum, jafnrétti og jafnvægi vinnu og einkalífs.

Stjórnskipulag SL

Stjórn

Stjórn sjóðsins skipa 7 menn skipaðir til 4 ára í senn og jafnmargir til vara, sbr. 3. gr. laga nr. 155/1998. Formaður er skipaður með beinum hætti en stjórn sjóðsins skal koma saman í upphafi skipunartíma síns og velja sér varaformann og skipta með sér verkum að öðru leyti eftir því sem þurfa þykir.

Stjórn fer með æðsta vald og yfirstjórn í málefnum sjóðsins og skal sjá um að skipulag sjóðsins og starfsemi séu jafnan í góðu horfi og í samræmi við lög og reglur sem gilda um sjóðinn.

Stjórn skal sjá um að nægilegt eftirlit sé haft með reikningshaldi og meðferð fjármuna sjóðsins. Í þessu sambandi skal stjórnin kveða á um skipulag sjóðsins, hvernig innra eftirliti skuli háttað svo og bókhaldi og reikningsskilum.

Stjórn skal móta eftirlitskerfi sem gerir sjóðnum kleift að greina, vakta, meta og stýra áhættu í starfsemi sjóðsins. Stjórn skal ráða forstöðumann endurskoðunardeildar eða semja við sjálfstætt starfandi eftirlitsaðila um framkvæmd innra eftirlits hjá sjóðnum.

Stjórnin ræður framkvæmdastjóra, ákveður laun hans og önnur starfskjör, gengur frá starfslýsingu hans, setur honum erindisbréf og veitir honum lausn frá störfum. Gerður skal skriflegur ráðningarsamningur við framkvæmdastjóra. Stjórn getur falið formanni og varaformanni stjórnar að annast samninga við framkvæmdastjóra um laun og önnur starfskjör.

Stjórn tekur ákvarðanir í öllum málum sem telja verður óvenjuleg eða mikilsháttar. Stjórn getur þó veitt framkvæmdastjóra heimild til afgreiðslu slíkra mála. Til óvenjulegra mála telst málarekstur gegn sjóðnum, breytingar á skilmálum eða formi þeirra fjárfestinga sem sjóðurinn hefur fjárfest í, ráðstöfun fjárfestinga sjóðsins sem ekki er í samræmi við skilmála (á þó ekki við um sjóðfélagalán), breytingar á skipuriti, breytingar á fjölda lykilstarfsmanna, starfslok lykilstarfsmanna, breytingar á húsnæði sjóðsins, alvarlegar athugasemdir innri endurskoðenda eða eftirlitsaðila og hvað annað sem telst til röskunar á hefðbundnum rekstri sjóðsins eins og hann er skilgreindur í lögum eða samþykktum hans. Til mikilsháttar mála telst ráðstöfun óskráðra eigna og mál sem varða háar fjárhæðir í samanburði við stærð sjóðsins. Í fjárfestingarstefnu er tilgreint nánar um heimildir hverju sinni. Öll skjöl sem varða meiriháttar ákvarðanir, svo sem samningar er teljast óvenjulegir eða meiriháttar eða hafa greinilega verulega þýðingu fyrir starfsemi sjóðsins skulu vera undirritaðir af framkvæmdastjóra sjóðsins að fengnu samþykki stjórnar, nema stjórn sjóðsins ákveði annað. Stjórnin skal fjalla um allar meiriháttar ákvarðanir varðandi stefnumótun sjóðsins og starfsemi hans. Stjórnin skal móta fjárfestingarstefnu sjóðsins. Stjórnin sér um ráðstöfun á fjármagni sjóðsins og er henni skylt að ávaxta það með hliðsjón af þeim kjörum sem best eru boðin á hverjum tíma, að teknu tilliti til áhættu og með hliðsjón af langtímaskuldbindingum sjóðsins. Stjórnin skal sjá til þess að skipting á eignasafni sjóðsins sé í samræmi við gildandi lög og fjárfestingarstefnu sjóðsins hverju sinni. Stjórnin ákveður hver skuli vera fulltrúi sjóðsins í stjórn stofnunar eða atvinnufyrirtækis, nema lög kveði á um annað.

Stjórn sjóðsins er ábyrg fyrir því að ársreikningur sé saminn fyrir sjóðinn og undirritar endurskoðaðan ársreikning. Í skýrslu stjórnar fyrir ársfund skal koma fram yfirlit um starfsemi sjóðsins á árinu svo og upplýsingar um atriði sem mikilvæg eru við mat á fjárhagsstöðu sjóðsins.

Stjórnin skal árlega láta framkvæma tryggingafræðilega athugun á fjárhag sjóðsins og meta framtíðarstöðu hans. Leiði tryggingafræðileg athugun í ljós að meira en 10% munur sé á milli eignarliða og lífeyrisskuldbindinga er stjórninni skylt að gera tillögur um nauðsynlegar breytingar á samþykktum sjóðsins. Sama gildir ef munur samkvæmt athugunum á milli eignarliða og lífeyrisskuldbindinga hefur haldist meiri en 5% samfelt í fimm ár. Stjórn sjóðsins skipar endurskoðunarnefnd sem hefur m.a. eftirlit með reikningshaldi, áhættustýringu og gerð ársreiknings sjóðsins í samræmi við ákvæði IX. kafla laga nr. 3/2006 um ársreikninga.

Stjórn skal setja reglur um upplýsingagjöf framkvæmdastjóra til stjórnar um rekstur, iðgjöld, réttindaávinning og ráðstöfun eigna sjóðsins, sbr. 3. mgr. 29. gr. laga nr. 129/1997.

Stjórn skal setja verklagsreglur um verðbréfavíðskipti lífeyrissjóðsins, stjórnar hans og starfsmanna, sbr. 3. mgr. 29. gr. laga nr. 129/1997.

Að öðru leyti er hlutverk stjórnarinnar í samræmi við 29. gr. laga nr. 129/1997.

Stjórnarmaður er eingöngu bundinn af sannfæringu sinni, en ekki fyrirmælum þeirra sem hafa kosið hann. Að öðru leyti felst ábyrgð einstakra stjórnarmanna einkum í eftirfarandi:

- a) Að hafa skilning á hlutverki stjórnar, hlutverki sínu og ábyrgð, ásamt því að hafa þekkingu á þeim lögum og reglum sem gilda um starfsemi sjóðsins.
- b) Að hafa skilning á markmiðum og verkefnum sjóðsins svo og því hvernig þeir eiga að haga störfum sínum í stjórninni til að stuðla að því að þessi markmið náist.
- c) Að óska eftir og kynna sér öll þau gögn og upplýsingar sem þeir telja sig þurfa til að hafa fullan skilning á starfsemi og rekstri sjóðsins og til að taka upplýstar ákvarðanir.
- d) Að sjá til þess að til staðar sé innra eftirlit og að ákvörðunum stjórnar sé framfylgt.
- e) Að fullvissa sig um að þess sé jafnan gætt að lögum, reglum og reglugerðum sé fylgt í rekstrinum.
- f) Að stuðla að góðum starfsanda innan stjórnarinnar.
- g) Að hafa nægan tíma til að sinna starfi sínu af heilindum.

Formaður stjórnar er málsvari stjórnar og kemur fram fyrir hennar hönd varðandi málefni sjóðsins nema stjórnin ákveði annað. Formaður stjórnar kemur fram fyrir hönd stjórnar gagnvart framkvæmdastjóra. Formaður stjórnar stýrir stjórnarfundum. Að öðru leyti skal formaður stjórnar í störfum sínum einkum:

- a) Stuðla að því að verklag stjórnar sé í samræmi við lög, reglur og góða stjórnarhætti og að stjórn séu búnar sem bestar starfsaðstæður.
- b) Halda stjórnarmönnum upplýstum um málefni sjóðsins og stuðla að virkni stjórnar í allri umræðu og ákvarðanatöku.
- c) Sjá til þess að nýir stjórnarmenn fái nauðsynlegar upplýsingar og leiðsögn í starfsháttum stjórnar og málefnum sjóðsins.
- d) Sjá til þess að stjórnin uppfæri með reglubundnum hætti þekkingu sína á sjóðnum og rekstri hans ásamt því að tryggja að stjórnin fái almennt í störfum sínum nákvæmar og skýrar upplýsingar og gögn til að hún geti sinnt starfi sínu.
- e) Eiga frumkvæði að gerð og endurskoðun starfsreglna stjórnarinnar.
- f) Útbúa dagskrá stjórnarfunda í samstarfi við framkvæmdastjóra sjóðsins og sjá um boðun þeirra og stjórnun.
- g) Sjá til þess að nægur tími sé gefinn til umræðna og ákvarðanatöku á stjórnarfundum, sérstaklega hvað varðar stærri og flóknari mál.
- h) Fylgjast með framvindu ákvarðana stjórnarinnar innan sjóðsins og staðfesta innleiðingu þeirra gagnvart stjórn.
- i) Sjá til þess að stjórnin meti árlega störf sín og undirnefnda.

Stjórnarfundir skulu að jafnaði haldnir einu sinni í mánuði. Stjórnarfundir skulu haldnir á skrifstofu sjóðsins. Í sérstökum tilvikum má halda fundi annars staðar telji formaður efni fundarins eða aðrar

aðstæður gefa tilefni til. Í upphafi hvers árs skal leggja fyrir tillögu að fundardögum og skipulagi stjórnarfundar. Í lok hvers stjórnarfundar skal næsti reglulegi stjórnarfundur ákveðinn. Stjórnarformanni ber að kalla saman stjórnarfund ef einhver stjórnarmanna eða framkvæmdastjóri krefst þess.

Til stjórnarfundar skal boða með minnst 7 daga fyrirvara. Stjórnarformaður getur þó ákveðið annan frest telji hann það óhjákvæmilegt vegna sérstakra aðstæðna. Fundarboð skal vera skriflegt og skal í því greina frá dagskrá. Fundarboð má senda stjórnarmönnum með rafrænum hætti eða með símbréfi. Stjórnarmaður sem ekki kemst á boðaðan stjórnarfund skal tilkynna það tímanlega til framkvæmdastjóra sem sér um að boða varamann. Leggja skal fram á hverjum stjórnarfundum upplýsingar um helstu þætti í starfsemi sjóðsins frá síðasta stjórnarfundum. Ávallt skal leggja fram skýrslu um kaup og sölu verðbréfa. Sérstökum trúnaðargögnum sem stjórnarmenn fá í hendur til umfjöllunar á stjórnarfundum skal skilað í lok fundarins nema stjórnarformaður ákveði annað. Fundargögn skulu vera aðgengileg stjórnarmönnum tímanlega fyrir stjórnarfundum og á milli þeirra, og skulu allir stjórnarmenn fá sömu upplýsingar. Miðað skal við að fundargögn stjórnarfundar séu aðgengileg stjórnarmönnum eigi síðar en þremur dögum fyrir fundinn. Stjórnarmenn skulu snúa sér til stjórnarformanns eða framkvæmdastjóra með óskir um að tekin verði á dagskrá stjórnarfundar einstök mál. Óski stjórnarmaður eftir frestun afgreiðslu máls til næsta fundar skal orðið við slíkri beiðni enda bjóði brýnir hagsmunir sjóðsins ekki annað. Stjórnarmenn skulu hafa aðgang að óháðri sérfræðiráðgjöf á kostnað sjóðsins telji þeir nauðsyn á slíku til að taka sjálfstæðar og upplýstar ákvarðanir.

Stjórn er ákvörðunarbær þegar meirihluti stjórnar sækir fund enda hafi fundurinn verið boðaður í samræmi við þessar starfsreglur. Mikilvæga ákvörðun má þó ekki taka án þess að allir stjórnarmenn hafi haft tækifæri á því að fjalla um málið sé þess kostur. Einfaldur meirihluti ræður úrslitum á stjórnarfundum í öllum málum. Á stjórnarmönnum hvílir þagnarskylda um málefni sjóðsins, starfsmanna, sjóðfélaga, lífeyrisþega og önnur atriði sem þeir fá vitneskju um í starfi sínu sem stjórnarmenn og leynt skulu fara samkvæmt lögum, eðli máls eða ákvörðun stjórnarinnar. Stjórnarmaður er ábyrgur fyrir því að gögn sem hann hefur tekið við og fara skulu leynt komist ekki í hendur annarra aðila. Þagnarskylda helst þó stjórnarmaður láti af starfi.

Nýir stjórnarmenn skulu fá nauðsynlegar upplýsingar og leiðsögn í starfsháttum stjórnar og málefnum sjóðsins. Nýir stjórnarmenn skulu fá afhentar samþykktir sjóðsins og starfsreglur stjórnar og hafa fullan aðgang að sömu gögnum og aðrir stjórnarmenn. Jafnframt geta nýir stjórnarmenn óskað eftir kynningarfundum með framkvæmdastjóra og stjórnarformanni.

Stjórnarmenn skulu kynna sér og vera bundnir af ákvæðum laga, samþykktum sjóðsins, almennum reglum verðbréfamarkaðarins og sérstökum reglum sjóðsins um meðferð trúnaðarupplýsinga og innherjaviðskipti.

Um ábyrgð, vald og störf stjórnar sjóðsins fer að öðru leyti en greinir í starfsreglum þessum samkvæmt lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, nr. 129/1997, lögum nr. 155/1998 um Söfnunarsjóð lífeyrisréttinda, samþykktum sjóðsins og öðrum almennum lögum og reglum sem við eiga á starfssviði sjóðsins s.s. stjórnsýslulögum.

Stjórn skal setja sér samskipta- og síðareglur, sem eru endurskoðaðar árlega.

Einungis stjórn sjóðsins getur gert breytingar á starfsreglum þessum. Til breytinga á reglunum þarf samþykki einfalds meirihluta stjórnar.

Stjórn skal taka starfsreglurnar til upprifjunar og endurskoðunar árlega eða að lágmarki í upphafi hvers fjögurra ára starfstímabils stjórnarinnar.

Framkvæmdastjóri

Framkvæmdastjóri annast daglegan rekstur sjóðsins í samræmi við mótaða stefnu og ákvarðanir stjórnar og ræður starfsmenn sjóðsins.

Ráðstafanir sem eru óvenjulegar eða mikilsháttar getur framkvæmdastjóri aðeins gert samkvæmt heimild frá stjórn sjóðsins. Framkvæmdastjóri kemur fram út á við fyrir hönd sjóðsins í samræmi við hefðir og eðli máls. Framkvæmdastjóri lífeyrissjóðsins skal fara með atkvæði sjóðsins á hluthafafundum í félögum sem sjóðurinn á eignarhlut í, nema stjórn sjóðsins ákveði annað. Framkvæmdastjóri skal sjá til þess að stjórn fái reglulega nákvæmar upplýsingar um starfsemi og rekstur sjóðsins. Þá skal framkvæmdastjóri veita stjórn og endurskoðendum allar þær upplýsingar um hag sjóðsins sem þeir óska eftir. Upplýsingar framkvæmdastjóra til stjórnar skulu vera á því formi og af þeim gæðum sem stjórn ákveður.

Hæfi

Um almennt hæfi stjórnarmanna og framkvæmdastjóra gilda ákvæði 31. gr. laga nr. 129/1997. Sérstakt hæfi til meðferðar einstakra mála fer eftir II. kafla stjórnsýslulaga, sbr. 8. mgr. 31. gr. laga nr. 129/1997. Stjórnarmenn eða framkvæmdastjóri mega ekki taka þátt í meðferð mála sem varða sjóðinn og þá persónulega. Skyld er stjórnarmanni og framkvæmdastjóra að upplýsa um slík atvik. Stjórnarmenn skulu á stjórnarfundi í upphafi starfsárs gera grein fyrir störfum, tengslum og hagsmunum sem gætu valdið vanhæfi við umfjöllun, afgreiðslu og ákvarðanatöku í einstökum málum á því formi sem stjórnin ákveður. Sama gildir um nýja stjórnarmenn sem taka sæti í stjórn á miðju kjörtímabili. Stjórnarmaður skal tilkynna stjórninni fyrirfram ef aðstæður eru fyrir hendi í máli sem valda vanhæfi eða gætu gefið tilefni til efasemda um hæfi hans. Stjórnin tekur í kjölfarið ákvörðun um hvort viðkomandi stjórnarmaður teljist vanhæfur og skuli víkja sæti það sem eftir er fundar. Stjórnarmaðurinn sem efasemdir um hæfi varðar tekur ekki þátt í umræðu eða ákvörðun um viðkomandi mál. Vanhæfur stjórnarmaður á ekki að fá aðgang að gögnum er tengjast viðkomandi máli. Bóka skal í fundargerð að stjórnarmaður hafi vikið sæti og að hann hafi ekki fengið aðgang að gögnum málsins. Stjórnarmenn mega ekki gera neinar þær ráðstafanir sem bersýnilega eru til þess fallnar að afla ákveðnum sjóðfélögum, fyrirtækjum eða öðrum ótilhlýðilegra hagsmuna umfram aðra aðila eða á kostnað sjóðsins.

Ársfundur

Fyrir lok júní hvert ár skal stjórn lífeyrissjóðsins boða til ársfundar sjóðsins. Allir sjóðfélagar eiga rétt til fundarsetu á ársfundinum með umræðu- og tillögurétti. Tillögum skal vísað til stjórnar til meðhöndlunar. Ársfund skal boða með tryggilegum hætti, að lágmarki með auglýsingu í dagblöðum 7 virkum dögum fyrir ársfund. Á ársfundi skal gerð grein fyrir skýrslu stjórnar, ársreikningum, tryggingafræðilegum úttektum, fjárfestingarstefnu og tillögum stjórnar til breytinga á samþykktum sjóðsins. Þrátt fyrir ákvæði 30. gr. laga nr. 129/1997 er stjórn sjóðsins heimilt að gera breytingar á samþykktum sjóðsins sem beinlínis leiða af lögum eða reglugerðum.

Endurskoðun

Reikningar sjóðsins eru endurskoðaðir og áritaðir af löggiltum endurskoðanda. Innri endurskoðun sjóðsins er í höndum sjálfstætt starfandi endurskoðanda. Endurskoðun sjóðsins og innri endurskoðun eru í höndum aðskilinna endurskoðunarfyrirtækja. Endurskoðunarnefnd SL gerir tillögu til stjórnar um val á endurskoðanda sjóðsins (ytri endurskoðanda) og innri endurskoðanda.

Tryggingastærðfræðingur

Tryggingafræðileg athugun er framkvæmd árlega í samræmi við 39. gr. laga nr. 129/1997 og reglugerð 391/1998. Athuginin er framkvæmd af löggiltum tryggingastærðfræðingi samkvæmt samningi við sjóðinn. Með athugininni er lagt mat á áfallnar skuldbindingar sjóðsins og væntar framtíðarskuldbindingar annars vegar og núverandi eignasafn og vænt iðgjöld og ávöxtun hins vegar.

Endurskoðunarnefnd

Stjórn skipar þriggja manna endurskoðunarnefnd. Hlutverk nefndarinnar skal vera í samræmi við ákvæði IX. kafla laga nr. 3/2006 um ársreikninga. Nefndin skal setja sér starfsreglur sem stjórn skal samþykkja. Nefndarmenn skulu vera óháðir endurskoðendum sjóðsins. Meirihluti nefndarinnar skal jafnframt vera óháður sjóðnum og daglegum stjórnendum hans. Formaður nefndarinnar skal hvorki vera stjórnarformaður eða starfsmaður sjóðsins. Framkvæmdastjóri og aðrir daglegir stjórnendur skulu ekki eiga sæti í endurskoðunarnefnd.

Endurskoðunarnefnd skal upplýsa stjórn um störf sín í samræmi við það sem starfsreglur nefndarinnar kveða á um og þegar stjórnin óskar sérstaklega eftir því.

Starfskjarastefna

Starfskjarastefnu Söfnunarsjóðs lífeyrisréttinda er ætlað að styðja við góða stjórnarhætti hjá sjóðnum. Við mótnun stefnunnar er byggt á samþykktum lífeyrissjóðsins, 5. útgáfu Leiðbeininga um góða stjórnarhætti fyrirtækja og þeim meginreglum sem liggja til grundvallar 79. gr. a, í lögum nr. 2/1995 um hlutafélag. Stefnunni er ætlað að styðja við traustan rekstur og það markmið lífeyrissjóðsins að veita sjóðfélögum góða þjónustu. Eitt meginmarkmið starfskjarastefnu sjóðsins er að lífeyrissjóðurinn sé eftirsóknarverður vinnustaður og hafi á að skipa hæfu og reyndu starfsfólki sem er helsti grundvöllur þess að rekstur sjóðsins sé traustur og í samræmi við bestu viðmið.

Áhættustýring og innra eftirlit

Áhættustýring

Stjórn lífeyrissjóðsins hefur mótað og skilgreint áhættustefnu fyrir sjóðinn sem er yfirfarin og uppfærð árlega eftir þörfum. Stefnan grundvallast á lagafyrirmælum, leiðbeinandi tilmælum FME og stefnumótun sjóðsins. Áhættustefnan er hluti af innra skipulagi sjóðsins og inniheldur sundurliðaða greiningu áhættuþátta og mat stjórnenda á mikilvægi hvers áhættuþátta í rekstri sjóðsins. Í áhættustefnunni eru sett fram viðmið fyrir hverja skilgreinda áhættu sem lýsa því hvað stjórnendur meta sem ásættanlega áhættu og hvernig eftirliti er háttað til sannprófunar á hlítinu viðmiðanna. Eftirlitið felur í sér framkvæmd tímasettra eftirlitsaðgerða sem hver og ein hefur tilgreindan umsjónaraðila.

Sviðsstjóri áhættustýringar er ábyrgðarmaður við framkvæmd áhættustefnu og áhættustýringar og heyrir hann beint undir framkvæmdastjóra. Til að tryggja honum aukið sjálfstæði í starfi og milliliðalausan aðgang stjórnar að upplýsingum er áhættustjóra heimilt að gefa skýrslur um áhættustýringu, og aðrar upplýsingar sem varða áhættustýringu, beint og milliliðalaust til stjórnar og endurskoðunarnefndar. Í áhættustefnunni er fjallað um einstaka áhættuþætti, þeir skilgreindir og gerð er grein fyrir hvernig þeir eru metnir, mældir og vikmörk einstakra áhættuþátta eru tilgreind. Nánari upplýsingar um áhættustýringu er að finna í ársskýrslu og í skýringum í ársreikningi.

Innra eftirlit

Innra eftirlit sjóðsins nær yfir sérhverja aðgerð af hálfu stjórnar, stjórnenda og starfsmanna til að stýra áhættu, þar sem því verður við komið, og auka líkur á að settum markmiðum verði náð við rekstur sjóðsins. Stjórnendur annast skipulagningu og framkvæmd innra eftirlits en að framkvæmd þess koma í raun allir starfsmenn sjóðsins með einum eða öðrum hætti. Skipulag innra eftirlits tekur mið af reglum

FME nr. 577/2012 um endurskoðunardeildir og sjálfstætt starfandi eftirlitsaðila lífeyrissjóða og er innra eftirlit sjóðsins yfirfarið árlega af þeim sem annast innri endurskoðun hjá sjóðnum.

Innra eftirlit sjóðsins byggir m.a. á skýrsluskilum, reglulegri upplýsingagjöf, skráðum verkferlum og starfslýsingum, reglum um aðgreiningu starfa, skipulegum aðgangsstýringum og skilvirkri áhættustefnu og áhættueftirliti. Áhættustefna og áhættustýring sjóðsins er veigamikill þáttur í innra eftirliti. Helstu verkþættir í starfsemi sjóðsins byggja á skriflegum ferlum og starfslýsingum starfsmanna sem auka áreiðanleika og stuðla að fylgni við lög og reglur. Verkferlar og starfslýsingar eru yfirfarnar reglulega. Aðskilnaði starfa og aðgangsstýringum innan sjóðsins er ætlað að draga úr villu- og sviksemisáhættu. Margþætt skýrsluskil, afstemmingar og upplýsingagjöf til opinberra aðila, stjórnar sjóðsins og einstakra stjórnenda veita aðhald í rekstri. Hvað upplýsingakerfi sjóðsins varðar er í gildi öryggisstefna sjóðsins sem nær til meðferðar og varðveislu gagna. Henni er ætlað að tryggja örugga meðferð og varðveislu upplýsinga sem þýðingu hafa fyrir starfsemi sjóðsins. Eftirlitsaðgerðir og sjálfvirk vöktun miða að því að lágmarka áhrif rekstraratvika á upplýsingakerfi. Neyðaráætlun sjóðsins er ætlað að taka á alvarlegri rekstraratvikum með endurheimt upplýsingakerfa. Þá hefur sjóðurinn sett sér reglur um uppljóstrun vegna mögulegra svika eða misferlis starfsmanna.

Skipan stjórnar og stjórnarmenn

Árangursmat stjórnar

Stjórnin leggur mat á störf sín, stærð, samsetningu, verklag og starfshætti árlega og leitar leiða til að bæta úr verklagi í samræmi við niðurstöður matsins.

Árlega leggur stjórnin mat á störf framkvæmdastjóra og rekstur sjóðsins í heild. Stjórnarformaður upplýsir svo framkvæmdastjóra um niðurstöðu mats á frammistöðu hans og leggur á ráðin um hvernig bæta megi úr veikleikum. Árlega yfirfer stjórnin og metur þróun sjóðsins og hvort hún sé í samræmi við markmið sjóðsins. Stjórn getur notið utanaðkomandi sérfræðiaðstoðar við árangursmat eftir því sem hún metur nauðsynlegt hverju sinni.

Fundargerðir og fundargerðabók

Formaður stjórnar skal sjá um að haldin sé gerðabók um það sem gerist á stjórnarfundum og um ákvarðanir stjórnar. Fundargerðir skulu sendar út eigi síðar en viku eftir stjórnarfundi til allra stjórnarmanna og þeirra varamanna sem setið hafa viðkomandi fund.

Í fundargerðabók skal skrá eftirfarandi:

- a) Hvar og hvenær fundurinn er haldinn.
- b) Hverjir sitja fundinn og hver stýrir honum og hver ritar fundargerð.
- c) Hvort og þá hvenær utanaðkomandi aðilar koma inn á fundi og hvenær þeir fara út af fundinum.
- d) Dagskráratriði, stutta lýsingu á dagskrárliðum og gögnum fundarins.
- e) Ákvarðanir sem teknar eru og atkvæðagreiðslur, ef til þeirra kemur.
- f) Upphaf og lok fundartíma.
- g) Hvenær næsti stjórnarfundur verður haldinn.

Stjórnarmaður eða framkvæmdastjóri sem ekki er sammála ákvörðun stjórnar á rétt á að fá sérálit sitt skráð í gerðabókina.

Í upphafi stjórnarfundar skal fundargerð næsta stjórnarfundar á undan borin upp til samþykktar.

Fundargerðir skulu undirritaðar af stjórnarmönnum. Fundargerðir sem færðar hafa verið inn í fundargerðabók teljast full sönnun þess sem gerst hefur á stjórnarfundum.

Stjórnarstarfið skal almennt fara fram á stjórnarfundum. Komi til samskipta milli stjórnarmanna og/eða milli stjórnarmanna og stjórnenda sjóðsins um málefni er varða ákvarðanir stjórnar eða forsendur ákvarðana stjórnar skal upplýst um þau við upphaf næsta stjórnarfundar og skráð til bókar.

Milli funda getur stjórn tekið ákvörðun með samskiptum sín á milli með rafrænum hætti s.s. með tölvupósti. Slík ákvörðun sem tekin er með tölvupósti eða öðrum sannanlegum rafrænum hætti er jafn gild og eins og hún hefði verið tekin á formlegum stjórnarfundi. Færa skal slíka ákvörðun til bókar í fundargerð á næsta formlega stjórnarfundi.

Áhættustýring

Markmið sjóðsins með áhættustýringu er að setja mælanleg viðmið um áhættutöku, að hafa eftirlit með því að áhættan sé innan settra viðmiða og bregðast við ef hún fer út fyrir þau. Þessi mælanlegu viðmið eru því grundvöllur áhættustýringarinnar og eru þau sett fram bæði í áhættustefnu og fjárfestingarstefnu sjóðsins.

Stjórn lífeyrissjóðsins hefur mótað og skilgreint áhættustefnu fyrir sjóðinn sem er yfirfarin og uppfærð árlega eftir þörfum. Stefnan grundvallast á lagafyrirmælum, leiðbeinandi tilmælum FME og stefnumótun sjóðsins. Áhættustefnan er hluti af innra skipulagi sjóðsins og inniheldur sundurliðaða greiningu áhættuþátta og mat stjórnenda á mikilvægi hvers áhættuþátta í rekstri sjóðsins. Í áhættustefnunni eru sett fram viðmið fyrir hverja skilgreinda áhættu sem lýsa því hvað stjórnendur meta sem ásættanlega áhættu og hvernig eftirliti er háttáð til sannprófunar á hlítingu viðmiðanna. Eftirlitið felur í sér framkvæmd tímasettra eftirlitsaðgerða sem hver og ein hefur tilgreindan umsjónaraðila.

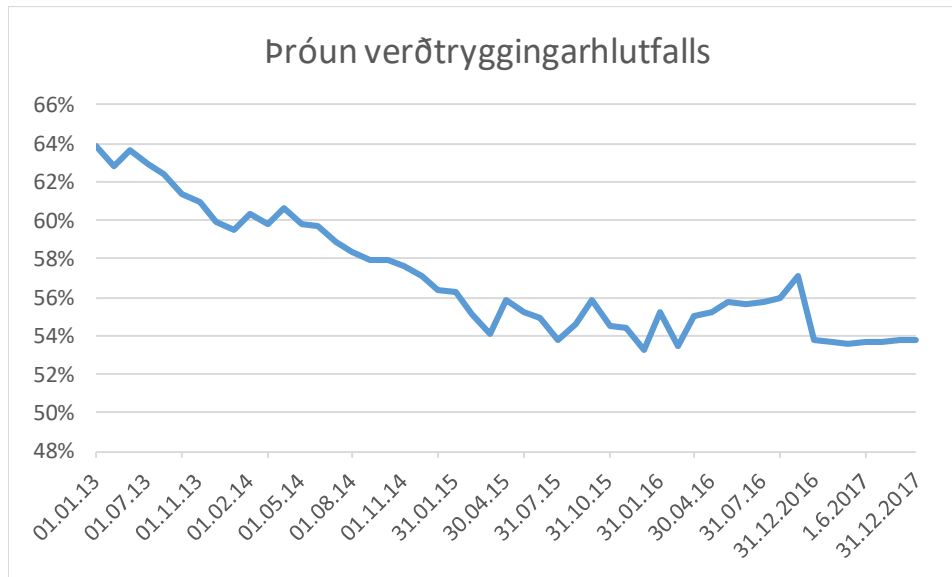
Í lögum um starfsemi lífeyrissjóða eru skilgreindar heimildir sjóðsins til fjárfestinga og hámark fjárfestinga í einstökum eignaflokkum. Fjárfestingarstefna sjóðsins verður alltaf að lágmarki að vera innan þessara marka laganna en svo er það stjórnenda sjóðsins að setja frekari skorður á fjárfestingar sem miða að því að finna ásættanlegt jafnvægi milli ávöxtunar og áhættu. Fjárfestingarstefnan er yfirfarin árlega og ný útgáfa gefin út fyrir hvert rekstrarár.

Hér á eftir verður fjallað lauslega um helstu tegundir áhættu sem sjóðurinn stendur frammi fyrir í daglegri starfsemi sinni.

Mótaðilaáhætta er hættan á fjárhagslegu tapi sjóðsins ef mótaðili eða viðskiptamaður í fjármálagerningi getur ekki staðið við umsamar skuldbindingar sínar. Helsta mótaðilaáhætta sjóðsins verður til við kaup á verðbréfum og með veitingu veðlána. Stærsta einstaka mótaðilaáhætta sjóðsins er á Ríkissjóði Íslands en 37% af eignum sjóðsins eru skuldabréf með ríkisábyrgð. Ef horft er fram hjá Ríkissjóði þá hefur sjóðurinn sett sér þá stefnu að enginn mótaðili vegi meira en 5% af hreinni eign sjóðsins. Sjóðurinn gengur þar lengra en lagaramminn um fjárfestingar lífeyrissjóða segir til um. Eftirlit með mótaðilaáhættu er í stöðugri þróun hjá sjóðnum en undir hana falla m.a. útlánaáhætta, samþjöppunaráhætta, landsáhætta og afhendingar-/uppgjörsáhætta.

Lausafjárahætta er hættan á að sjóðurinn geti ekki staðið við skuldbindingar sínar þegar þær gjaldfalla. Lífeyrissjóðurinn fylgist með lausafjárstöðu sinni með greiningu á gjalddögum fjáreigna til að geta staðið við skuldbindingar sínar á réttum tíma. Sjóðurinn þarf alltaf að eiga nægjanlegt laust fé til að geta mætt bæði fjárfingum og ófyrirséðum greiðsluskuldbindingum. Greiddur lífeyrir sem hlutfall af inngreiddum iðgjöldum nemur nú 95,8%. Sjóðurinn hefur ávallt inni á lausum reikningi tvöfalda þá upphæð sem þarf að greiða út í lífeyri um hver mánaðamót. Gerðar eru greiningar til langs tíma þar sem innflæði er borið saman við útlæði til að tryggja að ávallt sé nóg laust fé til greiðslu lífeyris.

Verðtryggingarhlutfalligna sjóðsins er í tæplega 54% en skuldbindingar sjóðsins eru að fullu verðtryggðar. Þetta þýðir að sjóðurinn ber verðbólguáhættu sem nemur mun á verðtryggingarhlutfalli eigna og skuldbindinga. Verðbólguáskot myndi því auka áfallnar skuldbindingar og þar með lækka tryggingafræðilega stöðu. Hægt er að minnka þessa áhættu með því að auka verðtryggingarhlutfall eignasafns.

Sjóðurinn ber áhættu af breytingum á væntum lífaldri sjóðfélaga svo og breytingu á örorkulíkum. Lífslíkur hafa hækkað jafnt og þétt á undanförunum árum, jafnframt hafa örorkulíkur aukist. Þetta hefur þýtt hækkun á skuldbindingum sjóðsins. Tölur yfir lífslíkur frá Hagstofunni bera með sér að það virðist vera að hægja á hækkun lífaldurs svo áhættan af hækkun lífaldurs fer því minnkandi að mati sjóðsins. Það er ljóst að með áframhaldandi hækkun lífaldurs þarf að hækka eftirlaunaaldur og/eða hækka greiðslur í lífeyrissjóði, til þess að tekjurýrnun fólks á ellilífeyri verði ekki meiri en lög gera ráð fyrir eða 56% af meðaltekjum.

Markaðsáhætta er hættan á að breytingar í markaðsverði vaxta, gengi hlutabréfa og erlendra gjaldmiðla hafi áhrif á afkomu sjóðsins og virði fjárfestinga hans. Markmið með stýringu markaðsáhættu er að stýra og takmarka áhættu við skilgreind mörk, jafnframt því sem ávöxtun sjóðsins miðað við áhættu er hámarks. Markaðsáhætta er m.a. stýrt með takmörkunum í fjárfestingarstefnu, fjárfestingarheimildum og áhættuviðmiðum.

Vaxtaáhætta er hættan á að breytingar á vöxtum og lögum vaxtaferils leiði til lækkunar á virði skuldabréfa. Næmi skuldabréfaverðs fyrir breytingum á markaðsvöxtum er jafnan mælt í meðaltíma skuldabréfs; í því samhengi lækkar skuldabréf með langan meðaltíma meira í verði þegar markaðsvextir hækka heldur en skuldabréf með styttri meðaltíma.

Því er ljóst að ef vextir hækka getur sjóðurinn þurft að innleysa gengistap við sölu á skuldabréfum sem keypt voru á lægri vöxtum. Eins getur lækkandi vaxtaumhverfi leitt til lægri ávöxtunarkröfu við kaup nýrra skuldabréfa þegar núverandi skuldabréf eru á gjalddaga og þegar fjárfest er fyrir innflæði (endurfjárfestingaráhætta).

Um áramótin 2015/2016 tóku gildi nýjar reglur Fjármálaeftirlitsins, nr. 335/2015, um ársreikninga lífeyrissjóða. Samkvæmt þeim skal almennt meta fjármálagerninga á gangvirði þeirra. Hins vegar er heimilt að miða verðmat skuldabréfs við kaupávöxtunarkröfu ef það er markmið sjóðsins að halda skuldabréfi til gjalddaga. Sjóðurinn hefur mótað sér þá stefnu um matsaðferð skuldabréfa að óverðtryggð skuldabréf með ábyrgð ríkisins eru metin á gangvirði/markaðsávöxtunarkröfu frá og með 31.12.2016 en öll önnur skuldabréf eru metin á kaupávöxtunarkröfu. Við þessar breytingar verður sjóðurinn örlítið næmari fyrir vaxtabreytingum en áður þegar skuldabréf sjóðsins voru alfarið gerð upp á kaupávöxtunarkröfu. Breytingin nær til um 5,0 ma.kr. ríkistryggðra óverðtryggðra skuldabréfa sem er um 3,4% af hreinni eign sjóðsins um áramótin.

Gjaldmiðlaáhætta er hættan á að styrking krónunnar gagnvart erlendum gjaldmiðlum rýri verðmæti erlendra eigna sjóðsins mælt í íslenskum krónum en erlendar eignir eru nú 26,6% af eignasafni sjóðsins. Sjóðurinn hafði fyrir tilkomu gjaldeyrishafta stýrt gjaldeyrishættunni á virkan hátt. Í dag er búið að afnema höftin og því aftur orðið mögulegt að stýra þessari áhættu með afleiðusamningum. Að eiga erlendar eignir er góð vörn gegn gengislækkun krónu og því mikilvægur hluti af áhættuvörnum sjóðsins.

Rekstraráhætta er sú áhætta að sjóðurinn verði fyrir tjóni sem stafar af ófullnægjandi eða gölluðum innri verkferlum, mistökum og aðgerðum eða aðgerðaleyfi starfsmanna, ófullnægjandi upplýsingakerfum eða vegna ytri atburða í rekstrarumhverfi sjóðsins. Við daglegan rekstur lífeyrissjóðsins eru ótal áhættuþættir sem geta haft áhrif á starfsemi hans og leitt til tjóns fyrir sjóðfélaga. Til að draga úr slíkri rekstraráhættu er unnið eftir verkferlum, vinnureglum og starfslýsingum og eftirlit haft með að þeim sé fylgt, ásamt öðrum reglum sem settar hafa verið fram um starfsemi sjóðsins í sérstakri rekstrarhandbók. Stjórn sjóðsins hefur sett sér samskipta- og starfsreglur og starfsmenn hafa sett sér siðareglur. Í áhættustefnu sjóðsins er skilgreint hvernig eftirliti með rekstraráhættu er háttað. Innri endurskoðandi sjóðsins fylgist með innra eftirliti sjóðsins auk þess sem endurskoðunarnefnd hefur tilsjón með fyrirkomulagi og virkni eftirlitsins.

Hluthafastefna

Söfnunarsjóður lífeyrisréttinda (SL) hefur það að markmiði að hámarka lífeyrisgreiðslur til sjóðfélaga sinna og tryggja þeim bestu lífeyrisréttindi sem kostur er á með ávöxtun iðgjalda og eigna, áhættustýringu og hagkvæmum rekstri. SL er langtímafjárfestir sem ávaxtar lífeyrissparnað sjóðfélaga sinna í samræmi við fjárfestingarstefnu sjóðsins.

Ábyrgar fjárfestingar

Sjóðurinn horfir til reglna Sameinuðu þjóðanna (SP) um ábyrgar fjárfestingar. Um er að ræða leiðbeinandi reglur sem unnar voru af fulltrúum 20 stofnanafjárfesta frá 12 löndum þar á meðal stærstu lífeyrissjóða vestan hafs og í Evrópu. Í reglunum er fjallað um hvernig áhersla á umhverfisleg og félagsleg málefni auk góðra stjórnarháttanna fyrirtækja (skammstafað UFS) getur stuðlað að bættum fjárfestingarárangri verðbréfasafna um leið og hagsmunir fjárfesta og markmið þjóðfélagsins í víðara samhengi geta farið saman.

Þegar ákvörðun um fjárfestingu liggur fyrir er horft sérstaklega til neðangreindra atriða

1. Að taka tillit til UFS málefna við mat á fjárfestingarkostum.
2. Að vera virkur eigandi hlutabréfa.
3. Að fyrirtæki geri grein fyrir stefnu sinni í málefnum UFS.
4. Að stuðla að framgangi reglna SP hjá fjárvörsluaðilum.
5. Að eiga samstarf við aðra fjárfesta um málefnið.

Umhverfismál og félagsleg ábyrgð

Sjóðurinn mun hafa til hliðsjónar við fjárfestingar hvernig fyrirtæki horfa til umhverfis og félagslegra þátta við rekstur sinn þ.e.

1. Að fyrirtækin fari að lögum og reglum um umhverfismál.
2. Að þau leitist við að draga úr umhverfisáhrifum við rekstur sinn.
3. Að þau geri hluthöfum reglulega grein fyrir stefnu sinni á sviði umhverfismála.
4. Að þau virði félagslega ábyrgð, virði mannréttindi og komi í veg fyrir órétti barna.

Stjórnarhættir fyrirtækja og þátttaka á hluthafafundum

1. Sjóðurinn mun horfa til þess við fjárfestingar hvort fyrirtækin fylgi góðum stjórnarháttum við rekstur (t.d. reglum OECD um stjórnarhætti) og gefi upplýsingar þar um í ársskýrslum. Einnig verður horft til þess hvort innlend fyrirtæki fylgi leiðbeiningum Viðskiptaráðs Íslands, Kauphallar Íslands og Samtaka atvinnulífsins um stjórnarhætti fyrirtækja en frá 1. janúar 2005 ber útgefendum hlutabréfa í Kauphöll Íslands að fylgja leiðbeiningunum eða upplýsa um frávik frá leiðbeiningum um stjórnarhætti fyrirtækja.
2. Sjóðurinn leitast við að gegna jafnframt eigendaskyldum sínum með virkum hætti og kemur ábendingum um rekstur og stefnu fyrirtækja, auk bættra stjórnarháttanna í þeim fyrirtækjum sem sjóðurinn er hluthafi í á framfæri á hluthafafundum og/eða með beinum samskiptum við stjórnendur viðkomandi fyrirtækja. Sjóðurinn leitast við að taka afstöðu til mála á hluthafafundum með atkvæðum sínum og á hlutabréfamarkaði með aðgerðum sínum.

Tilnefningar í stjórnir félaga og launakjör stjórnarmanna

Hluthafastefna sjóðsins ákvarðar hvernig sjóðurinn beitir sér sem hluthafi í þeim hlutafélögum sem hann á eignarhlut í. Ef sjóðurinn á verulegan eignarhlut, sem telst vera 0,5% af heildareignum lífeyrissjóðsins, 5% eða hærri eignarhlutur í hverju félagi eða sjóðurinn er meðal fimm stærstu hluthafa félagsins, þá er það eftir atvikum valnefnd sjóðsins sem tilnefnir stjórnarmenn í hvert félag. Í þeim tilfellum þar sem að eignarhlutur sjóðsins í félögum er óverulegur eða undir áður nefndum viðmiðum vill stjórn sjóðsins afmarka aðkomu sína að stjórnnum með þátttöku í valnefndum sem eru myndaðar sameiginlega með hluthöfum eða settar upp af félögunum sjálfum. Lögð er áhersla á að þessar valnefndir séu óháðar félaginu sjálfu.

Hvorki stjórnarmenn né starfsmenn sjóðsins sitja í stjórnnum fyrirtækja í umboði sjóðsins. Stjórnarmönnum og framkvæmdastjóra er jafnframt óheimilt að sitja í stjórnnum fyrirtækja sem sjóðurinn fjárfestir í. Þetta gildir þó ekki um fyrirtæki sem stofnuð eru til að sinna sérstökum þáttum í starfsemi sjóðsins. Jafnframt við sérstakar aðstæður svo hægt sé að fylgja eftir hagsmunum sjóðsins með fullnægjandi hætti er starfsmönnum heimilt með ákvörðun stjórnar að sitja í stjórnnum eða ráðum áhættufjármagnsfyrirtækja eða –sjóðum sem lífeyrissjóðurinn á hlut í.

Ef sjóðurinn á þess kost á grundvelli eignarhalds skal hann leitast við að tilnefna vel hæfa fulltrúa í stjórnir félaga, annað hvort einn og sér eða í samstarfi við aðra aðila.

Framkvæmdastjóri, forstöðumaður eignastýringar, stjórnarformaður og varaformaður stjórnar SL mynda valnefnd innan sjóðsins sem tilnefnir stjórnarmenn í hvert félag. Nefndin nýtur liðsinnis annarra stjórnarmanna, starfsmanna sjóðsins og/eða utanaðkomandi ráðgjafa við leit og val á stjórnarmönnum. Einnig kemur til greina að auglýsa eftir stjórnarmönnum. Valnefnd sjóðsins kemur saman a.m.k. árlega og oftast ef þörf krefur, í aðdraganda aðalfunda félaga, eða þegar kosning stjórnarmanna stendur fyrir dyrum í félögum sem sjóðurinn á verulegan hlut í.

Val á stjórnarmönnum sem sjóðurinn tilnefnir eða styður til stjórnarsetu, byggir á faglegu ferli þar sem bakgrunnur, fagleg þekking, reynsla, færni og hæfi er kannað. Sérstaklega þarf að huga að samsetningu stjórnna með hliðsjón af fjölbreyttri þekkingu og reynslu svo og kynjahlutföllum, og að ekki séu árekstrar milli hagsmuna félagsins og annarra hagsmuna sem stjórnarmenn gæta. Stjórnarmenn skulu leggja megináherslu á að viðkomandi félag skili viðunandi arðsemi svo fjárfesting sjóðsins bæti hag sjóðfélaga til lengri og skemmri tíma.

Við mat á því hverjar séu eðlilegar launagreiðslur fyrir stjórnarsetu í félagi skal litið til umfangs og ábyrgðar starfsins, sem og þess tíma sem stjórnarmenn þurfa að inna af hendi til að geta rækt skyldur sínar við félagið. Telji valnefnd að tillögur fyrir aðalfund um stjórnarlaun séu mjög frábrugðnar því sem hæfilegt er, með hliðsjón af framangreindum matsþáttum, skal valnefnd koma þeim sjónarmiðum á framfæri. Skal það gert annað hvort við viðkomandi stjórn fyrir aðalfund eða með formlegum hætti, svo sem með bókun eða breytingatillögum á aðalfundi.

Fulltrúar sjóðsins í stjórnnum félaga skulu standa vörð um hagsmuni félagsins sbr. hlutafélagalög með því að fylgja bestu viðmiðum um stjórnarhætti fyrirtækja, árangursmælingum, eftirliti og virkri beitingu lagalegra úrræða. Stjórnir hafa eftirlit með því að rekstur félaga fylgi almennum og góðum viðskiptavenjum, gæta þess að samþykktir séu virtar og bestu stöðlum um stjórnarhætti fylgt.

Framkvæmdastjóri SL fer með umboð, þ. á m. atkvæðisrétt á aðalfundum fyrir hönd sjóðsins. Ef framkvæmdastjóri getur ekki mætt á viðkomandi aðalfund fer forstöðumaður eignastýringar með umboð sjóðsins.

Ákvörðun um launakjör framkvæmdastjóra

Stjórn hvers félags ræður framkvæmdastjóra og gerir við hann ráðningar- og starfssamning. Stjórn félags ber ábyrgð á að starfssamningur framkvæmdastjóra sé gerður á faglegum grunni og að fyrir honum liggi hlutlæg rök. Við ákvörðun launa framkvæmdastjóra skulu stjórnarmenn sem tilnefndir eru með tilstuðlan sjóðsins líta til innri þátta félags, launadreifingar innan þess og launa sem ætla má að framkvæmdastjóra bjóðist á þeim markaði sem félagið starfar á.

Kaupaukar og hvatakerfi

Sjóðurinn leggur áherslu á að ávallt liggi fyrir greinargóðar upplýsingar og rök fyrir starfskjörum starfsmanna þeirra félaga sem sjóðurinn á verulegan hlut í, m.a. árangurstengdum greiðslum, kaupaukum og starfslokasamningum séu þeir gerðir. Nauðsynlegt er að hluthafar séu upplýstir um forsendur og rök fyrir kaupaukum og breytilegum launaliðum.

Samkeppnisleg sjónarmið

Nauðsynlegt er fyrir sjóðinn að hafa samkeppnissjónarmið til hliðsjónar við mótun fjárfestingar- og hluthafastefnu. Sjóðurinn vill árétta mikilvægi þess að fyrirtæki á samkeppnismarkaði séu sjálfstæð og stundi virka samkeppni sín í milli. Sjóðurinn vill leggja að stjórnnum félaga þar sem hann á hagsmuna að gæta að fylgja þessum sjónarmiðum. Sjóðnum er ljóst að eignarhald sama aðila á umtalsverðum hlutum í fleiri fyrirtækjum eða samstæðum fyrirtækja á sama markaði kallar á sérstaka aðgæslu af hálfu sjóðsins.

Siða- og samskiptareglur

Almenn atriði

Reglur þessar gilda fyrir starfsmenn sjóðsins sem og stjórnarmenn. Með stjórnarmönnum er átt bæði við aðal- og varastjórnarmenn. Starfsemi sjóðsins byggir á lögum nr. 155/1998 um Söfnunarsjóð lífeyrisréttinda, lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og samþykktum sem um sjóðinn gilda. Jafnframt hefur sjóðurinn sett ýmsar reglur s.s. starfsreglur stjórnar, verklagsreglur um verðbréfavíðskipti, upplýsingagjöf og starfsreglur framkvæmdastjóra o.fl. Um sjóðinn er víðtækt eftirlit s.s. með innra og ytra eftirliti endurskoðenda, endurskoðunarnefnd og einnig með eftirliti frá Fjármálaeftirliti og Seðlabanka Íslands. Er meðfylgjandi reglum á engan hátt ætlað að koma í staðinn fyrir eða breyta fyrirliggjandi reglum, heldur er þeim ætlað að undirstrika tiltekin grunnildi í störfum og starfsháttum stjórnar og starfsmanna sjóðsins.

Ábyrgð

Stjórn og starfsfólk sjóðsins gera sér ljósa þá ábyrgð sem fylgir því að hafa umsjón og eftirlit með þeim fjármunum sem eru í eigu sjóðfélaga. Í ábyrgðinni felst m.a. að fara í hvívetna eftir þeim lögum og reglum er gilda, að hagsmunir sjóðfélaga séu í fyrirrúmi og að fjárfestingar sjóðsins byggji á góðu viðskiptasiðferði.

Þagnarskylda og meðferð trúnaðarupplýsinga

Á stjórn og starfsfólki hvílir þagnarskylda um málefni sjóðsins, s.s. málefni sjóðfélaga, lífeyrisþega og önnur atriði sem þeir fá vitneskju um í starfi sínu sem stjórnar- eða starfsmenn sjóðsins og leynt skulu fara samkvæmt lögum eða eðli máls. Stjórnar- eða starfsmenn eru ábyrgir fyrir því að gögn sem þeir taka við og fara skuli leynt komist ekki í hendur annarra. Þagnarskylda helst þó látið sé af starfi.

Góðir starfshættir

Stjórn og starfsmenn skulu leggja rækt við starf sitt og stunda það af kostgæfni. Öll störf og aðrar athafnir skulu miða að því að vera lífeyrissjóðnum, sjóðfélögum og öðrum sem sjóðurinn veitir þjónustu til framdráttar. Stjórn og starfsfólk skulu ávallt gæta þess utan vinnutíma að aðhafast ekkert það sem getur vakið efa um hæfni þeirra til að sinna störfum fyrir sjóðinn eða skaða ímynd hans. Fordast ber hvers konar hagsmunaárekstra milli starfa þeirra og annarra athafna eða tengsla utanaðkomandi aðila. Stjórn og starfsfólk mega ekki taka þátt í meðferð mála sem varða sjóðinn og þá persónulega. Skylt er stjórnar- eða starfsmanni að upplýsa um slík atvik.

Hagnýting trúnaðarupplýsinga

Stjórn og starfsfólki er óheimilt að nýta sér trúnaðarupplýsingar, beint eða óbeint til öflunar eða ráðstöfunar verðbréfa sjálfum sér eða öðrum til hagsbóta.

Viðskiptahættir

Sjóðurinn leggur áherslu á mikilvægi þess að eiga góð samskipti við þá aðila sem hann á samskipti við hvort sem um er að ræða iðgjaldagreiðendur, sjóðfélaga, þjónustuaðila á fjármálamarkaði eða útgefendur verðbréfa. Sjóðurinn leggur áherslu á að ávöxtun fjármuna sjóðsins taki mið af þeim kjörum sem best eru boðin á hverjum tíma. M.a. næst það með góðum samskiptum við aðila á verðbréfamarkaði. Þau samskipti þurfa að vera í samræmi við almennar grunnreglur er tryggja gott viðskiptasiðferði og

hagsmuni sjóðfélaga. Lögð er áhersla á að allar kynningar sem tekið er þátt í og önnur samskipti séu hlutlæg, nákvæm, sönn og í samræmi við lög og almennt siðferði.

Ferðalög

Eðlilegt er að stjórn og starfsfólk sjóðsins sæki kynningar- og fræðslufundi um fjárfestingar sem skipulagðar eru af þjónustuaðilum bæði innanlands og utan sem eru til þess fallnir að afla sjóðnum upplýsinga um viðskiptatækifæri, valkosta í eignastýringu eða annað er skiptir sjóðinn máli. Efni fundanna verður að vera stutt gögnum sem eru til reiðu á fundunum. Skal gögnunum haldið til haga í minnst eitt ár. Vettvangur funda á ekki að krefjast ferðalaga umfram það sem nauðsynlegt getur talist. Sjóðurinn skal að jafnaði bera kostnað vegna ferða og gistingar. Þjóði skipuleggjendur upp á útivistar- eða skemmtiatriði, svo sem íþróttar- eða menningarviðburði, í tengslum við slíka fundi skulu þeir viðburðir vera almennt viðeigandi og ganga sem minnst á hefðbundinn vinnutíma.

Gjafir og boð

Stjórn og starfsfólki er óheimilt að þiggja gjafir, boð eða önnur fríðindi af þjónustuaðilum sjóðsins. Með þjónustuaðilum er átt við alla aðila sem með einhverjum hætti eru í samskiptum eða viðskiptum við sjóðinn. Undanþegnar eru jólagjafir og aðrar tækifærisgjafir sem eru að fjárhagslegu verðmæti innan marka sem teljast algeng í slíkum tilvikum eða þegar um er að ræða persónuleg tengsl sem ekki verða rakin til viðskipta við sjóðinn. Einnig boð á menningar- eða íþróttaviðburði á starfssvæði sjóðsins, enda gætt hófs í umgjörð og viðurgjörningi. Enn fremur er heimilt að þiggja viðeigandi viðurgjörning í tengslum við samskipti við þjónustuaðila.

Annað

Brot starfsmanna á þessum reglum getur varðað áminningu eða uppsögn.

Stjórn og starfsmenn Söfnunarsjóðs lífeyrisréttinda

Stjórn Söfnunarsjóðs lífeyrisréttinda er skipuð af fjármálaráðherra. Fjöldi stjórnarmanna er sjö og eru jafnmargir varamenn. Stjórnin er skipuð til fjögurra ára í senn. Fjórir stjórnarmenn eru skipaðir eftir tilnefningu stjórnar Landssamtaka lífeyrissjóða, þrír eru án tilnefningar og er einn þeirra formaður stjórnar sjóðsins.

Stjórn frá 1. júlí 2016 til næstu fjögurra ára:

Aðalmenn:

Guðmundur Árnason, formaður
Hrafn Magnússon, varaformaður
Aðalbjörg Lúthersdóttir
Einar Sveinbjörnsson
Reynir Þorsteinsson
Svana Helen Björnsdóttir
Þórunn H. Sveinbjörnsdóttir

Varamenn:

Steinunn Sigvaldadóttir
Hálfván Hermannsson
Helga Einarsdóttir
Helga Jónsdóttir
Kristinn Hjörleifur Jónsson
Sonja Ýr Þorbergsdóttir
Þorvaldur Ingi Jónsson

Aðsetur sjóðsins er í Borgartúni 29 og er fjöldi starfsmanna 15 í árslok 2017 og eru tveir í hlutastarfi.

Starfsmenn

Starfsfólk:

Andri Már Jónsson
Elín S. Valdimarsdóttir
Guðmundur S. Steindórsson
Hafdís Guðfinnsdóttir
Helga B. Sigurðardóttir
Ingunn Ólafsdóttir
Jóhanna Björnsdóttir
Jón Otti Jónsson
Magnús B. Jónsson
Rannveig Þórarinsdóttir
Sigurbjörn Sigurbjörnsson
Sigurlaug J. Waage
Svanhildur Lýðsdóttir
Þorbjörg Kristinsdóttir
Úlfur Þór Andrasón

Starfssvið:

Eignastýringarsvið
Sviðsstjóri bókhaldssviðs
Sviðsstjóri áhættustýringarsviðs
Lífeyris- og sjóðfélagasvið
Bókhald eigna og fjárfestinga
Bókhald
Bókhald og móttaka
Sviðsstjóri eignastýringarsviðs
Sviðsstjóri innheimtu- og ráðgjafasviðs
Bókhald eigna og fjárfestinga
Framkvæmdastjóri
Sviðsstjóri lífeyris- og sjóðfélagasviðs
Innheimtu- og ráðgjafasvið
Lífeyris- og sjóðfélagasvið
Innheimtu- og ráðgjafasvið

**Söfnunarsjóður
lífeyrisréttinda**
1974-2018

Ársreikningur 2017

Áritun og skýrsla stjórnar

Hlutverk lífeyrissjóðsins

Sjóðurinn hefur verið starfandi í 44 ár en hann hóf starfsemi 26. september 1974. Söfnunarsjóður lífeyrisréttinda er lífeyrissjóður, ætlaður öllum launþegum og sjálfstætt starfandi einstaklingum sem eiga ekki kjarasamningsbundna aðild að öðrum lífeyrissjóðum. Hann getur því verið góður kostur fyrir þá aðila sem þurfa að velja sér lífeyrissjóð. Sjóðurinn byggir á samtryggingu og séreign. Hann er sjálfstæður lífeyrissjóður sem ekki starfar í tengslum við stéttarfélag.

Ársreikningurinn er gerður í samræmi við reglur um ársreikninga lífeyrissjóða nr. 335/2015. Ársreikningurinn er gerður eftir sömu reikningsskilaaðferðum og árið áður.

Ávöxtun

Starfsemi sjóðsins er í tveimur deildum samtryggingardeild og séreignardeild. Hrein eign samtryggingardeildar nam 150.821 millj. kr. í árslok og jókst um 7,3% eða 10.239 millj.kr. milli ára. Hrein nafnávöxtun ársins 2017 var 7,2% samanborið við 1,9% árið áður. Hrein raunávöxtun var 5,3% samanborið við -0,2% árið á undan. Fimm ára meðaltalsraunávöxtun nam 4,9%, meðaltalsraunávöxtun sl. 10 ára nam 2,8% og sl. 20 ára nam 4,4%.

Fjöldi lífeyrisþega og lífeyrisgreiðslur

Lífeyrisgreiðslur samtryggingardeildar námu 4.173 millj.kr. og jukust um 9,1%. Fjöldi lífeyrisþega nam í árslok 14.700 en þeir voru 13.908 árið áður og fjölgaði um 5,7%. Alls fóru 78,2% af lífeyrisgreiðslum sjóðsins til þess að greiða ellilífeyri eða 3.262 millj.kr.

Fjöldi sjóðfélaga, launagreiðenda og iðgjöld

Til samtryggingardeildar greiddu alls 2.242 fyrirtæki sem er fjölgun er nemur 2% frá fyrra ári. Heildariðgjöld sem greidd voru fyrir 13.637 einstaklinga námu 4.277 millj.kr. Er það aukning um 14,9% milli ára. Sjóðfélagar voru í árslok 2017 alls 139.350.

Tryggingafræðileg staða

Tryggingafræðileg staða sjóðsins er þannig að eignir eru 0,8% lægri en heildarskuldbindingar í árslok 2017. Batnar staða sjóðsins milli ára en hún er vel innan allra marka hvað varðar lög og reglur.

Séreignardeild

Hrein eign séreignardeildar nam 2.494 millj.kr. og hækkar um 114 millj.kr. Samtals voru greiddar út 108 millj.kr. í lífeyri árið 2017. Séreignardeild sjóðsins skiptist annars vegar í Söfnunarleið I sem fjárfestir í innlánnum og stuttum tryggum skuldabréfum og nam hrein nafnávöxtun leiðarinnar 4,0% og hrein raunávöxtun leiðarinnar 2,2% og hins vegar í Söfnunarleið II sem er blandaður verðbréfareikningur og nam hrein nafnávöxtun leiðarinnar 8,2% og hrein raunávöxtun leiðarinnar 6,3%.

Stjórnarhættir

Sjóðurinn leggur áherslu á góða stjórnarhætti og horfir aukinheldur til meginreglna stjórnsýslulaga. Stjórnarmenn og starfsmenn eiga að taka ákvarðanir í samræmi við sannfæringu sína, gildandi lög og reglur með hagsmuni sjóðfélaga að leiðarljósi þó þannig að sem best sé gætt að ákvörðunin styðji við tilgang og starfsemi sjóðsins. Með stjórnaryfirlýsingunni veitir sjóðurinn sjóðfélögum, iðgjaldagreiðendum, eftirlitsaðilum, starfsmönnum og öðrum haghöfum upplýsingar um stjórnarhætti sjóðsins. Yfirlýsingunni er jafnframt ætlað að styðja við góða stjórnarhætti hjá sjóðnum og stuðla þannig að traustum rekstri. Yfirlýsingin byggir á þeim lögum og reglum sem gilda á þeim tíma sem ársreikningurinn er samþykktur af stjórn og framkvæmdastjóra. Einkum er horft til laga nr. 129/1997, laga nr. 155/1998, ákvæði samþykkt sjóðsins, reglna FME nr. 335/2015 um ársreikninga og almennra leiðbeinandi tilmæla um stjórnarhætti sem gefin eru út af Viðskiptaráði, Kauphöll Ísland og Samtökum atvinnulífsins. Er yfirlýsingin hluti af ársskýrslu þessari og kemur þar fram í heild sinni.

Stjórn Söfnunarsjóðs lífeyrisréttinda staðfestir ársreikning lífeyrissjóðsins fyrir tímabilið 1. janúar til 31. desember 2017 með undirritun sinni.

Reykjavík 23. mars 2018

Guðmundur Árnason, formaður

Hrafn Magnússon, varaformaður

Einar Sveinbjörnsson

Svana Helen Björnsdóttir

Aðalbjörg Luthersdóttir

Reynir Þorsteinsson

Þórunn H. Sveinbjörnsdóttir

Sigurbjörn Sigurbjörnsson
framkvæmdastjóri

Áritun óháðs endurskoðanda

Til stjórnar og sjóðfélaga í Söfnunarsjóði lífeyrisréttinda

Álit

Við höfum endurskoðað meðfylgjandi ársreikning Söfnunarsjóðs lífeyrisréttinda fyrir árið 2017. Ársreikningurinn hefur að geyma skýrslu stjórnar, yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris, efnahagsreikning þann 31. desember 2017, yfirlit um sjóðstreymi, yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar, upplýsingar um mikilvægar reikningsskilaaðferðir og aðrar skýringar.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu lífeyrissjóðsins á árinu 2017, efnahag hans 31. desember 2017 og breytingu á handbæru fé á árinu 2017, í samræmi við lög og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða.

Grundvöllur fyrir álit

Endurskoðað var í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla. Ábyrgð okkar samkvæmt þeim stöðlum er nánar lýst í kaflanum um ábyrgð endurskoðanda. Við erum óháð Söfnunarsjóði lífeyrisréttinda í samræmi við alþjóðlegar siðareglur fyrir endurskoðendur (IESBA Code) og viðeigandi settar siðareglur á Íslandi og höfum uppfyllt önnur ákvæði þeirra. Við teljum að við endurskoðunina höfum við aflað nægilegra og viðeigandi gagna til að byggja álit okkar á.

Ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra á ársreikningnum

Stjórn og framkvæmdastjóri eru ábyrg fyrir gerð og framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða. Stjórn og framkvæmdastjóri eru einnig ábyrg fyrir því innra eftirliti sem nauðsynlegt er varðandi gerð og framsetningu ársreikningsins, þannig að hann sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka.

Við gerð ársreikningsins ber stjórn og framkvæmdastjóra að meta rekstrarhæfi Söfnunarsjóðs lífeyrisréttinda og eftir því sem við á, skýra frá þeim atriðum sem varða rekstrarhæfið og notkun forsendunnar um áframhaldandi rekstrarhæfi, nema ætlunin sé að leysa upp sjóðinn eða hætta starfsemi hans, eða ef enginn annar raunhæfur valkostur er í stöðunni.

Stjórn og endurskoðunarnefnd skulu hafa eftirlit með gerð og framsetningu ársreikningsins.

Ábyrgð endurskoðanda á endurskoðun ársreikningsins

Markmið okkar er að afla nægjanlegrar vissu um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka, hvort sem er af völdum sviksemi eða mistaka og að gefa út áritun sem felur í sér álit okkar. Nægjanleg víska er mikil víska, en ekki trygging þess að endurskoðun framkvæmd í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla muni uppgötva allar verulegar skekkjur séu þær til staðar. Skekkjur geta orðið vegna mistaka eða sviksemi og eru álitnar verulegar ef þær, einar og sér eða samanlagðar, gætu haft áhrif á fjárhagaslega ákvarðanatöku notenda ársreikningsins.

Við endurskoðun í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla byggjum við á faglegri dómgreind og beitum ávallt faglegri tortryggni. Við framkvæmum einnig eftirfarandi:

- * Við greinum og metum hættur á verulegum skekkjum í ársreikningnum, hvort sem er vegna mistaka eða sviksemi, hönnum og framkvæmum endurskoðunaraðgerðir til að bregðast við þeim hættum og öflum endurskoðunargagna sem eru nægjanleg og viðeigandi til að byggja álit okkar á. Hættan á að uppgötva ekki verulega skekkju vegna sviksemi er meiri en að uppgötva ekki skekkju vegna mistaka, þar sem sviksemi getur falið í sér samsæri, skjalafals, misvísandi framsetningu ársreiknings, að einhverju sé viljandi sleppt eða að farið sé framhjá innri eftirlitsaðgerðum.
- * Við öflum skilnings á innra eftirliti, sem snertir endurskoðunina, í þeim tilgangi að hanna viðeigandi endurskoðunaraðgerðir, en ekki í þeim tilgangi að veita álit á virkni innra eftirlits sjóðsins.
- * Við metum hvort reikningsskilaaðferðir sem notaðar eru, og tengdar skýringar, séu viðeigandi og hvort reikningshaldslegt mat stjórnenda sé raunhæft.
- * Við ályktum um notkun stjórnenda á forsendunni um rekstrarhæfi og metum á grundvelli endurskoðunarinnar hvort verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi eða hvort aðstæður séu til staðar sem gætu valdið verulegum efasendum um rekstrarhæfi. Ef við teljum að verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi ber okkur að vekja sérstaka athygli á viðeigandi skýringu ársreikningsins í áritun okkar. Ef slíkar skýringar eru ófullnægjandi þurfum við að víkja frá fyrirvaralausri áritun okkar. Niðurstaða okkar byggir á endurskoðunargögnum sem aflað er fram að dagsetningu áritunar okkar. Engu að síður geta atburðir eða aðstæður í framtíðinni valdið óvissu um rekstrarhæfi sjóðsins.
- * Við metum í heild sinni hvort framsetning og uppbygging ársreikningsins, þ.m.t. innihald og skýringar, gefi glögga mynd af undirliggjandi viðskiptum og atburðum.

Við upplýsum stjórn og endurskoðunarnefnd meðal annars um áætlað umfang og tímasetningu endurskoðunarinnar og veruleg atriði sem koma upp í endurskoðun okkar, þar á meðal verulega annmarka á innra eftirliti sem fram koma við endurskoðunina, eftir því sem við á.

Við höfum einnig lýst því yfir við stjórn og endurskoðunarnefnd að við höfum uppfyllt skyldur síðareglna um óhæði og upplýsum um öll tengsl eða önnur atriði sem raunhæft er að ætla að gætu mögulega haft áhrif á óhæði okkar og eftir því sem við á, til hvaða varúðarráðstafana við höfum gripið til að tryggja óhæði okkar.

Skýrsla um innihald skýrslu stjórnar

Í samræmi við ákvæði 2. mgr. 104 gr. laga nr. 3/2006 um ársreikninga staðfestum við samkvæmt okkar bestu vitund að í skýrslu stjórnar sem fylgir ársreikningi þessum eru veittar þær upplýsingar sem þar ber að veita samkvæmt lögum um ársreikninga og ekki koma fram í skýringum.

Reykjavík 23. mars 2018

Árni Snæbjörnsson
lögiltur endurskoðandi

Ernst & Young ehf.
Borgartúni 30
105 Reykjavík

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris 2017

Allar fjárhæðir í þús. kr.

	<i>Skýr.</i>	2017	2016
Iðgjöld			
Iðgjöld sjóðfélaga		1.413.805	1.277.969
Iðgjöld launagreiðenda		3.028.676	2.568.157
Réttindaflutningur og endurgreiðslur		(73.291)	(71.831)
		<u>4.369.190</u>	<u>3.774.295</u>
Sérstök aukaframlög		79.786	69.409
		<u>4.448.976</u>	<u>3.843.704</u>
Lífeyrir			
Heildarfjárhæð lífeyris	4	4.280.934	3.980.129
Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs		29.981	31.781
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris		7.010	8.633
		<u>4.317.925</u>	<u>4.020.543</u>
Hreinar fjárfestingartekjur			
Hreinar tekjur af eignarhl. í félögum og sjóðum	5	5.365.434	(2.676.406)
Hreinar tekjur af skuldabréfum	5,6	4.948.610	5.444.849
Vaxtatekjur af bundnum innstæðum		88.380	91.284
Vaxtatekjur af handbæru fé		45.254	40.851
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum		123.666	98.718
Ýmsar fjárfestingartekjur		58.037	14.302
Fjárfestingargjöld		(61.190)	(65.338)
		<u>10.568.191</u>	<u>2.948.260</u>
Rekstrarkostnaður			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	7	346.536	307.257
		<u>346.536</u>	<u>307.257</u>
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris		10.352.706	2.464.164
Hrein eign frá fyrra ári		142.963.437	140.499.273
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok		<u>153.316.143</u>	<u>142.963.437</u>

Efnahagsreikningur 31. desember 2017

Allar fjárhæðir í þús. kr.

Eignir

	Skýr.	2017	2016
Fjárfestingar			
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	9,11	57.775.029	50.659.753
Skuldabréf	10,11	92.228.674	87.553.067
Bundnar bankainnstæður		1.897.481	1.850.967
		<u>151.901.184</u>	<u>140.063.787</u>

Kröfur

Kröfur á launagreiðendur		996.732	848.680
Aðrar kröfur		34.414	13.096
		<u>1.031.146</u>	<u>861.776</u>

Ýmsar eignir

Varanlegir rekstrarfjármunir	12	147.955	153.013
		<u>147.955</u>	<u>153.013</u>

Handbært fé	11	270.634	1.924.557
-------------------	----	---------	-----------

Eignir samtals

		<u>153.350.919</u>	<u>143.003.133</u>
--	--	--------------------	--------------------

Skuldir

Aðrar skuldir		34.776	39.696
---------------------	--	--------	--------

Skuldir samtals

		<u>34.776</u>	<u>39.696</u>
--	--	---------------	---------------

Samtals hrein eign til greiðslu lífeyris

		<u>153.316.143</u>	<u>142.963.437</u>
--	--	--------------------	--------------------

Skuldbindingar utan efnahags.....	14,15		
-----------------------------------	-------	--	--

Kennitölur.....	18		
-----------------	----	--	--

Sjóðstreymi árið 2017

Allar fjárhæðir í þús. kr.

	2017	2016
Inngreiðslur		
Löggjöld	4.302.212	3.847.730
Innb. vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	158.317	139.569
Aðrar inngreiðslur	1.233	887
	4.461.762	3.988.186
Útgreiðslur		
Lífeyrir	4.317.925	4.020.543
Rekstrarkostnaður	337.371	302.798
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	4.107	6.081
Aðrar útgreiðslur	56.325	245.529
	4.715.728	4.574.951
Ráðstöfunarfé til fjárfestinga	(253.966)	(586.765)
Kaup á verðbréfum og önnur fjárfesting		
Innb. tekjur af eignarhl. í félögum og sjóðum	259.603	764.557
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(13.668.546)	(16.072.927)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	11.903.231	12.271.191
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	9.989.105	8.467.981
Keypt skuldabréf	(14.145.571)	(9.719.658)
Seld skuldabréf	4.388.609	4.966.244
Ný bundin innlán	16.688	172.532
	(1.256.881)	849.920
Hækkun (lækkun) á handbæru fé	(1.510.847)	263.155
Gengismunur af handbæru fé	(143.076)	(172.493)
Handbært fé í byrjun árs	1.924.557	1.833.895
Handbært fé í árslok	270.634	1.924.557

Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar

31.desember 2017

Allar fjárhæðir í þús. kr.

Eignir:	Skýr.	2017		
	14	Áfallin skuldbinding	Framtíðar- skuldbinding	Heildar- skuldbinding
Hrein eign til greiðslu lífeyris		150.821.272	0	150.821.272
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa		2.049.756	0	2.049.756
Mismunur á bókfærðu verði og matsvirði skráðra hlutabréfa		(956.080)	0	(956.080)
Núvirði framtíðarfjárfestingarkostnaðar		(1.204.841)	0	(1.204.841)
Núvirði framtíðarrekkstrarkostnaðar		(4.339.496)	(3.459.955)	(7.799.451)
Núvirði framtíðariðgjalda		0	60.010.924	60.010.924
Eignir samtals		146.370.611	56.550.969	202.921.580
Skuldbindingar:				
Ellilífeyrir		125.052.228	49.596.983	174.649.211
Örorkulífeyrir		8.222.824	4.664.888	12.887.712
Makalífeyrir		13.896.210	2.667.362	16.563.572
Barnalífeyrir		64.195	453.213	517.408
Skuldbindingar samtals		147.235.457	57.382.446	204.617.903
Eignir umfram skuldbindingar		(864.846)	(831.477)	(1.696.323)
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok		-0,6%	-1,4%	-0,8%
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun		-1,6%	-7,0%	-3,0%
2016				
Eignir:				
Hrein eign til greiðslu lífeyris		140.582.396	0	140.582.396
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa		2.664.377	0	2.664.377
Mismunur á bókfærðu verði og matsvirði skráðra hlutabréfa		(540.169)	0	(540.169)
Núvirði framtíðarfjárfestingarkostnaðar		(4.319.668)	0	(4.319.668)
Núvirði framtíðarrekkstrarkostnaðar		(914.438)	(3.145.161)	(4.059.599)
Núvirði framtíðariðgjalda		0	50.633.387	50.633.387
Eignir samtals		137.472.498	47.488.226	184.960.724
Skuldbindingar:				
Ellilífeyrir		116.292.146	42.296.735	158.588.881
Örorkulífeyrir		9.317.970	5.819.834	15.137.804
Makalífeyrir		13.993.277	2.439.595	16.432.872
Barnalífeyrir		58.800	498.838	557.638
Skuldbindingar samtals		139.662.193	51.055.002	190.717.195
Eignir umfram skuldbindingar		(2.189.695)	(3.566.776)	(5.756.471)
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok		-1,6%	-7,0%	-3,0%
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun		4,6%	-3,3%	2,6%

Skýringar

Allar tölur í þús. kr.

1. Hlutverk og starfsleyfi

Hlutverk sjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri samkvæmt ákvæðum laga og samþykktum sjóðsins. Lífeyrissjóðurinn leggur sérstaka áherslu á ellilífeyrstryggingar og áskilur sér heimild til að verja þau réttindi umfram önnur.

Söfnunarsjóður lífeyrisréttinda er með aðsetur að Borgartúni 29, 105 Reykjavík. Sjóðurinn er ætlaður öllum launþegum og sjálfstætt starfandi einstaklingum sem eiga ekki kjarasamningsbundna aðild að öðrum lífeyrissjóðum. Sjóðurinn byggir á samtryggingu og séreign. Hann er sjálfstæður lífeyrissjóður sem ekki starfar í tengslum við stéttarfélag. Um sjóðinn gilda lög nr. 155/1998 og skipar fjármálaráðherra stjórn sjóðsins.

2. Yfirlit um helstu reikningsskilaaðferðir

2.1 Grundvöllur reikningsskila

Sjóðurinn gerir ársreikning sinn í samræmi við reglur um ársreikninga lífeyrissjóða (nr. 355/2015). Reglur fela í sér ákveðna aðferð við framsetningu, reikningshaldslegu mati eigna og skýringum í ársreikningi. Fjárhæðir ársreiknings eru í íslenskum krónum og birtar í þúsundum króna.

Við gerð ársreiknings ber stjórnendum sjóðsins að meta ýmsa liði ársreikningsins. Matsaðferðirnar byggja á góðri reikningsskilavenju. Endanleg niðurstaða sem verður við innlausn eða sölu þeirra liða, sem metnir voru, getur orðið önnur en niðurstaða mats stjórnenda.

2.2 Iðgjöld

Iðgjöld eru tekjufærð eftir skilgreinum sem hafa borist sjóðnum. Ógreidd iðgjöld í árslok eru eignfærð sem kröfur á launagreiðendur í efnahagsreikningi. Mat þeirra byggist á reynslu liðinna ára og einnig er stuðst við gögn sem fyrir liggja um skil eftir lok reikningsársins. Afskriftir iðgjalda eru færðar til lækkunar á iðgjaldatekjum. Framlag ríkisins til jöfnunar á örorkubyrði er hluti af tryggingagjaldi vegna launa og rennur til lækkunar og jöfnunar á örorkubyrði milli lífeyrissjóða.

2.3 Lífeyrir

Undir lífeyri falla lífeyrisgreiðslur sjóðsins, þ.e. ellilífeyrir, makalífeyrir, örorkulífeyrir og barnalífeyrir. Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris er kostnaður við örorkumat.

2.4 Hreinar fjárfestingatekjur

Undir þennan lið færast allar fjárfestingartekjur sjóðsins að frádregnum öllum fjárfestingargjöldum.

2.4a Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum

Undir þennan lið falla tekjur af fjárfestingum sjóðsins í hlutabréfum og hluteildarskírteinum, að frádregnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga. Til tekna í þessum lið falla arðgreiðslur, söluhagnaður og breytingar á gangvirði til hækkunar. Til gjalda í þessum lið fellur sölutap, breytingar á gangvirði til lækkunar svo og hliðstæð gjöld.

2.4b Hreinar tekjur af skuldabréfum

Undir þennan flokk falla hreinar tekjur af skuldabréfum, þ.e. vaxtatekjur, verðbætur og lántökupóknanir, gengisbreytingar skuldabréfa sem metin eru á gangvirði ásamt hagnaði og tapi af sölu skuldabréfa. Undir þennan lið fellur einnig varúðarniðurfærsla vegna tapshættu sem kann að vera til staðar á uppgjörstegi.

2.4c Vaxtatekjur af bundnum innstæðum

Í þennan flokk falla vaxtatekjur af bundnum innstæðum til lengri tíma en þriggja mánaða

2.4d Aðrar fjárfestingartekjur

Undir liðinn ýmsar fjárfestingartekjur falla tekjur af fullnustueignum lífeyrissjóðsins.

Skýringar

Allar tölur í þús. kr.

2.4e Fjárfestingargjöld

Hér undir eru öll fjárfestingargjöld og þóknanir fjármálafyrirtækja og sjóða um sameiginlega fjárfestingu vegna umsýslu á fjárfestingum ásamt því að innihalda fjárfestingargjöld sem ekki falla undir aðra liði hér að ofan. Nánar er gerð grein fyrir þessum kostnaði í skýringu 6.

2.5 Rekstrarkostnaður

Undir rekstrarkostnað fellur allur kostnaður vegna rekstur sjóðsins. Frá kostnaði er dreginn endurgreiddur kostnaður sem lífeyrissjóðnurinn fær vegna innheimtu iðgjalda.

2.6 Fjárfestingar

Fjárfestingar sjóðsins skiptast í eignarhluti í félögum og sjóðum, skuldabréf, bundnar bankainnstæður, og öðrum fjárfestingum.

2.6a Eignarhlutir í félögum og sjóðum

Eignarhlutir í félögum og sjóðum eru hlutabréf og hlutdeildarskírteini sem eru færð á gangvirði.

2.6b Skuldabréf

Undir þessum flokki eru færð öll útlán til sjóðsfélaga ásamt öllum skuldabréfum, hvort sem þau eru eru metin á gangvirði eða afskrifuðu kostnaðarverði. Skuldabréf og útlán sem ekki eru metin á gangvirði eru færð með áföllnum vöxtum, verðbótum og gengismun í árslok. Verðbætur eru reiknaðar miðað við viðeigandi vísitölu næsta mánaðar eftir lok reikningsárs. Í skýringu 10 er má sjá nánari skiptingu á skuldabréfum eftir reikningshaldslegri flokkun.

Útlán til sjóðsfélaga og skuldabréf sem haldið er til gjalddaga eru færð niður í efnahagsreikningi vegna óvissu um innheimtu. Hér er ekki um endanlega afskrift að ræða heldur er myndaður afskriftareikningur til að mæta þeim kröfum sem kunna að tapast. Við niðurfærsluna hefur verið tekið tillit til áhættu vegna afskrifta ásamt almennri niðurfærslu.

2.6c Bundnar innstæður

Í þennan flokk falla allar bankainnstæður sem eru bundnar lengur en til þriggja mánaða.

2.7 Kröfur

Ógreidd iðgjöld í árslok eru eignfærð sem kröfur á launagreiðendur í efnahagsreikningi. Mat þeirra byggist á reynslu liðinna ára og í árslok er metin tapsáhætta á þeim.

2.8 Rekstrarfjármunir

Varanlegir rekstrarfjármunir eru færðir á kostnaðarverði að frádregnum afskriftum.

Afskriftir eru reiknaðar sem fastur árlegur hundraðshluti. Afskriftir reiknast hlutfallslega miðað við eignarhaldstíma innan ársins.

2.9 Handbært fé

Undir handbært fé falla sjóðir og innstæður hjá bönkum og sparisjóðum sem ekki falla undir bundnar innstæður.

2.10 Erlendir gjaldmiðlar

Eignir og skuldir í erlendum gjaldmiðlum eru umreiknaðar í íslenskar krónur á gengi í lok tímabilsins. Stuðst er við opinbert gengi sem Seðlabanki Íslands auglýsir, kaupgengi fyrir eignir og sölugengi fyrir skuldir. Rekstrartekjur og gjöld í erlendum gjaldmiðlum eru umreiknuð á gengi viðskiptadags.

Skýringar

Allar tölur í þús. kr.

3. Sérstök aukaframlög

	2017	2016
Aukafjárframlag ríkisins til jöfnunar á örorkubyrði	79.786	69.409

4. Lífeyrir

	2017	2016
Lífeyrisgreiðslur sundurliðast þannig:		
Ellilífeyrir	3.262.178	2.966.108
Örorkulífeyrir	509.413	477.028
Makalífeyrir	385.370	364.724
Barnalífeyrir	15.613	15.303
Lífeyrisgreiðslur úr séreignardeild	108.360	156.966
Samtals	<u>4.280.934</u>	<u>3.980.129</u>

Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris sundurliðast þannig:

Kostnaður vegna örorkumats	7.010	8.633
Samtals	<u>7.010</u>	<u>8.633</u>

5. Hreinar fjárfestingartekjur

5.1 Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum sundurliðast þannig:

Hreinar tekjur af eignarhlutum í innlendum félögum og sjóðum sundurliðast þannig:

	Bókfært verð 31.12.2017	Arður	Gangvirðis- breyting	Hreinar tekjur samtals 2017	Hreinar tekjur samtals 2016
Icelandair Group hf.	1.487.268	11.231	(844.029)	(832.798)	(1.169.539)
Reitir hf.	984.509	18.872	(50.823)	(31.951)	147.780
Framtakssjóður Íslands slhf.	1.394.750	1.330.575	553.588	1.884.163	191.867
Marel hf.	2.343.428	18.103	1.174.912	1.193.015	(67.749)
Reginn hf.	1.227.043	0	(17.465)	(17.465)	356.460
Hagar hf.	923.422	0	(491.053)	(491.053)	310.167
Síminn hf.	1.186.470	8.681	314.022	322.703	(141.709)
Grandi hf.	1.081.647	34.904	349.352	384.256	(521.316)
N1 hf.	515.941	9.385	(63.105)	(53.720)	455.677
Skeljungur	445.628	0	(26.983)	(26.983)	(28.815)
Össur hf.	237.174	3.774	147.177	150.951	(168.124)
Eimskip hf.	689.582	18.719	(180.134)	(161.415)	316.873
Samtals	<u>12.516.862</u>	<u>1.454.244</u>	<u>865.459</u>	<u>2.319.703</u>	<u>(318.428)</u>

Skýringar

Allar tölur í þús. kr.

Hreinar tekjur af eignarhlutum í erlendum félögum og sjóðum sundurliðast þannig:

	Bókfært verð 31.12.2017	Arður	Gangvirðis- breyting	Hreinar tekjur samts 2017	Hreinar tekjur samts 2016
Vanguard Global Index Fund	5.931.549	0	681.757	681.757	(257.065)
Morgan Stanley AEA Global Cons. Port	3.017.552	0	298.829	298.829	(325.591)
Allicane Thematic Reeserch Portfolio	2.211.539	0	410.069	410.069	(224.882)
Shroder Global Active Value Fund	2.748.730	0	232.399	232.399	(67.706)
State Street Global Enhanced Index Fund	3.841.673	0	382.752	382.752	(52.233)
MFS Global Fund	2.923.970	0	391.643	391.643	(160.419)
Black rock Enhanced Global Fund	0	0	0	0	(260.483)
Wellington Global Research Equity	2.543.173	0	268.375	268.375	(140.725)
Capital Group New Persp. Fund	2.620.500	0	369.992	369.992	(64.686)
Morgan Stanley Global Opp. Fund	3.188.397	0	783.057	783.057	(145.445)
NWF plc.	545.650	3.160	(38.003)	(34.843)	(276.077)
Samtals	29.572.733	3.160	3.780.870	3.784.030	(1.975.312)
Samtals:	42.089.595	1.457.404	4.646.329	6.103.733	-2.293.740

5.2 Hreinar tekjur af skuldabréfum sundurliðast þannig:

Skuldabréf sem haldið er til gjalddaga

	Vaxtatekjur og verðbætur	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samts 2017	Samts 2016
Skuldabréf með ríkisábyrgð	2.751.085	0	0	2.751.085	3.080.121
Skuldabréf banka	357.811	0	0	357.811	363.334
Skuldabréf sveitarfélaga	510.590	0	71.762	582.352	621.466
Skuldabréf fyrirtækja	427.817	-20.498	0	407.319	338.747
Veðlán sjófélaga	452.646	0	(88.568)	364.078	243.467
Veðlán fyrirtækja	860	0	0	860	1.002
Samtals	4.500.809	(20.498)	(16.806)	4.463.505	4.648.137

Skuldabréf færð á gangvirði

	Gangvirðis- breyting	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samts 2017	Samts 2016
Skuldabréf með ríkisábyrgð	474.107	0	0	474.107	791.581
Bankabréf	3.198	0	0	3.198	1.259
Skuldabréf sveitarfélaga	113	0	0	113	151
Skuldabréf fyrirtækja	7.687	0	0	7.687	3.721
Samtals	485.105	0	0	485.105	796.712
Samtals	4.985.914	(20.498)	(16.806)	4.948.610	5.444.849

Skýringar

Allar tölur í þús. kr.

Breytingar á niðurfærslu

	2017	2016
Niðurfærsla í ársbyrjun	125.880	137.557
Niðurfærsla ársins vegna veðlána	88.568	(17.686)
Niðurfærsla ársins vegna markaðsskuldabréfa	(71.762)	6.009
Niðurfærsla í árslok	<u>142.686</u>	<u>125.880</u>

6. Fjárfestingargjöld

Neðangreind tafla sýnir þóknanir sem reiknast á undirliggjandi sjóði sem lífeyrissjóðurinn hefur fjárfest í. Þessar þóknanir koma ekki til greiðslu heldur eru þær dregnar frá ávöxtun.

Árið 2017	Bein	Áætluð og	Fjárfestingargjöld	Heildareign í	Hlutfall
Fjárfestingargjöld	fjárfestingargjöld	reiknuð	samtals	sjóðum að	fjárfestingargjalda
		fjárfestingargjöld		meðaltali á árinu	alls af meðaleign
Vegna innlendra verðbréfasjóða	0	0	0	0	0,0%
Vegna innlendra fjárfestingarsjóða	0	1.802	1.802	646.615	0,3%
Vegna innlendra fagfjárfestasjóða	0	121.136	121.136	5.204.604	2,3%
Vegna erlendra verðbréfasjóða	15.357	149.390	164.747	28.208.603	0,6%
Vegna erl. sjóða um sameig. fjárf.	0	133.286	133.286	4.990.810	2,7%
Kaup- og sölup. vegna verðbr.viðsk.	0	0	0	0	0,0%
Vörslupóknanir	0	0	0	0	0,0%
Umsýslupóknanir vegna útivistunar	0	0	0	0	0,0%
Önnur fjárfestingargjöld	22.986	0	22.986	0	0,0%
Samtals	<u>38.343</u>	<u>405.614</u>	<u>443.957</u>	<u>39.050.632</u>	<u>1,1%</u>

Árið 2016	Bein	Áætluð og	Fjárfestingargjöld	Heildareign í	Hlutfall
Fjárfestingargjöld	fjárfestingargjöld	reiknuð	samtals	sjóðum að	fjárfestingargjalda
		fjárfestingargjöld		meðaltali á árinu	alls af meðaleign
Vegna innlendra verðbréfasjóða	0	0	0	0	0,0%
Vegna innlendra fjárfestingarsjóða	0	1.144	1.144	552.355	0,2%
Vegna innlendra fagfjárfestasjóða	0	97.220	97.220	6.031.699	1,6%
Vegna erlendra verðbréfasjóða	14.445	106.612	121.057	20.363.358	0,6%
Vegna erl. sjóða um sameig. fjárf.	0	66.915	66.915	4.575.440	1,5%
Kaup- og sölup. vegna verðbr.viðsk.	0	0	0	0	0,0%
Vörslupóknanir	0	0	0	0	0,0%
Umsýslupóknanir vegna útivistunar	0	0	0	0	0,0%
Önnur fjárfestingargjöld	20.438	0	21	0	0,0%
Samtals	<u>34.883</u>	<u>271.891</u>	<u>286.357</u>	<u>31.522.852</u>	<u>0,9%</u>

Skýringar

Allar tölur í þús. kr.

7. Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður

7.1 Skipting kostnaðar í yfirliti um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris

Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður greinist þannig:

	2017	2016
Laun og launatengd gjöld	194.988	179.822
Tölvu og hugbúnaðarkostnaður	59.033	49.365
Póstburðargjöld, ritföng og fundarkostnaður	21.045	20.694
Lögfræðikostnaður og innheimtupjónusta	22.548	11.063
Endurskoðun og tryggingafræðingur	12.079	12.286
Fjármálaeftirlitið árgjald	14.759	13.160
Árgjald til Landssamtaka lífeyrissjóða og umboðsmanns skuldara	6.493	4.230
Rekstur fasteignar og afskriftir búnaðar	18.867	14.003
Ýmis annar skrifstofu og stjórnunarkostnaður	24.532	26.932
Endurgreiddur kostnaður vegna innheimtu	(27.808)	(24.298)
	<u>346.536</u>	<u>307.257</u>

Hjá sjóðnum voru 13 stöðugildi árið 2017. Í stjórn eru 7 einstaklingar, 7 í varastjórn og 3 í endurskoðunarnefnd.

Laun og hlunnindi stjórnarmanna, endurskoðunarnefndar og stjórnenda sundurliðast þannig:

	2017	2016
Guðmundur Árnason, formaður stjórnar	2.168	2.120
Hrafn Magnússon, varaformaður stjórnar	1.671	1.675
Aðalbjörg Lúthersdóttir stjórn og endurskoðunarnefnd	1.626	1.590
Þórunn H. Sveinbjörnsdóttir, stjórn og endurskoðunarnefnd	1.626	1.590
Sigurður Þórðarson, formaður endurskoðunarnefndar	1.084	1.060
Svana H. Björnsdóttir, stjórn	1.084	1.060
Einar Sveinbjörnsson, stjórn	1.084	1.060
Þuríður Einarsdóttir, fv. stjórn	0	518
Reynir Þorsteinsson, stjórn	1.084	542
Varamenn	316	131
Sigurbjörn Sigurbjörnsson framkvæmdastjóri	20.942	19.125
Þrjár sviðstjórnar samtals	46.743	45.307
	<u>79.428</u>	<u>75.778</u>

Framkvæmdastjóri fékk greiddar 100 þús., fyrir stjórnarformennsku í Greiðslustofu lífeyrissjóða, 100 þús., fyrir stjórnarformennsku í Reiknisstofu lífeyrissjóða hf. Sviðsstjóri eignastýringarsviðs fékk greiddar fyrir þátttöku í fjárfestingarráði Horns II og III slhf., 1.680 þús., fyrir Jarðvarma slhf., 780 þús. og fyrir þátttöku í fjárfestingarráði FÍ fasteignafélags slhf., 600 þús. Fjárhæðirnar miðast við allt árið 2017.

Þóknun til ytri endurskoðenda sjóðsins greinist þannig:

	2017	2016
Endurskoðun	4.645	3.870
Önnur þjónusta	1.771	933
	<u>6.416</u>	<u>4.803</u>

Þóknun til innri endurskoðenda sjóðsins greinist þannig:

	2017	2016
Innri endurskoðun	3.137	3.030
Önnur þjónusta	540	2.593
	<u>3.677</u>	<u>5.623</u>

Skýringar

Allar tölur í þús. kr.

8. Þóknun til tryggingastærðfræðings sjóðsins greinist þannig:

	2017	2016
Útreikningur á tryggingafræðilegri stöðu	1.972	1.815
Önnur þjónusta	0	0
	1.972	1.815

Skipting fjárfestinga:

	Innlend	Erlend	Samtals
Eignahlutir í félögum og sjóðum	17.929.426	39.845.604	57.775.030
Skuldabréf án veðlána	77.218.882	731.334	77.950.216
Veðlán	14.278.457	0	14.278.457
Bundnar bankainnstæður	1.897.481	0	1.897.481
	111.324.246	40.576.938	151.901.184

9. Eignarhlutir í félögum og sjóðum

Verðbréf með breytilegum tekjum greinast þannig:

	Skráð	Óskráð	Samtals
Eignarhlutar í innlendum félögum	11.247.603	1.961.767	13.209.370
Eignarhlutar í erlendum félögum	795.222	12.310	807.532
Hlutdeildarskrteini í innl. verðbréfasjóðum	747.801	3.872.260	4.620.061
Hlutdeildarskrteini í erl. verðbréfasjóðum	34.322.673	4.815.394	39.138.067
	47.113.299	10.661.731	57.775.030

	31.12.2017			31.12.2016	
	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði	Kostnaðarverð	Gangvirði
Skráð hlutafélög:					
Marel hf.	1,0%	1.171.041	2.343.428	1.311.815	2.104.565
Icelandair hf.	2,0%	1.548.435	1.487.268	1.528.251	2.358.646
Reginn hf.	3,1%	672.186	1.227.043	701.357	1.371.254
Síminn hf.	3,0%	958.938	1.186.470	1.093.705	1.056.779
Grandi hf.	1,7%	1.000.155	1.081.647	1.215.139	1.011.509
Reitir hf.	1,6%	803.509	984.509	932.874	1.274.057
Hagar hf.	2,2%	1.065.680	923.422	1.130.796	1.562.813
Eimskip hf.	1,4%	752.364	689.582	831.698	1.000.660
NWF plc.	4,9%	597.827	545.649	597.827	583.653
N1 hf.	1,8%	202.788	515.941	272.307	803.128
Skeljungur hf.	3,2%	453.306	445.628	415.709	444.619
Vodafone hf.	1,8%	194.250	362.666	210.922	302.372
Össur hf.	0,1%	116.739	237.174	332.057	792.563
		9.537.218	12.030.427	10.574.457	14.666.618

	31.12.2017			31.12.2016	
	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði	Kostnaðarverð	Gangvirði
Skráðir innlendir sjóðir:					
Veltubríf Landsbanka	0,5%	250.000	253.614	400.000	400.616
Skammtímasjóður ÍV	0,0%	0	0	300.000	300.618
IS Lausafjár safn	0,9%	300.000	302.899	0	0
Aðrir skráðir sjóðir	0,0%	0	191.288	0	291.349
		550.000	747.801	700.000	992.583

Skýringar

Allar tölur í þús. kr.

	31.12.2017			31.12.2016	
	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði	Kostnaðarverð	Gangvirði
Óskráð félög og sjóðir:					
Framtakssjóður Íslands slhf	8,5%	822.514	1.394.750	1.004.706	2.171.737
Jarðvarmi slhf	8,0%	676.497	1.343.697	664.970	1.494.004
Horn II slhf.	5,4%	277.923	616.711	366.640	645.872
Aðrir sjóðir	0,0%	641.187	538.419	521.728	421.804
Heimavellir leigufélag hf.	1,9%	267.930	360.000	395.046	465.000
Stefnir SÍA II slhf.	4,0%	172.861	299.827	275.800	395.608
Fí fasteignasjóður	7,1%	144.485	270.042	78.588	145.349
ITF ferðasjóður slhf.	7,3%	180.097	247.377	73.301	94.652
Horn III slhf.	3,3%	269.333	201.731	126.400	126.400
Stefnir ÍS-5	1,8%	101.737	175.234	101.737	178.432
Kjölfesta slhf.	6,3%	133.480	125.738	107.917	133.480
Alda I slhf.	6,6%	107.644	114.110	105.810	107.400
Alda II slhf.	6,8%	100.000	100.000	0	0
Auður I framtakssjóður	2,6%	56.181	76.569	130.048	173.204
Önnur félög	0,0%	42.992	57.506	42.992	80.207
		<u>3.994.861</u>	<u>5.921.711</u>	<u>3.995.683</u>	<u>6.633.149</u>
Eignarhlutir í félögum og sjóðum samtals			18.699.939		22.292.350

	31.12.2017			31.12.2016	
	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði	Kostnaðarverð	Gangvirði
Eignar í skráðum erlendum sjóðum:					
Vanguard Global Index fund	0,5%	5.786.985	5.931.549	6.312.831	5.830.224
Blackrock Global Fund Index fund	0,0%	3.536.816	4.181.751	2.568.147	1.935.100
State Street Global Enhanced Index Fund	4,5%	3.511.152	3.841.673	1.279.410	1.227.176
Morgan Stanley Global Opportunity Fund	0,8%	2.550.786	3.188.397	1.752.643	1.607.198
Morgan Stanley AEA Global Cons. Portfolio	0,1%	2.761.085	3.017.552	2.262.638	2.220.275
MFS Global Fund	2,4%	2.396.897	2.923.970	1.891.163	2.026.595
Shroder Global Active Value Fund	1,3%	2.259.899	2.743.924	1.797.355	2.053.786
Capital Group New Perspective Fund	1,1%	2.315.194	2.628.673	1.721.550	1.656.864
Wellington Global Research Equity	5,7%	1.582.271	2.543.173	1.000.619	1.693.146
Alliance Thematic Research Portfolio	2,2%	1.598.892	2.211.539	1.384.621	1.485.910
Shroder Private Equity Fund of Funds IV	2,0%	(68.510)	505.555	44.522	536.378
Shroder Private Equity Fund of Funds III	1,3%	(255.327)	267.768	(161.426)	322.028
Alþjóðlegu framtakssjóðirnir I og II	7,7%	(656.175)	142.645	(583.113)	186.906
Aðrir sjóðir	0,0%	75.231	105.390	1.719.965	2.100.986
Shroder Private Equity Fund of Fund II	0,3%	(539.476)	104.828	(505.333)	124.317
		<u>26.855.720</u>	<u>34.338.387</u>	<u>22.485.592</u>	<u>25.006.889</u>

Skýringar

Allar tölur í þús. kr.

	31.12.2017			31.12.2016	
	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði	Kostnaðarverð	Gangvirði
Eignar í óskráðum erlendum sjóðum:					
Morgan Stanley AIP Private Markets Fund VI	0,9%	705.421	700.938	568.787	531.160
Blackrock Diversified Private Equity Progr. V	1,6%	460.546	447.387	405.810	377.684
Hamilton Lane Private Equity Land IX	1,9%	418.491	445.497	267.359	253.193
Morgan Stanley AIP Private Markets Fund III	1,0%	(648.258)	312.677	(517.253)	420.253
Blackrock Diversified Private Equity Progr. IV	0,6%	65.777	303.533	159.154	403.795
Crown Asia-Pacific Priv,Eq. III	0,9%	266.286	303.426	0	0
Adveq Specialized Investments Fund	1,4%	290.166	281.439	193.437	162.715
Blackrock Private Opportunity Fund III	0,5%	265.039	268.677	213.353	193.722
Aberdeen Svg Private Equity Fund	4,2%	266.934	255.172	105.516	85.462
Adam Street Global Funds of Fund VII	0,7%	23.520	25.520	0	0
Standard life Secondary Opportunity Fund II	1,2%	205.623	230.987	189.859	201.476
Partners Gr.Direct Eq.2016 S.C.A	0,3%	203.321	212.199	0	0
Morgan Stanley Emerging Market Fund I	0,7%	28.719	191.746	88.452	265.337
Shroder Asia Private Equity Fund	0,8%	70.415	116.000	95.093	135.520
Morgan Stanley AIP Private Markets Fund VII	1,3%	119.214	102.899	0	0
Adam Street Global Funds of Fund VI	0,7%	87.863	93.845	14.563	14.632
Blackrock Diversified Private Equity Progr. III	0,3%	(274.184)	83.593	(231.133)	137.409
Standard life Secondary Opportunity Fund III	2,6%	64.521	63.711	0	0
Morgan Stanley AIP Private Markets Fund II	1,0%	(58.786)	58.221	(22.147)	89.596
Aðrir sjóðir	0,0%	164.428	239.237	0	88.560
		<u>2.725.056</u>	<u>4.736.704</u>	<u>1.530.850</u>	<u>3.360.514</u>
Eignarhlutir í sjóðum samtals			<u>39.075.091</u>		<u>28.367.403</u>
Eignarhlutir í félögum og sjóðum samtals			<u>57.775.030</u>		<u>50.659.753</u>

Kostnaðarverð miðast við inngreiddar fjárhæðir að teknu tilliti til þeirra greiðslna sem hafa verið greiddar til baka. Neikvæð fjárhæð í kostnaðarverði sjóða þýðir að sjóðurinn hefur fengið meira greitt en hann lagði í viðkomandi sjóð. Allar fjárhæðir erlendra sjóða miðast við gengi eins og það var í árslok 2017. Kostnaðarverð innlendra hlutabréfa miðast við kaupverð að teknum tilliti til sölu sömu hluta.

10. Skuldabréf metin á gangvirði:

	2017	2016
Skuldabréf með ríkisábyrgð	5.578.877	8.192.363
Bankabréf	64.037	63.928
Skuldabréf sveitarfélaga	1.110	997
Skuldabréf fyrirtækja	<u>62.212</u>	<u>54.524</u>
	<u>5.706.236</u>	<u>8.311.812</u>
Skuldabréf haldið til gjalddaga:		
Skuldabréf með ríkisábyrgð	51.110.765	52.304.825
Skuldabréf banka	7.123.200	7.191.118
Skuldabréf sveitarfélaga	9.220.560	9.579.710
Skuldabréf fyrirtækja	4.789.456	4.742.289
Veðlán sjóðfélaga	14.268.594	5.411.679
Veðlán fyrirtækja	9.863	11.634
	<u>86.522.438</u>	<u>79.241.255</u>
Skuldabréf alls	<u>92.228.674</u>	<u>87.553.067</u>
Áætlað gangvirði skuldabréfa haldið til gjalddaga	<u>104.132.906</u>	<u>94.787.618</u>

Skýringar

Allar tölur í þús. kr.

11. Skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum

Fjárfestingar skiptast þannig eftir gjaldmiðlum:

	Í íslenskum krónum	Í erlendum gjaldmiðlum	Samtals
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	17.929.425	39.845.604	57.775.029
Skuldabréf án veðlána	77.218.883	731.334	77.950.217
Veðlán	14.278.457	0	14.278.457
Bundin innlán hjá innlánsstofnunum	1.897.481	0	1.897.481
	<u>111.324.246</u>	<u>40.576.938</u>	<u>151.901.184</u>
Hlutfallsleg skipting	73,3%	26,7%	100%

Skipting fjárfestinga eftir helstu erlendu gjaldmiðlum:

ISK	111.324.246
EUR	5.051.274
USD	33.974.859
GBP	1.313.631
Aðrir gjaldmiðlar	237.174
	<u>151.901.184</u>

12. Varanlegir rekstrarfjármunir

Bókfært verð varanlegra rekstrarfjármuna greinist þannig:

	Fasteign til eigin nota	Rekstrar- fjármunir	Samtals 2017	Samtals 2016
Heildarverð í ársbyrjun	140.252	36.041	176.293	180.998
Viðbætur á árinu	0	1.933	1.933	6.081
Afskrifað í ársbyrjun	(7.318)	(20.165)	(27.483)	(29.608)
Afskrifað á árinu	(1.329)	(1.459)	(2.788)	(4.458)
Bókfært verð í árslok	<u>131.605</u>	<u>16.350</u>	<u>147.955</u>	<u>153.013</u>

Fasteignamat og vátryggingarverðmæti greinist þannig:

	Fasteignamat	Vátryggingamat	Bókfært verð
Fasteign til eigin nota	136.150	174.716	131.605

13. Aðrar skuldir

	2017	2016
Ógreiddir gjaldfærðir reikningar í árslok	6.982	10.680
Inneign launagreiðenda vegna skilagreina	4.308	7.686
Ónýtt áunnið orlof starfsmanna	16.480	16.591
Vegna séreignardeildar sjóðsins	7.006	4.739
	<u>34.776</u>	<u>39.696</u>

14. Tryggingafræðileg staða

Forsendur fyrir tryggingafræðilegri úttekt sjóðsins eru þær að miðað er við dánar- og örorkulíkur sem byggjast á reynslu sjóðsins.

Yfirlit um breytingu á tryggingafræðilegri stöðu samtryggingardeildar:

Eignir	2017	2016
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í árslok	202.871.142	184.960.724
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í ársbyrjun	184.960.724	163.126.987
Hækkun (lækkun) endurmetinnar eignar á árinu	<u>17.910.418</u>	<u>21.833.737</u>

Skýringar

Allar tölur í þús. kr.

Skuldbindingar

Skuldbindingar í árslok	204.617.903	190.717.195
Skuldbindingar í ársbyrjun	190.717.195	171.964.427
Hækkun (lækkun) skuldbindinga á árinu	13.900.708	18.752.768
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu á árinu	4.009.710	3.080.969

Yfirlit um breytingu á áföllnum lífeyrisskuldbindingum samtryggingardeildar:

	2017	2016
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í ársbyrjun	139.662.192	128.224.449
Hækkan lífeyrisskuldbindinga vegna vaxta og verðbóta	7.421.802	7.280.317
Hækkun áunninna réttinda vegna iðgjalda ársins	4.298.190	3.750.721
Lækkun vegna greidds lífeyris á árinu	(4.172.574)	(3.823.163)
Hækkun vegna nýrra lífslíkatafna	1.280.547	2.165.305
Hækkun (lækkun) vegna annarra breytinga	368.259	2.064.563
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í árslok	148.858.416	139.662.192

15. Skuldbindingar utan efnahags

Sjóðurinn hefur skuldbundið sig til þess að fjárfesta í innlendum og erlendum framtakssjóðum á næstu árum. Ógreidd fjárhæð nemur um 6.388 millj. kr. m.v. gengi í árslok 2017. Þessi fjárhæð getur komið til greiðslu á næstu árum.

16. Fjármálagerningar

16.1 Flokkar fjármálagerninga

Fjárfestingar lífeyrissjóðsins skiptast í eftirfarandi flokka fjármálagerninga:

Fjárfestingar í árslok 2017	Fjárfestingar á gangvirði	Útlán	Haldið til gjalddaga	Samtals
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	57.775.029	0	0	57.775.029
Skuldabréf	5.706.236	14.268.594	72.253.844	92.228.674
Bundnar bankainnstæður	0	0	1.897.481	1.897.481
Fjárfestingar samtals	63.481.265	14.268.594	74.151.325	151.901.184

Gangvirði skuldabréfa sem haldið er til gjalddaga er í árslok 2017 98,4 ma. kr. og gangvirði heildarfjárfestinga var samtals 163,8 ma.kr. í árslok 2017.

Fjárfestingar í árslok 2017

Fjárfestingar í árslok 2017	Fjárfestingar á gangvirði	Útlán	Haldið til gjalddaga	Samtals
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	50.659.753	0	0	50.659.753
Skuldabréf	8.311.810	5.423.313	73.817.856	87.552.979
Bundnar bankainnstæður	0	0	1.850.937	1.850.937
Fjárfestingar samtals	58.971.563	5.423.313	75.668.793	140.063.669

Gangvirði skuldabréfa sem haldið er til gjalddaga var í árslok 2016 88,5 ma.kr. og gangvirði heildarfjárfestinga var samtals 149,3 ma.kr. í árslok 2016.

Skýringar

Allar tölur í þús. kr.

16.2 Stigskipting gangvirðis

Taflan hér að neðan sýnir fjármálagerninga, færða á gangvirði, flokkaða eftir verðmatsaðferð. Matseðferðum er skipt í þrjú stig sem endurspeglar áreiðanleika þeirra forsenda sem lagðar eru til grundvallar við ákvörðun gangvirðis. Stigin eru eftirfarandi:

Stig 1: Gangvirðismat byggir á uppgöfnu verði á virkum markaði fyrir samskonar eignir og skuldir.

Stig 2: Gangvirðismatið byggir ekki á uppgöfnu verði á virkum markaði (stig 1) heldur á upplýsingum sem eru sannreynanlegar fyrir eignina eða skuldina, annað hvort beint (t.d. verð) eða óbeint (t.d. afleiðdar af verðum).

Stig 3: Gangvirðismatið byggir á mikilvægum upplýsingum öðrum en markaðsupplýsingum

Sjóðurinn metur í lok hvers árs hvort eignir og skuldir sem reglulega eru metnar til gangvirðis hafi færst milli þrepa, með því að yfirfara flokkunina og er þá byggt á uppruna þeirra breyta sem hafa mikil áhrif á gangvirðismat eignanna.

31. desember 2017	Stig 1	Stig 2	Stig 3	2017
Fjárfestingar á gangvirði	52.995.576	360.000	10.125.689	63.481.265

31. desember 2016	Stig 1	Stig 2	Stig 3	2016
Fjárfestingar á gangvirði	49.154.843	465.000	9.351.720	58.971.563

Við mat á fjáreignum sem falla undir 2. stig eru notaðar eftirfarandi aðferðir:

2. stig er fjárfestingar þar sem ekki er virkur markaður. Matið byggist nýlegum viðskiptum ótengdra aðila eða kauptilboð frá ótengdum aðilum.

Við mat á fjáreignum sem falla undir 3. stig eru notaðar eftirfarandi aðferðir:

Í 3. stigs fjárfestingar eru færðar fjárfestingar í óskráðum framtakssjóðum og félögum. Við mat á virði er notuð gögn frá rekstraaðilum sjóðanna s.s. verðmat, söluréttur eða verðmat undirliggjandi félaga í sjóðunum. Varðandi félög þá er byggt á afkomu þeirra eða samanburði við sambærileg félög sem skráð eru á opinberum markaði.

Breytingar sem falla undir 3. stig á árinu eru eftirfarandi:

Staða 1.1.2017	9.351.720
Keypt á árinu	2.044.439
Selt á árinu	(2.652.638)
Arðgreiðslur	13.710
Flutt af stigi 3 á stig 2	0
Matsbreyting	1.368.458
Staða 31.12.2017	10.125.689

17. Áhættuþættir í starfsemi og áhættustýring

Markmið sjóðsins með áhættustýringu er að setja mælanleg viðmið um áhættutöku, að hafa eftirlit með því að áhættan sé innan settra viðmiða og bregðast við ef hún fer út fyrir þau. Þessi mælanlegu viðmið eru því grundvöllur áhættustýringarinnar og eru þau sett fram bæði í áhættustefnu og fjárfestingastefnu sjóðsins.

Stjórn lífeyrissjóðsins hefur mótað og skilgreint áhættustefnu fyrir sjóðinn sem er yfirfarin og uppfærð árlega eftir þörfum. Stefnan grundvallast á lagafyrirmælum, leiðbeinandi tilmælum FME og stefnumótun sjóðsins. Áhættustefnan er hluti af innra skipulagi sjóðsins og inniheldur sundurliðaða greiningu áhættuþátta og mat stjórnenda á mikilvægi hvers áhættuþátta í rekstri sjóðsins. Í áhættustefnunni eru sett fram viðmið fyrir hverja skilgreinda áhættu sem lýsa því hvað stjórnendur meta sem ásættanlega áhættu og hvernig eftirliti er háttáð til sannprófunar á hlítingu viðmiðanna. Eftirlitið felur í sér framkvæmd tímasettra eftirlitsaðgerða sem hver og ein hefur tilgreindan umsjónaraðila.

Í lögum um starfsemi lífeyrissjóða eru skilgreindar heimildir sjóðsins til fjárfestinga og hámark fjárfestinga í einstökum eignaflokkum. Fjárfestingastefna sjóðsins verður alltaf að lágmarki að vera innan þessara marka laganna en svo er það stjórnenda sjóðsins að setja frekari skorður á fjárfestingar sem miða að því að finna ásættanlegt jafnvægi milli ávöxtunar og áhættu. Fjárfestingastefnan er yfirfarin árlega og ný útgáfa gefin út fyrir hvert rekstrarár.

Hér á eftir verður fjallað um helstu tegundir áhættu sem sjóðurinn stendur frammi fyrir í daglegri starfsemi sinni.

Skýringar

Allar tölur í þús. kr.

17.1 Fjárhagsleg áhætta

Fjárhagsleg áhætta felst í hættunni á fjárhagslegu tapi vegna breytinga á vöxtum, gengi gjaldmiðla eða virði verðbréfa. Fjárhagslegri áhættu má skipta niður í nokkrar lykilhættur sem fjallað er ítarlega um hér að neðan.

Vaxtaáhætta:

Hættan á að breytingar á vöxtum og lögum vaxtaferils leiði til lækkunar á virði skuldabréfa. Næmi skuldabréfaverðs fyrir breytingum á markaðsvöxtum er jafnan mælt í meðaltíma skuldabréfs, í því samhengi lækkar skuldabréf með langan meðaltíma meira í virði þegar markaðsvextir hækka heldur en skuldabréf með styttri meðaltíma. Því er ljóst að ef vextir hækka getur sjóðurinn þurft að innleysa gengistap við sölu á skuldabréfum sem keypt voru á lægri vöxtum. Eins getur lækkandi vaxtaumhverfi leitt til lægri ávöxtunarkröfu við kaup nýrra skuldabréfa þegar núverandi skuldabréf eru á gjalddaga og þegar fjárfest er fyrir innflæði (endurfjárfestingaráhætta).

Um áramótin 2015/2016 tóku gildi nýjar reglur Fjármálaeftirlitsins, nr. 335/2015, um ársreikninga lífeyrissjóða. Samkvæmt þeim skal almennt meta fjármálagerninga á gangvirði þeirra. Hins vegar er heimilt að miða verðmat skuldabréfs við kaupávöxtunarkröfu ef það er markmið sjóðsins að halda skuldabréfi til gjalddaga. Sjóðurinn hefur mótað sér þá stefnu um matsaðferð skuldabréfa að óverðtryggð skuldabréf með ábyrgð ríkisins eru metin á gangvirði/markaðsávöxtunarkröfu frá og með 31.12.2016 en öll önnur skuldabréf eru metin á kaupávöxtunarkröfu.

Hér að neðan má sjá hvaða áhrif breytingar á ávöxtunarkröfu hafa á gangvirði skuldabréfa sem færð eru til bókar á gangvirði, hreina eign og tryggingafræðilega stöðu. Annars vegar er gert ráð fyrir að ávöxtunarkrafa verðtryggðra og óverðtryggðra markaðsskuldabréfa lækki um 100 punkta og hins vegar að ávöxtunarkafan hækki um 100 punkta.

Áhrif á hreina eign til greiðslu lífeyris:

	31.12.2017	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2016
	100 punkta lækkun	100 punkta hækkun	100 punkta lækkun	100 punkta hækkun
Breyting á ávöxtunarkröfu:				
Verðtryggð skuldabréf færð á gangvirði	0	0	0	0
Óverðtryggð skuldabréf færð á gangvirði	176.325	(203.430)	488.076	(441.132)
Samtals gangvirðisbreyting	176.325	(203.430)	488.076	(441.132)
Hrein eign til greiðslu lífeyris	150.821.272	150.821.272	140.582.396	140.582.396
Breyting á hreinni eign	176.325	(203.430)	488.076	(441.132)
Hrein eign eftir breytingu	150.997.597	150.617.842	141.070.472	140.141.264

Áhrif á tryggingafræðilega stöðu:

Breyting á ávöxtunarkröfu:

	31.12.2017	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2016
	100 punkta lækkun	100 punkta hækkun	100 punkta lækkun	100 punkta hækkun
Verðtr. skuldabréf á gangvirði	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Óverðtr. skuldabréf á gangvirði	0,1%	(0,1%)	0,3%	(0,2%)
Samtals áhrif á tryggingafræðilega stöðu	0,1%	(0,1%)	0,3%	(0,2%)
Tryggingafræðileg staða	(0,8%)	(0,8%)	(3,0%)	(3,0%)
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu	0,1%	(0,1%)	0,3%	(0,2%)
Tryggingafræðileg staða eftir breytt gangvirði	(0,7%)	(0,9%)	(2,8%)	(3,3%)

Uppgreiðsluáhætta:

Hluti af skuldabréfaeign sjóðsins er með uppgreiðsluheimild. Í því er fólgin uppgreiðsluáhætta því ef skuldabréf er greitt upp fyrir lokgjaldþaga getur lífeyrissjóðurinn lent í því að þurfa að endurfjárfesta á lægri vöxtum.

Markaðsáhætta:

Hættan á að breytingar í markaðsverði vaxta, gengis hlutabréfa og erlendra gjaldmiðla hafi áhrif á afkomu sjóðsins og virði fjárfestinga hans. Markmið með stýringu markaðsáættu er að stýra og takmarka áhættu við skilgreind mörk, jafnframt því sem ávöxtun sjóðsins miðað við áhættu er hámarkuð. Markaðsáættu er m.a. stýrt með takmörkunum í fjárfestingarstefnu, fjárfestingarheimildum og áhættuviðmiðum.

Til að meta líkur á tilteknu tapi miðað við eignasafn sjóðsins og söguleg markaðsgögn er notast við VaR sem þýðir Value at Risk. Oftast er svo bætt staðfrávikni við þessar líkur til að

	Fjárhæðir		Hlutfall af eignum	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Innlend og erlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir				
Innlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir á gangvirði	17.740.733	21.416.976	11,8%	15,2%
Erlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir á gangvirði	39.740.215	28.958.961	26,3%	20,6%
Samtals:	57.480.948	50.375.936	38,1%	35,8%

Skýringar

Allar tölur í þús. kr.

Áhrif 5% og 10% lækkunar á gangvirði eignarluta í félögum og sjóðum á eignir sjóðsins og tryggingafræðilega stöðu er sýnt hér að neðan. Tekið skal fram að 5% og 10% hækkun á gangvirði hefur sömu áhrif en í gagnstæða átt, þ.e. til hækkunar á hreinni eign til greiðslu lífeyris og til bætingar á tryggingafræðilegri stöðu sjóðsins.

Áhrif á hreina eign til greiðslu lífeyris:

	31.12.2017	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2016
	-5%	-10%	-5%	-10%
Breyting á gangvirði:				
Áhrif á innlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir á gangvirði	(887.037)	(1.774.073)	(1.070.849)	(2.141.698)
Áhrif á erlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir á gangvirði	(1.987.011)	(3.974.021)	(1.447.948)	(2.895.896)
Samtals gangvirðisbreyting:	(2.874.047)	(5.748.095)	(2.518.797)	(4.982.206)
Hrein eign til greiðslu lífeyris	153.316.143	153.316.143	140.582.396	140.582.396
Breyting á hreinni eign	(2.874.047)	(5.748.095)	(2.518.797)	(4.982.206)
Hrein eign til greiðslu lífeyris eftir breytingu á gangvirði	150.442.096	147.568.048	138.063.599	135.600.190

Áhrif á tryggingafræðilega stöðu:

	31.12.2017	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2016
	-5%	-10%	-5%	-10%
Breyting á gangvirði:				
Áhrif vegna innlendra hlutabréfa og hlutabréfasjóða	(0,4%)	(0,9%)	(0,6%)	(1,1%)
Áhrif vegna erlendra hlutabréfa og hlutabréfasjóða	(1,0%)	(1,9%)	(0,8%)	(1,5%)
Samtals gangvirðisbreyting:	(1,4%)	(2,8%)	(1,3%)	(2,6%)
Tryggingafræðileg staða	(0,8%)	(0,8%)	(3,0%)	(3,0%)
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu	(1,4%)	(2,8%)	(1,3%)	(2,6%)
Tryggingafræðileg staða eftir breytingar á gangvirði	(2,2%)	(3,6%)	(4,3%)	(5,7%)

Gjaldmiðlaáætla:

Hættan á að styrking krónunnar gagnvart erlendum gjaldmiðlum rýri verðmæti erlendra eigna sjóðsins mælt í íslenskum krónum en erlendar eignir eru nú 21,3% af eignasafni sjóðsins. Sjóðurinn hafði fyrir tilkomu gjaldeyrishafta stýrt gjaldeyrisáættunni á virkan hátt með framvirkum samningum og valréttum. Í dag er búið að afnema höftin og því aftur orðið mögulegt að stýra þessari áhættu með afleiðusamningum. Að eiga erlendar eignir er góð vörn gegn gengislækkun krónu og því mikilvægur hluti af áhættuvörnum sjóðsins. Hér að neðan er fjallað um þá gjaldmiðla sem mest áhrif hafa á rekstur sjóðsins. Upplýsingar um gengi miðast við kaupgengi Seðlabanka Íslands.

Mynt	Árslokagengi		Ársflökt	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
USD	104,17	112,55	3,8%	5,1%
EUR	124,70	118,80	3,8%	6,0%
GBP	140,64	138,57	3,0%	10,9%

Skipting eigna eftir myntum:

	Fjárhæðir		Hlutfall af eignum	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
USD	33.919.174	22.778.972	22,5%	16,2%
EUR	5.013.967	5.680.471	3,3%	4,0%
GBP	1.313.631	1.163.559	0,9%	0,8%
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	237.174	88	0,2%	0,0%
Samtals	40.483.946	29.623.090	26,8%	21,1%

Skýringar

Allar tölur í þús. kr.

Í töflunni hér að neðan er sýnt hvaða áhrif 5% og 10% styrking á gengi íslensku krónunnar gagnvart viðkomandi gjaldmiðlum hefði á gangvirði eigna í erlendri mynt, hreina eign til greiðslu lífeyris og tryggingafræðilega stöðu miðað við stöðu eigna í viðkomandi gjaldmiðli á reikningsskiladegi. 5% og 10% veiking á gengi íslensku krónunnar hefði sambærileg öfug áhrif.

Áhrif á hreina eign til greiðslu lífeyris:

	31.12.2017	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2016
	5%	10%	5%	10%
Styrking á gengi krónunnar:				
USD	(1.695.959)	(3.391.917)	(1.138.949)	(2.277.897)
EUR	(250.698)	(501.397)	(284.024)	(568.047)
GBP	(65.682)	(131.363)	(58.178)	(116.356)
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	(11.859)	(23.717)	(4)	(9)
Samtals gangvirðisbreyting	(2.024.197)	(4.048.395)	(1.481.155)	(2.962.309)
Hreina eign til greiðslu lífeyris	153.316.143	153.316.143	140.582.396	140.582.396
Breyting á hreinni eign	(2.024.197)	(4.048.395)	(1.481.155)	(2.962.309)
Hreina eign eftir breytingu á gangvirði	151.291.946	149.267.748	139.101.241	137.620.087

Áhrif á tryggingafræðilega stöðu:

	31.12.2017	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2016
	5%	10%	5%	10%
Styrking á gengi krónunnar:				
USD	(0,8%)	(1,7%)	(0,6%)	(1,2%)
EUR	(0,1%)	(0,2%)	(0,1%)	(0,3%)
GBP	(0,0%)	(0,1%)	(0,0%)	(0,1%)
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	(0,0%)	(0,0%)	(0,0%)	(0,0%)
Samtals gangvirðisbreyting	(1,0%)	(2,0%)	(0,8%)	(1,6%)
Tryggingafræðileg staða	(0,8%)	(0,8%)	(3,0%)	(3,0%)
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu	(1,0%)	(2,0%)	(0,8%)	(1,6%)
Tryggingafræðileg staða eftir breytingu á gangvirði	(1,8%)	(2,8%)	(3,8%)	(4,6%)

Ósamræmisáhætta:

Ósamræmisáhætta vísar til ósamræmis í breytingum á gangvirði eigna annars vegar og skuldbindinga hins vegar. Dæmi um áhættubátt er verðtrygging. Lífeyrisréttindi eru verðtryggðar skuldbindingar, en eignir sjóðsins eru hins vegar ekki verðtryggðar að fullu. Ýmsar eignir hafa þó eiginleika óbæinnar verðtryggingar. Álagsprófum og næmnigreiningum er beitt á eignir og skuldbindingar til þess að meta næmni þeirra fyrir breytingum á vöxtum, verðbólgu og öðrum þáttum sem eru sameiginlegir eignum og skuldbindingum.

Verðbólguáhætta:

Verðbólguáhætta er sú hætta að verðbólga valdi hækkun á lífeyrisskuldbindingum umfram raunávöxtun óverðtryggðra eigna. Verðbólguáhætta er viðvarandi í rekstri sjóðsins þar sem skuldbindingar eru að fullu verðtryggðar en eignasafnið er hins vegar að hluta ávaxtað í óverðtryggðum verðbréfum.

Verðtryggðar eignir:

	Fjárhæðir		Hlutfall af eignum	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Skuldabréf með ábyrgð ríkisins	49.621.314	47.848.540	32,9%	34,0%
Útlán til sjóðfélaga og annarra	9.787.404	4.650.028	6,5%	3,3%
Önnur skuldabréf	21.197.618	21.055.519	14,1%	15,0%
Innlán	31.309	287.922	0,2%	0,2%
Samtals	80.637.645	73.842.007	53,7%	52,5%

Áhætta vegna eigna utan efnahagsreiknings:

Hætta á breytingum á undirliggjandi eignum eða skuldbindingum utan efnahags. Framvirkir gjaldmiðlasamningar, afleiður og skuldbindandi samningar um greiðslur í framtakssjóði eru dæmi um eignir og skuldbindingar utan efnahagsreiknings. Ekki eru til staðar opnir og útistandandi framvirkir gjaldmiðlasamningar og afleiður hjá sjóðnum. Upplýsingar um skuldbindingar vegna framtakssjóða er að finna í skýringu nr. 15.

Skýringar

Allar tölur í þús. kr.

17.2 Mótaðilaáhætta

Mótaðilaáhætta er hættan á fjárhagslegu tapi sjóðsins ef mótaðili eða viðskiptamaður í fjármálagerningi getur ekki staðið við umsamdar skuldbindingar sínar. Helsta mótaðilaáhætta sjóðsins verður til við kaup á verðbréfum og með veitingu veðlána.

Stærsta einstaka mótaðilaáhætta sjóðsins er á Ríkissjóð Íslands en 38% af eignum sjóðsins eru skuldabréf með ríkisábyrgð. Ef horft er framhjá ríkissjóði þá hefur sjóðurinn sett sér þá stefnu að enginn mótaðili vegi meira en 5% af hreinni eign sjóðsins. Sjóðurinn gengur þar lengra en lagaramminn um fjárfestingar lífeyrissjóða segir til um. Eftirlit með mótaðilaáhöttu er í stöðugri þróun hjá sjóðnum en undir hana falla m.a. útlánaáhætta, sambjökkpunaráhætta, landsáhætta og afhendingar-/uppgjörsáhætta.

Útlánaáhætta er sú áhætta að mótaðilar standi ekki skil á greiðslum af fjármálagerningum. Dæmi um slíka fjármálagerninga eru skuldabréf, vixlar, skuldaviðurkenningar og innlán, en dæmi um aðra samninga sem geta falið í sér útlánaígildi eru affleiðusamningar. Útlánaáhætta er m.a. metin á grundvelli mats á lánshæfi stærstu útgefenda ásamt því að fylgjast með þróun vanskila.

Þeir mótaðilar sjóðsins sem hafa opinbera lánshæfiseinkunn eru ríkissjóður, Arion banki hf., Landsbankinn hf. og Íslandsbanki hf. Ríkissjóður er með einkunnirnar A3/A/A (Moody's/Fitch/Standard & Poor's) þegar kemur að langtíma skuldbindingum í innlendri mynt. Lánshæfiseinkunn ríkissjóðs var hækkuð undir lok árs 2017. Arion banki er með lánshæfiseinkunn BBB+ frá Standard & Poor's á skuldbindingum til langs tíma. Íslandsbanki er með BBB+ frá bæði Fitch og Standard and Poor's á skuldbindingum til langs tíma. Landsbankinn er með lánshæfiseinkunn BBB+ frá Standard and Poor's.

Útlánaáhætta:

	Fjárhæðir		Hlutfall af eignum	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Skuldabréf með ríkisábyrgð (A)	56.195.358	58.474.069	37,3%	41,6%
Mótaðilar (BBB+)	6.857.639	6.864.103	4,5%	4,9%
Útlán til sjóðfélaga	14.268.593	5.411.679	9,5%	3,8%
Önnur skuldabréf	15.774.804	16.208.640	10,5%	11,5%
Varúðarniðurfærsla skuldabréfa	(142.686)	(125.880)	-0,1%	-0,1%
Samtals	92.953.708	86.832.611	61,6%	61,8%

Yfir 90 daga vanskil	Fjárhæð		Hlutfall af eignum	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Útlán til sjóðfélaga	85.861	71.475	0,1%	0,1%
Önnur útlán	0	70.284	0,0%	0,0%
Samtals	85.861	141.759	0,1%	0,1%

Varúðarniðurfærsla vegna útlána og skuldabréfa

Í árslok 2017	(142.686)
Í árslok 2016	(125.880)
Breyting á niðurfærslu	(16.806)

17.3 Lífeyrstryggingaráhætta

Lífeyrstryggingaráhætta er hættan á því að lífeyrissjóður geti ekki staðið við lífeyrisskuldbindingar sínar að fullu. Lífeyrstryggingaráhætta má skipta í skerðingaráhætta, iðgjaldaáhætta, umhverfis- áhætta, lýðfræðilega áhætta og réttindaflutningsáhætta. Til þess að meta lífeyrstryggingaráhætta er m.a. horft á hlutfall lífeyris á móti iðgjöldum, aldursamsetningu sjóðfélaga og fleira.

Skýringar

Allar tölur í þús. kr.

Álagspróf með hlíðsjón af leiðbeinandi tilmælum FME nr. 1/2013

Sjóðurinn framkvæmir reglulega álagspróf með hlíðsjón af leiðbeinandi tilmælum FME nr. 1/2013. Markmiðið með framkvæmd álagsprófsins er að meta hvort munur á lífeyrisskuldbindingum sjóðsins og eignasafninu fari í einhverjum tilvikum yfir 10% miðað við mismunandi álagsþætti, þ.e. það vantar 10% upp á eignasafnið til að standa við lífeyrisskuldbindingarnar.

Þetta er gert þar sem að í 39. gr. laga nr. 129/1997 er kveðið á um að ef heildar tryggingafræðileg staða lífeyrissjóða án ábyrgðar, leiðir í ljós að meira en 10% munur er á milli eignaliða og lífeyrisskuldbindinga er skylt að gera nauðsynlegar breytingar á samþykktum. Með sama hætti þarf að gera breytingar á samþykktum ef munurinn hefur haldist 5% eða meiri síðastliðin 5 ár. Enginn einn þáttur í álagsprófinu setur tryggingafræðilega stöðu sjóðsins niður fyrir -10% viðmiðið.

Niðurstöður álagsprófs:

	Tryggingafræðileg staða		Breyting tryggingafræðilegrar stöðu	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Núverandi staða	-0,8%	-3,0%	2,2%	-5,6%
Tryggingafræðileg krafa lækkuð úr 3,5% í 3,0%	-7,5%	-10,3%	-6,7%	-7,3%
Líftölur hlíðrast um 2 ár	-6,7%	-8,6%	-5,9%	-5,6%
Örorkulíkur auknar um 10%	-1,3%	-3,7%	-0,5%	-0,7%
Hækkun á vísitölu neysluverðs aukin um 0,5%	-2,0%	-2,9%	-1,2%	0,1%
Lækkun á gengisvísitölu um 10%	-2,8%	-4,4%	-2,0%	-1,4%
Lækkun sjóðfélagalána um 10%	-2,7%	-3,0%	-1,9%	0,0%
Markaðskuldabréf lækka um 10%	-2,3%	-3,3%	-1,5%	-0,3%
Erlend hlutabréf lækka um 10%	-4,0%	-4,3%	-3,2%	-1,3%
Innlend hlutabréf lækka um 10%	-2,7%	-3,6%	-1,9%	-0,6%

17.4 Lausafjánhætta

Lausafjánhætta er hættan á að lífeyrissjóður hafi ekki nægjanlegt laust fé til að mæta greiðsluskuldbindingum. Skipta má lausafjánhættu í seljanleikaáættu og útstreymisáættu. Seljanleikaáættu lýtur að því að ekki sé unnt að selja tiltekna fjármálageninga innan tiltekins tíma. Stærsti hluti eigna sjóðsins eru skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs og skráð verðbréf sem almennt teljast til seljanlegra eigna.

Hlutfall innlána, ríkisskuldabréfa og skráðra verðbréfa af heildareignum samtryggingardeild:

	2017	2016
Innlán	0,4%	0,2%
Ríkisskuldabréf	37,3%	45,9%
Innlend skráð hlutabréf	7,5%	10,2%
Skráð skuldabréf sveitarfélaga, lánastofnana og fyrirtækja	14,1%	15,5%
Erlend skráð hlutabréf	0,5%	0,4%
Erlend skráð hlutdeildarskírteini í verðbréfasjóðum	22,7%	19,3%
Samtals	82,4%	91,5%

Útstreymisáættu vísar hins vegar til hættunnar á því að ekki sé unnt að standa við greiðslur vegna lífeyrisskuldbindinga eða uppgjörs samninga sem sjóðurinn hefur undirgengist, t.d. vegna verðbréfavíðskipta.

Til að lágmarka útstreymisáættu er fylgst með útstreymi greidds lífeyris og innstreymi iðgjalda og afborgana/arðgreiðslna af verðbréfum. Ef hlutfall milli lífeyris og iðgjalda er minna en 100% þýðir það að það er meira innstreymi iðgjalda til sjóðsins heldur en sjóðurinn greiðir í lífeyri, þ.e. nettó innstreymi fjármagns til sjóðsins.

Hlutfall lífeyris af iðgjöldum samtryggingardeild:

	2017	2016
Lífeyrir	4.172.574	3.823.163
Iðgjöld	4.357.183	3.791.807
Lífeyrisbyrði	95,8%	100,8%

17.5 Rekstraráhætta

Rekstraráhætta er áhætta að sjóðurinn verði fyrir tjóni sem stafar af ófullnægjandi eða gölluðum innri verkferlum, mistökum og aðgerðum eða aðgerðaleysi starfsmanna, ófullnægjandi upplýsingakerfum eða vegna ytri atburða í rekstrarumhverfi sjóðsins.

Við daglegan rekstur lífeyrissjóðsins eru ótal áhættuþættir sem geta haft áhrif á starfsemi hans og leitt til tjóns fyrir sjóðfélaga. Skipta má rekstraráhættu upp í starfsmannaáættu, áhættu vegna svika, áhættu vegna upplýsingatækni, orðsporsáættu, skjalaáættu, áhættu vegna útvistunar og upplýsingaáættu.

Til að draga úr rekstraráhættu er unnið eftir verkferlum, vinnureglum og starfslýsingum og eftirlit haft með að þeim sé fylgt, ásamt öðrum reglum sem settar hafa verið fram um starfsemi sjóðsins í sérstakri rekstrarhandbók. Stjórn sjóðsins hefur sett sér samskipta- og starfsreglur og starfsmenn hafa sett sér síðareglur. Í áhættustefnu sjóðsins er skilgreint hvernig eftirliti með rekstraráhættu er fylgt. Innri endurskoðandi sjóðsins fylgist með innra eftirliti sjóðsins auk þess sem endurskoðunarnefnd hefur eftirlit með fyrirkomulagi og virkni eftirlitsins.

Skýringar

18. Kennitölur

Samtryggingardeild

Ávöxtun	2017	2016	2015	2014	2013
Hrein nafnávöxtun	7,2%	1,9%	8,8%	7,8%	10,1%
Hrein raunávöxtun	5,3%	-0,2%	6,6%	6,7%	6,2%
Hrein raunávöxtun (5 ára meðaltal)	4,9%	5,3%	5,9%	5,3%	4,7%
Hrein raunávöxtun (10 ára meðaltal)	2,8%	2,3%	3,2%	3,8%	4,1%
Hrein raunávöxtun (20 ára meðaltal)	4,4%	4,6%	4,9%	5,0%	5,0%
Staða skuldbindinga - tryggingafræðileg staða					
Hrein eign umfram heildarskuldbindingar	-0,8%	-3,0%	2,6%	-0,4%	-1,5%
Hrein eign umfram áfallnar skuldbindingar	-0,6%	-1,6%	4,6%	0,8%	-0,6%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	31,1%	28,9%	27,7%	22,2%	24,3%
Skráð skuldabréf	60,1%	61,2%	61,8%	64,4%	65,8%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	7,3%	7,2%	8,4%	11,6%	8,5%
Óskráð skuldabréf	1,1%	1,3%	2,0%	1,7%	1,2%
Afleiðusamningar	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Bankainnstæður	0,4%	1,4%	0,1%	0,1%	0,2%
Fjárfestingar í íbúðarhúsnæði	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Aðrar fjárfestingar	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Eignir í íslenskum krónum	73,4%	78,9%	78,9%	79,2%	81,0%
Eignir í erl. gjaldm. samtals	26,6%	21,1%	21,1%	20,8%	19,0%
Sjóð- og lífeyrisþegar					
Fjöldi virkra sjóðfélaga	6.532	6.571	6.510	6.637	6.626
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	139.350	136.783	134.871	132.819	130.660
Fjöldi lífeyrisþega	14.700	13.908	12.806	11.688	10.515
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir	78,2%	77,6%	76,8%	76,8%	76,5%
Örorkulífeyrir	12,2%	12,5%	12,9%	12,4%	12,0%
Makalífeyrir	9,2%	9,5%	9,9%	10,4%	11,0%
Barnalífeyrir	0,4%	0,4%	0,4%	0,0%	0,5%
Lífeyrisbyrði	95,8%	100,8%	101,0%	98,4%	87,9%
Rekstrartölur á föstu verðlagi (í milljónum króna)					
Iðgjöld	4.387	3.883	3.586	3.403	3.453
Lífeyrir	4.201	3.915	3.621	3.305	3.005
Hreinar fjárfestingartekjur	10.502	2.938	11.452	9.945	11.889
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	343	310	304	293	272
Hækkun (lækkun) á hreinni eign	10.255	2.554	11.064	9.712	12.030
Rekstrartölur í hlutföllum					
Skrifst. og stjórn.kostn. sem hlutfall iðgjalda	7,8%	8,0%	8,5%	8,6%	7,9%
Hreinar fjárfestingartekna sem hlutfall meðalstöðu eigna	7,0%	2,1%	8,3%	7,7%	9,8%
Skrifst. og stjórn.kostn. sem hlutfall meðalstöðu eigna	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
Stöðugildi	13,8	13,2	13,8	13,5	13,2

Skýringar

Séreignardeild - Söfnunarleið II blandaðar eignir

Hrein nafnávöxtun	8,2%	1,5%	12,1%	3,6%	7,3%
Hrein raunávöxtun	6,3%	-0,6%	9,9%	2,5%	3,5%
Fjöldi virkra sjóðfélaga	134	121	115	120	112
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	5.589	5.572	5.548	5.538	5.508
Fjöldi lífeyrisþega	5	27	28	27	27

Séreignardeild - Söfnunarleið I innlánsreikningur

Hrein nafnávöxtun	4,0%	4,1%	3,6%	3,4%	5,5%
Hrein raunávöxtun	2,2%	2,0%	1,6%	2,4%	1,8%
Fjöldi virkra sjóðfélaga	170	208	147	124	105
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	1.395	1.280	1.197	1.173	1.083
Fjöldi lífeyrisþega	20	132	44	56	54

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris 2017

Tryggingardeild - Allar tölur í þús. kr.

Iðgjöld	2017	2016
Iðgjöld sjóðfélaga	1.356.768	1.230.705
Iðgjöld launagreiðenda	2.941.422	2.520.016
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	(20.793)	(28.323)
	<u>4.277.397</u>	<u>3.722.398</u>
Sérstök aukaframlög	79.786	69.409
	<u>4.357.183</u>	<u>3.791.807</u>
Lífeyrir		
Heildarfjárhæð lífeyris	4.172.574	3.823.163
Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs	29.981	31.781
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	7.010	8.633
	<u>4.209.565</u>	<u>3.863.577</u>
Hreinar fjárfestingartekjur		
Hreinar tekjur af eignarhl. í félögum og sjóðum	5.365.434	(2.676.406)
Hreinar tekjur af skuldabréfum	4.875.665	5.431.109
Vaxtatekjur af bundnum innstæðum	25.178	25.621
Vaxtatekjur af handbæru fé	45.254	40.851
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum	123.666	98.718
Ýmsar fjárfestingartekjur	58.037	14.302
Fjárfestingargjöld	(61.190)	(65.338)
	<u>10.432.044</u>	<u>2.868.857</u>
Rekstrarkostnaður		
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	340.786	303.107
	<u>340.786</u>	<u>303.107</u>
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris	10.238.876	2.493.980
Hrein eign frá fyrra ári	140.582.396	138.088.416
Hrein eign til greiðslu lífeyris í lok árs	<u>150.821.272</u>	<u>140.582.396</u>

Efnahagsreikningur 31. desember 2017

Tryggingadeild - Allar tölur í þús. kr.

Eignir

	2017	2016
Fjárfestingar		
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	57.480.860	50.375.936
Skuldabréf	91.607.031	87.014.544
Bundnar bankainnstæður	313.099	287.922
	<u>149.400.990</u>	<u>137.678.402</u>
Kröfur		
Kröfur á launagreiðendur	995.049	848.285
Aðrar kröfur	34.414	13.096
	<u>1.029.463</u>	<u>861.381</u>
Ýmsar eignir		
Varanlegir rekstrarfjármunir	147.955	153.013
	<u>147.955</u>	<u>153.013</u>
Handbært fé	270.634	1.924.557
	<u>270.634</u>	<u>1.924.557</u>
Eignir	<u>150.849.042</u>	<u>140.617.353</u>
Skuldir		
Aðrar skuldir	27.770	34.957
	<u>27.770</u>	<u>34.957</u>
Samtals hrein eign til greiðslu lífeyris	<u><u>150.821.272</u></u>	<u><u>140.582.396</u></u>

Sjóðstreymi 2017

Tryggingardeild - Allar tölur í þús. kr.

Inngreiðslur	2017	2016
Löggjöld	4.210.419	3.795.115
Innb. vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	158.317	139.569
Aðrar inngreiðslur	0	0
	<u>4.368.736</u>	<u>3.934.684</u>
Útgreiðslur		
Lífeyrir	4.209.565	3.863.577
Rekstrarkostnaður	331.621	298.648
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	4.107	6.081
Aðrar útgreiðslur	56.071	246.330
	<u>4.601.364</u>	<u>4.414.636</u>
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	<u>(232.628)</u>	<u>(479.952)</u>
Kaup á verðbréfum og önnur fjárfesting		
Innb. tekjur af eignarhl. í félögum og sjóðum	259.603	747.027
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(13.544.617)	(15.993.952)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	11.772.610	12.189.140
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	9.953.049	8.375.668
Keypt skuldabréf	(14.012.999)	(9.515.898)
Seld skuldabréf	4.319.312	4.941.121
Ný bundin innlán	(25.177)	0
	<u>(1.278.219)</u>	<u>743.107</u>
Hækkun á handbæru fé	(1.510.847)	263.155
Gengismunur af handbæru fé	(143.076)	(172.493)
Handbært fé í byrjun árs	1.924.557	1.833.895
Handbært fé í lok árs	<u>270.634</u>	<u>1.924.557</u>

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris 2017

Séreignardeild - Allar tölur í þús. kr.

	2017	2016
Löggjöld		
Löggjöld sjóðfélaga	57.037	47.264
Löggjöld launagreiðenda	87.254	48.141
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	(52.498)	(43.508)
	<u>91.793</u>	<u>51.897</u>
 Lífeyrir		
Heildarfjárhæð lífeyris	108.360	156.966
	<u>108.360</u>	<u>156.966</u>
 Hreinar fjárfestingartekjur		
Hreinar tekjur af skuldabréfum	72.945	13.740
Vaxtatekjur af bundnum innstæðum	63.202	65.663
	<u>136.147</u>	<u>79.403</u>
 Rekstrarkostnaður		
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	5.750	4.150
	<u>5.750</u>	<u>4.150</u>
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris	113.830	(29.816)
Hrein eign frá fyrra ári	2.381.041	2.410.857
Hrein eign til greiðslu lífeyris í lok árs	<u>2.494.871</u>	<u>2.381.041</u>

Efnahagsreikningur 31. desember 2017

Séreignardeild - Allar tölur í þús. kr.

Eignir

	2017	2016
Fjárfestingar		
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	294.169	283.817
Skuldabréf	621.643	538.523
Bundnar bankainnstæður	1.584.382	1.563.045
	<u>2.500.194</u>	<u>2.385.385</u>

Kröfur

Aðrar kröfur	<u>1.683</u>	<u>395</u>
	1.683	395

Eignir

2.501.877 2.385.780

Skuldir

Aðrar skuldir	<u>7.006</u>	<u>4.739</u>
	7.006	4.739

Samtals hrein eign til greiðslu lífeyris

2.494.871 2.381.041

Sjóðstreymi 2017

Séreignardeild - Allar tölur í þús. kr.

Inngreiðslur	2017	2016
Löggjöld	91.793	52.615
Innb. vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	0	0
Aðrar inngreiðslur	1.233	887
	93.026	53.502
Útgreiðslur		
Lífeyrir	108.360	156.966
Rekstrarkostnaður	5.750	4.150
Aðrar útgreiðslur	254	(801)
	114.364	160.315
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	(21.338)	(106.813)
Kaup á verðbréfum og önnur fjárfesting		
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	0	17.530
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(123.929)	(78.975)
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	130.621	82.051
Keypt skuldabréf	36.056	92.313
Seld skuldabréf	(132.572)	(203.761)
Uppgjör afleiðusamninga	69.297	25.123
Endurgreidd bundin innlán	41.865	172.532
	21.338	106.813
Hækkun (lækkun) á handbæru fé	0	0
Gengismunur af handbæru fé	0	0
Handbært fé í byrjun árs	0	0
Handbært fé í árslok	0	0

Yfirlit um breytingu á hreinni eign deilda til greiðslu lífeyris

Sundurgreint yfirlit deilda - Allar tölur í þús. kr.

	2017				2016			
	Samtryggingar- deild	Séreignadeildir		Samtals	Samtryggingar- deild	Séreignadeildir		Samtals
Iðgjöld		Leið 1	Leið 2			Leið 1	Leið 2	
Iðgjöld sjóðfélaga	1.356.768	25.112	31.925	1.413.805	1.230.705	20.311	26.953	1.277.969
Iðgjöld launagreiðenda	2.941.422	43.666	43.588	3.028.676	2.520.016	23.452	24.689	2.568.157
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	(20.793)	(34.411)	(18.087)	(73.291)	(28.323)	(37.493)	(6.015)	(71.831)
	4.277.397	34.367	57.426	4.369.190	3.722.398	6.270	45.627	3.774.295
Sérstök aukaframlög	79.786	0	0	79.786	69.409	0	0	69.409
Lífeyrir								
Heildarfjárhæð lífeyris	4.172.574	85.680	22.680	4.280.934	3.823.163	139.141	17.825	3.980.129
Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs	29.981	0	0	29.981	31.781	0	0	31.781
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	7.010	0	0	7.010	8.633	0	0	8.633
	4.209.565	85.680	22.680	4.317.925	3.863.577	139.141	17.825	4.020.543
Fjárfestingartekjur								
Hreinar tekjur af eignarhl. í félögum og sjóðum	5.365.434	0	0	5.365.434	(2.676.406)	0	0	(2.676.406)
Hreinar tekjur af skuldabréfum	4.875.665	0	72.945	4.948.610	5.431.109	0	13.740	5.444.849
Vaxtatekjur af bundnum innstæðum	25.178	63.202	0	88.380	25.621	65.663	0	91.284
Vaxtatekjur af handbæru fé	45.254	0	0	45.254	40.851	0	0	40.851
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum	123.666	0	0	123.666	98.718	0	0	98.718
Ýmsar fjárfestingartekjur	58.037	0	0	58.037	14.302	0	0	14.302
Fjárfestingargjöld	(61.190)	0	0	(61.190)	(65.338)	0	0	(65.338)
	10.432.044	63.202	72.945	10.568.191	2.868.857	65.663	13.740	2.948.260
Rekstrarkostnaður								
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	340.786	3.551	2.199	346.536	303.107	2.673	1.477	307.257
	340.786	3.551	2.199	346.536	303.107	2.673	1.477	307.257
Hækkun (lækkun) á hreinni eign á árinu	10.238.876	8.338	105.492	10.352.706	2.493.980	(69.881)	40.065	2.464.164
Hrein eign frá fyrra ári	140.582.396	1.531.281	849.760	142.963.437	138.088.416	1.601.162	809.695	140.499.273
Hrein eign í árslok til greiðslu lífeyris	150.821.272	1.539.619	955.252	153.316.143	140.582.396	1.531.281	849.760	142.963.437

Efnahagsreikningur deilda

Sundurgreint yfirlit deilda - Allar tölur í þús. kr.

	2017				2016			
	Samtryggingar- deild	Séreignadeildir		Samtals	Samtryggingar- deild	Séreignadeildir		Samtals
		Leið 1	Leið 2			Leið 1	Leið 2	
Fjárfestingar								
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	57.480.860	0	294.169	57.775.029	50.375.936	0	283.817	50.659.753
Skuldabréf	91.607.031	0	621.643	92.228.674	87.014.544	0	538.523	87.553.067
Bundnar bankainnstæður	313.099	1.544.114	40.268	1.897.481	287.922	1.534.543	28.502	1.850.967
	149.400.990	1.544.114	956.080	151.901.184	137.678.402	1.534.543	850.842	140.063.787
Kröfur								
Kröfur á launagreiðendur	995.049	312	1.371	996.732	848.285	0	395	848.680
Aðrar kröfur	34.414	0	0	34.414	13.096	0	0	13.096
	1.029.463	312	1.371	1.031.146	861.381	0	395	861.776
Ýmsar eignir								
Varanlegir rekstrarfjármunir	147.955	0	0	147.955	153.013	0	0	153.013
Aðrar eignir	0	0	0	0	0	0	0	0
	147.955	0	0	147.955	153.013	0	0	153.013
Handbært fé	270.634	0	0	270.634	1.924.557	0	0	1.924.557
Eignir samtals	150.849.042	1.544.426	957.451	153.350.919	140.617.353	1.534.543	851.237	143.003.133
Skuldir								
Aðrar skuldir	27.770	4.807	2.199	34.776	34.957	3.262	1.477	39.696
Skuldir samtals	27.770	4.807	2.199	34.776	34.957	3.262	1.477	39.696
Hrein eign til greiðslu lífeyris	150.821.272	1.539.619	955.252	153.316.143	140.582.396	1.531.281	849.760	142.963.437

Sjóðstreymisýfirlit deilda

Sundurgreint yfirlit deilda - Allar tölur í þús. kr.

	2017				2016			
	Samtryggingar- deild	Séreignadeildir		Samtals	Samtryggingar- deild	Séreignadeildir		Samtals
Inngreiðslur		Leið 1	Leið 2			Leið 1	Leið 2	
Iðgjöld	4.210.419	34.367	57.426	4.302.212	3.795.115	6.270	46.345	3.847.730
Innb. vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	158.317	0	0	158.317	139.569	0	0	139.569
Aðrar inngreiðslur	0	1.233	0	1.233	0	0	887	887
	<u>4.368.736</u>	<u>35.600</u>	<u>57.426</u>	<u>4.461.762</u>	<u>3.934.684</u>	<u>6.270</u>	<u>47.232</u>	<u>3.988.186</u>
Útgreiðslur								
Lífeyrir	4.209.565	85.680	22.680	4.317.925	3.863.577	139.141	17.825	4.020.543
Rekstrarkostnaður	331.621	3.551	2.199	337.371	298.648	2.673	1.477	302.798
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	4.107	0	0	4.107	6.081	0	0	6.081
Aðrar útgreiðslur	56.071	0	254	56.325	246.330	(801)	0	245.529
	<u>4.601.364</u>	<u>89.231</u>	<u>25.133</u>	<u>4.715.728</u>	<u>4.414.636</u>	<u>141.013</u>	<u>19.302</u>	<u>4.574.951</u>
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	(232.628)	(53.631)	32.293	(253.966)	(479.952)	(134.743)	27.930	(586.765)
Innb. tekjur af eignarhl. í félögum og sjóðum	259.603	0	0	259.603	747.027	0	17.530	764.557
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(13.544.617)	0	(123.929)	(13.668.546)	(15.993.952)	0	(78.975)	(16.072.927)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	11.772.610	0	130.621	11.903.231	12.189.140	0	82.051	12.271.191
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	9.953.049	0	36.056	9.989.105	8.375.668	0	92.313	8.467.981
Keypt skuldabréf	(14.012.999)	0	(132.572)	(14.145.571)	(9.515.898)	0	(203.761)	(9.719.658)
Seld skuldabréf	4.319.312	0	69.297	4.388.609	4.941.121	0	25.123	4.966.244
Ný bundin innlán	(25.177)	53.631	(11.766)	16.688	0	134.743	37.789	172.532
	<u>(1.278.219)</u>	<u>53.631</u>	<u>(32.293)</u>	<u>(1.256.881)</u>	<u>743.107</u>	<u>134.743</u>	<u>(27.930)</u>	<u>849.920</u>
Hækkun (lækkun) á handbæru fé	(1.510.847)	0	0	(1.510.847)	263.155	0	0	263.155
Gengismunur af handbæru fé	(143.076)	0	0	(143.076)	(172.493)	0	0	(172.493)
Handbært fé í ársbyrjun	1.924.557	0	0	1.924.557	1.833.895	0	0	1.833.895
Handbært fé í árslok	270.634	0	0	270.634	1.924.557	0	0	1.924.557

Report of the Board of Directors

The role of the Pension Fund

The fund has been active for 44 years, established on 26. September 1974. The General Pension Fund is a pension fund intended for all employees and self-employed persons who do not have a collective agreement with other pension funds. The fund can therefore be a good option for those who can choose their pension fund. The fund is based on mandatory and private contributions. It is an independent pension fund that does not work in conjunction with a union.

The annual accounts have been prepared in accordance with the Rules on Annual Accounts of Pension Funds no. 335/2015. The same accounting principles apply to the financial statements as in the previous year.

Return

The Fund comprises of two divisions, a mandatory pension division and a private pension division. The net asset value of the mandatory division amounted to ISK 150,821 million at the end of 2017, an increase of 7.3% or ISK 10,239 million from the previous year. Net nominal return for the year 2017 was 7.2%, compared to 1.9% the year before. Net real return was 5.3%, compared with -0.2% the previous year. The five year average real rate of return was 4.9%, the ten year average real rate of return was 2.8% and the

Number of pensioners and pension payments

The mandatory division's pension disbursements amounted to ISK 4,173 million, an increase of 9.1% from the previous year. The number of pensioners totaled 14,700 at the end of the year, having been 13,908 at the end of the previous year, an increase of 5.7%. A total of 78.2% of the Fund's pension payout were old

Number of fund members, wage earners and premiums

In total, 2,252 companies paid premiums to the fund, an increase of 2% from the previous year. Total contributions paid for 13,637 persons amounted to ISK 4,277 million. This is an increase of 14.9% from the previous year. Fund members at the end of 2017 totaled 139,350.

Actuarial position

The Fund's actuarial position shows that the total liabilities exceed the total assets by 0.8% at the end of 2017. This is an improvement from the previous year and well within all limits set by laws and regulations.

Private pension division

Net assets of the private pension division amounted to ISK 2,494 million and increased by ISK 114 million. Payout from the private pension division totaled ISK 108 million in 2017. The Fund's private pension division is divided into Söfnunardeild I, which invests in deposits and short term bonds, with a net nominal rate of return of 4.0% and a net real rate of return of 2.2% and Söfnunardeild II, which is a mix of securities with a net nominal rate of return of 8.2% and net real rate of return of 6.3%.

Governance

The Fund emphasizes good governance, thoroughly considering the principles of administrative law. Board members and employees should make decisions in accordance with their conviction, current laws and regulations with the interests of fund members as guiding principles, yet ensuring that the decision promotes the purpose and activities of the Fund. With the statement of the board, the Fund provides fund members, premium payers, supervisors, authorities, employees and other stakeholders with information about the Fund's governance. The statement is also intended to support good governance practices within the fund, thus promoting sound operations. The statement is based on the laws and regulations which apply at the time of the approval of the annual accounts by the board and the managing director. In particular, Act no. 129/1997, Act no. 155/1998, the provisions of the Fund's Articles of Association, Rules of the Financial Supervisory Authority no. 335/2015 on Annual Accounts and the general guidelines on corporate governance issued by the Icelandic Chamber of Commerce, Nasdaq OMX and the Confederation of Icelandic Employers. The statement is a part of this annual report and is presented here in its entirety.

The General Pension Fund's board confirms the annual accounts of the Pension Fund for the period 1 January to 31 December 2017 with its signature.

Reykjavík 23. March 2018

Guðmundur Arnason, Chairman

Hrafn Magnússon, Vice Chairman

Einar Sveinbjörnsson

Sýna Helen Björnsdóttir

Aðalbjörg Lúthersdóttir

Reynir Þorsteinsson

Þórunn H. Sveinbjörnsdóttir

Sigurbjörn Sigurbjörnsson
Managing Director

Independent Auditor's Report

To the Board of Directors and Members of Söfnunarsjóður lífeyrisréttinda

Opinion

We have audited the financial statements of Söfnunarsjóðs lífeyrisréttinda, which comprise the directors report, financial position as at December 31, 2017, and the statement of changes of changes in net assets for pension payments, statement of cash flow and statement of actuarial position for the year then ended, and notes to the financial statements, including a summary of significant accounting policies.

In our opinion, the financial statements give a true and fair view of the financial position of the Fund as at December 31, 2017, and its financial performance and its cash flows for the year then ended, in accordance with rules on annual accounts of pension funds.

Basis for Opinion

We conducted our audit in accordance with the International Standards on Auditing (ISAs). Our responsibilities are further described in the Auditor's Responsibilities for the Audit of the Financial Statements section of our report. We are independent of the Fund in accordance with the ethical requirements that are relevant to our audit of the financial statements in Iceland, and we have fulfilled our other ethical responsibilities in accordance with these requirements. We believe that the audit evidence we have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion.

Responsibilities of Managing Director and Board of Directors for the Financial Statements

The Board of Directors and the Managing Director are responsible for the preparation and fair presentation of the financial statements in accordance with the rules on annual accounts of pension funds and for such internal control as they determine is necessary to enable the preparation of financial statements that are free from material misstatement, whether due to fraud or error.

In preparing the financial statements, the Board of Directors and Managing Director are responsible for assessing the Fund's ability to continue as a going concern, disclosing, as applicable, matters related to going concern and using the going concern basis of accounting unless management either intends to liquidate the Fund or to cease operations, or has no realistic alternative but to do so.

The Board of Directors are responsible for overseeing the Fund's financial reporting process.

Auditor's Responsibilities for the Audit of the Financial Statements

Our objectives are to obtain reasonable assurance about whether the financial statements as a whole are free from material misstatement, whether due to fraud or error, and to issue an auditor's report that includes our opinion. Reasonable assurance is a high level of assurance, but is not a guarantee that an audit conducted in accordance with ISA will always detect a material misstatement when it exists. Misstatements can arise from fraud or error and are considered material if, individually or in the aggregate, they could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of these financial statements.

As part of an audit in accordance with the International Standards on Auditing (ISAs), we exercise professional judgment and maintain professional skepticism throughout the audit. We also:

- * Identify and assess the risks of material misstatement of the financial statements, whether due to fraud or error, design and perform audit procedures responsive to those risks, and obtain audit evidence that is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion. The risk of not detecting a material misstatement resulting from fraud is higher than for one resulting from error, as fraud may involve collusion, forgery, intentional omissions, misrepresentations, or the override of internal control.
- * Obtain an understanding of internal control relevant to the audit in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purpose of expressing an opinion on the effectiveness of the Fund's internal control.
- * Evaluate the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates and related disclosures made by management.
- * Conclude on the appropriateness of management's use of the going concern basis of accounting and, based on the audit evidence obtained, whether a material uncertainty exists related to events or conditions that may cast significant doubt on the Fund's ability to continue as a going concern. If we conclude that a material uncertainty exists, we are required to draw attention in our auditor's report to the related disclosures in the financial statements or, if such disclosures are inadequate, to modify our opinion. Our conclusions are based on the audit evidence obtained up to the date of our auditor's report. However, future events or conditions may cause the Fund to cease to continue as a going concern.
- * Evaluate the overall presentation, structure and content of the financial statements, including the disclosures, and whether the financial statements represent the underlying transactions and events in a manner that achieves fair presentation.

We communicate with those charged with governance regarding, among other matters, the planned scope and timing of the audit and significant audit findings, including any significant deficiencies in internal control that we identify during our audit.

Report on the Board of Directors report

Pursuant to the legal requirements of Article 104, Paragraph 2 of the Icelandic Financial Statement Act no. 3/2006, we confirm that, to the best of our knowledge, the report of the Board of Directors accompanying the financial statements includes the information required by the Icelandic Financial Statement Act if not disclosed elsewhere in the financial statements.

Reykjavík, 23rd of March 2018

Árni Snæbjörnsson
State Authorized Public Accountant

Ernst & Young ehf.
Borgartúni 30
105 Reykjavík

Statement of Changes in Net Assets for Pension Payments

All numbers in thousands of ISK

	2017	2016
Premiums		
Members	1.413.805	1.277.969
Employers	3.028.676	2.568.157
Transfer of rights and repayments	(73.291)	(71.831)
	<u>4.369.190</u>	<u>3.774.295</u>
Special supplementary contributions	79.786	69.409
	<u>4.448.976</u>	<u>3.843.704</u>
Pensions		
Total amount of pensions	4.280.934	3.980.129
Contribution to Rehabilitation Fund	29.981	31.781
Direct expenses from disability pensions	7.010	8.633
	<u>4.317.925</u>	<u>4.020.543</u>
Net investment income		
Net income from holdings in companies and funds	5.365.434	(2.676.406)
Net income from bonds	4.948.610	5.444.849
Interest income from bank deposits	88.380	91.284
Interest income from cash equivalents	45.254	40.851
Interest income from premiums and other claims	123.666	98.718
Other investment income	58.037	14.302
Investment expenses	(61.190)	(65.338)
	<u>10.568.191</u>	<u>2.948.260</u>
Operating expenses		
Office and management expenses	346.536	307.257
	<u>346.536</u>	<u>307.257</u>
Increase in net assets	10.352.706	2.464.164
Net assets from previous year-end	142.963.437	140.499.273
Net assets for pension payments at year-end	<u>153.316.143</u>	<u>142.963.437</u>

Balance Sheet as of December 31, 2017

All numbers in thousands of ISK

	2017	2016
Investments		
Holdings in companies and funds	57.775.029	50.659.753
Bonds	92.228.674	87.553.067
Bank deposits	1.897.481	1.850.967
	<u>151.901.184</u>	<u>140.063.787</u>
Claims		
Claims on employers	996.732	848.680
Other claims	34.414	13.096
	<u>1.031.146</u>	<u>861.776</u>
Other assets		
Fixed assets	147.955	153.013
Other assets	0	0
	<u>147.955</u>	<u>153.013</u>
Cash equivalents	<u>270.634</u>	<u>1.924.557</u>
Total assets	<u>153.350.919</u>	<u>143.003.133</u>
Liabilities		
Other liabilities	34.776	39.696
Total liabilities	<u>34.776</u>	<u>39.696</u>
Net assets for pension payments at year end	<u>153.316.143</u>	<u>142.963.437</u>

Statement of Cash Flows 2017

All numbers in thousands of ISK

Inflow	2017	2016
Premiums	4.302.212	3.847.730
Paid interest income on cash equivalents and claims	158.317	139.569
Other inflow	1.233	887
	4.461.762	3.988.186
Outflow		
Pensions	4.317.925	4.020.543
Operating expenses	337.371	302.798
Investment in operating assets	4.107	6.081
Other outflow	56.325	245.529
	4.715.728	4.574.951
New disposable resources for investments	(253.966)	(586.765)
Investment transactions		
Received income from holdings in companies and funds ...	259.603	764.557
Investments in holdings in companies and funds	(13.668.546)	(16.072.927)
Sold holdings in companies and funds	11.903.231	12.271.191
Installments on bond principals and interest	9.989.105	8.467.981
Purchased bonds	(14.145.571)	(9.719.658)
Sold bonds	4.388.609	4.966.244
New bank deposits	16.688	172.532
	(1.256.881)	849.920
Increase (decrease) in cash equivalents	(1.510.847)	263.155
Exchange rate difference on cash equivalents	(143.076)	(172.493)
Cash equivalents at beginning of year	1.924.557	1.833.895
Cash equivalents at year-end	270.634	1.924.557

Financial Indicators

Mutual division

Return	2017	2016	2015	2014	2013
Net nominal rate of return	7,2%	1,9%	8,8%	7,8%	10,1%
Net real rate of return	5,3%	-0,2%	6,6%	6,7%	6,2%
Average net real rate of return last 5 years	4,9%	5,3%	5,9%	5,3%	4,7%
Average net real rate of return last 10 years	2,8%	2,3%	3,2%	3,8%	4,1%
Average net real rate of return last 20 years	4,4%	4,6%	4,9%	5,0%	5,0%
Liabilities					
Net assets in excess of total liabilities	-0,8%	-3,0%	2,6%	-0,4%	-1,5%
Net assets in excess of accrued liabilities	-0,6%	-1,6%	4,6%	0,8%	-0,6%
Investment securities					
Listed holdings in companies and funds	31,1%	28,9%	27,7%	22,2%	24,3%
Listed bonds	60,1%	61,2%	61,8%	64,4%	65,8%
Unlisted holdings in companies and funds	7,3%	7,2%	8,4%	11,6%	8,5%
Unlisted bonds	1,1%	1,3%	2,0%	1,7%	1,2%
Derivatives	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Bank deposits	0,4%	1,4%	0,1%	0,1%	0,2%
Investments in real estate	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Other investments	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Assets in ISK	73,4%	78,9%	78,9%	79,2%	81,0%
Assets in foreign currencies	26,6%	21,1%	21,1%	20,8%	19,0%
Members and pensioners					
Number of active fund members	6.532	6.571	6.510	6.637	6.626
Number of fund members at year end	139.350	136.783	134.871	132.819	130.660
Number of pensioners	14.700	13.908	12.806	11.688	10.515
Specification of paid pensions:					
Old-age pension	78,2%	77,6%	76,8%	76,8%	76,5%
Disability pension	12,2%	12,5%	12,9%	12,4%	12,0%
Pension to surviving spouse	9,2%	9,5%	9,9%	10,4%	11,0%
Surviving children pension	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,5%
Pensions as percentage of premiums	95,8%	100,8%	101,0%	98,4%	87,9%
Amounts at fixed prices (in millions of Icelandic króna)					
Total premiums	4.387	3.883	3.586	3.403	3.453
Total pensions	4.201	3.915	3.621	3.305	3.005
Total net investment income	10.502	2.938	11.452	9.945	11.889
Total operating expenses	343	310	304	293	272
Increase in net assets for pension payments	10.255	2.554	11.064	9.712	12.030
Operating expenses					
Operating expenses as percentage of premiums	7,8%	8,0%	8,5%	8,6%	7,9%
Net investment income as % of average asset position	7,0%	2,1%	8,3%	7,7%	9,8%
Operating expenses as % of average asset position	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
Staff (full-time equivalent position)	13,8	13,2	13,8	13,5	13,2

Financial Indicators

Private Pension - Söfnunarleið II Securities division

Net nominal rate of return	8,2%	1,5%	12,1%	3,6%	7,3%
Net real rate of return	6,3%	-0,6%	9,9%	2,5%	3,5%
Number of active fund members	134	121	115	120	112
Number of fund members at year end	5.589	5.572	5.548	5.538	5.508
Number of pensioners	5	27	28	27	27

Private Pension - Söfnunarleið I Deposit division

Net nominal rate of return	4,0%	4,1%	3,6%	3,4%	5,5%
Net real rate of return	2,2%	2,0%	1,6%	2,4%	1,8%
Number of active fund members	170	208	147	124	105
Number of fund members at year end	1.395	1.280	1.197	1.173	1.083
Number of pensioners	20	132	44	56	54